Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

7-8

NR. 7-8 SERIE NOUĂ (208-209) • ANUL XXII • Iulie-August 2018

apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Monumentul Eroilor de la Prunaru (com. Răsuceni, Giurgiu)

Editorial

Socrate

Vasile GRIGORESCU

După o scurtă vacanță petrecută pe țărmul nord-asiatic al Mediteranei, m-am întrebat de ce oare cei care fug de războiul din Siria nu rămân în Turcia ? Aș putea invoca cel puțin două motive pentru care ar putea-o face: religioase și economice.

În primul caz, refugiații sunt musulmani, ca și turcii, iar în al doilea, din foarte multe ipostaze, „imperiul” lui Erdogan se prezintă mai bine decât unele țări europene, neputându-se susține, de exemplu, o comparație în favoarea României din punct de vedere al infrastructurii rutiere, calității parcului auto, nivelului de trai, educației, spitalelor, serviciilor comunitare (salubritate, accesul persoanelor cu handicap) etc.

Mai putem adăuga, tot în avantajul Turciei, o relativă stabilitate socială și o perspectivă calmă în privința unui conflict armat extins câtă vreme această țară se află sub umbrela NATO.

O explicație a acestei alegeri nu poate fi decât aceea că Uniunea Europeană oferă ceva mai de preț decât toate avantajele Turciei: o democrație adevărată, consolidată, o justiție independentă, o societate deschisă, plurală, ce permite individului să se exprime, să-și păstreze, apere și promoveze valorile identitare, să evolueze și să-și valorifice potențialul.

O alta rezidă din complexitatea naturii umane, dintr-o caracteristică proprie nouă, ce ne diferențiază de regnul animal. Omul se plictisește: de bine, de rău, de semeni, de viață... Și când o face, este capabil de orice sacrificiu pentru a ieși din această stare, provocând astfel o presiune progresivă în comunitate, în societate, asupra statului și regimului politic gazdă.

De aceea, pentru a fi stabilă pe termen lung, o societate trebuie să ofere supape de siguranță la suprapresiune. Cât mai multe: pâine, circ, libertăți (a cuvântului, a credinței, de opinie, de a protesta, de a se asocia, de a purta arme, orientării sexuale etc).

Dintre toate regimurile, democrația oferă cel mai eficient sistem de supape de siguranță, capabil să facă față complexității caracterelor umane. Are avantajul că este perfectibil și dezavantajul că este fragil, ușor de corupt de către venali, de manipulat de către populiști, de controlat de către „sforari”, de acaparat în favoarea unei oligarhii sau grup de interese și transformat astfel, prin persuasiune și/sau forță, în pseudo-democrație, democratură, dictatură. „Carierele” unor personaje precum Napoleon al III-lea al Franței, Carol al II-lea al României, Hitler al Germaniei sau Erdogan al Turciei sunt satisfăcătoare argumentării ideii exprimate.

Odată sugrumate ventilele de siguranță prin intervenția unor astfel de „lideri”, presiunea se acumulează, generând dezechilibre reglate doar printr-o explozie care se poate denumi revoluție, revoltă, lovitură de stat...

Mari suferințe acompaniază o asemenea eliberare de energie, ce este urmată, de obicei (vezi cazul României cu cei douăzeci de ani ai lui Brucan), de ani de așteptare, de experiențe, de încercări nu întotdeauna reușite, de apariția „generațiilor de sacrificiu” și pot conduce, în unele cazuri, chiar la dezagregarea identitară a unei nații.

Cum se pot împiedica acumulările de presiune aducătoare de nenorociri, distrugeri și victime ? Nu văd alte căi decât printr-un sistem de educație depolitizat, meritocratic, la adăpost de îndoctrinări și fundamentalisme, în favoarea respectării principiilor democratice și prin urmarea strictă a regulilor ce slujesc conservării stării de democrație, fie că ele se referă la corupție, alegeri libere, acces la informație, libertăți cetățenești etc.

Ar trebui să fim necruțători cu cei care încalcă regulile unei democrații, mai cu seamă dacă sunt unele îndelung probate de națiuni cu experiență în domeniu. De aici necesitatea vitală a unei justiții independente.

Este nevoie să-i respectăm – să-i sprijinim chiar – pe cei care nu sunt de acord cu noi. Să vedem în ei o dovadă că trăim într-o societate sănătoasă, capabilă să asigure debușee pentru refularea presiunilor acumulate.

Să nu ne încredem în cei care promovează „pumnul în gură” și exclusivismul și să luăm aminte la sacrificiul lui Socrate, ce reprezintă o pildă formidabilă pentru cei care se fac că nu pricep rolul social al protestului, al opoziției, al lui „Gică-contra”, al unei mass-media oneste, independente și echidistante.

Cal priponit de floare

de Adrian Păunescu

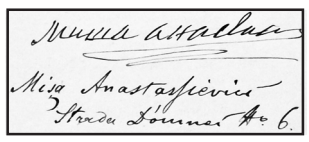
În orice loc ai fi în țară, ți-e dor de celelalte toate,
Nu tu străbați atâtea drumuri, ci drumul însuși te străbate,
Ca-n poezia populară, îți prinonești de-o floare calul,
Și-atunci când floarea se usucă, încaleci să străbați Ardealul.

Chiar de-ai plăti, cumva, cu moartea, accepți; e-atâta frumusețe,
Că ochii tăi, spre toți urmașii, pe dinafară vor s-o-nvețe,
Nu-i simplă trecere pe hartă, nu e turism și nici nu-i artă,
Ci-i asumare și credință și plâns, la fiecare poartă.

E dragostea ce-și regăsește, ce e firesc să-și regăsească,
Îndreptățirea în ființă și în rostirea românească,
Tu simți că ești, întreg, de-aicea, că toți ai țării te creară,
Cu fiecare om ești frate, cu fiecare sat ești țară.

OAMENI DE LÂNGĂ NOI

pag. 7

MAIORUL MIȘA ANASTASIEVICI

Am citit despre...

Fotografiile scriitorilor

Florentin POPESCU

Convins de multă vreme că, uneori, fotografiile scriitorilor, dacă le privești cu atenție îți pot spune multe despre firea, temperamentul și viața literatorilor imortalizați pe peliculă, îmi place adesea să „răsfoiesc” (e un fel de a spune) istoria literaturii noastre și din acest unghi, din care nu știu să mai fi privit și alții. Sau, oricum, dacă au privit n-au făcut și pasul următor, adică să-și scrie impresiile și concluziile la care au ajuns.

Slavă Domnului, astăzi avem nenumărate cărți (istorii literare, monografii, eseuri ș.a.) care ne pot ajuta să gândim un „traseu” fotografic, așa cum l-au constituit înseși imaginile ajunse până la noi de la începuturile literaturii și până azi.

Mi-am luat și eu drept ghid astfel de scrieri și trebuie să mărturisesc din capul locului că am avut (și am încă, mai ales în cazul contemporanilor noștri în viață) nebănuite surprize. Și totodată revelații.

Scriitorii români n-au trăit niciodată într-un turn de fildeș, fiind rupți de lume și de societate și timpul în care au trăit (sau trăiesc, cum sunt cei de azi) și de aceea, într-un fel sau altul și portretele lor reprezintă imagini potrivite contextului în care s-au aflat/se află.

(continuare în pag. 2)

Nicolae Dan Fruntelată
Identitate și memorie pag. 3

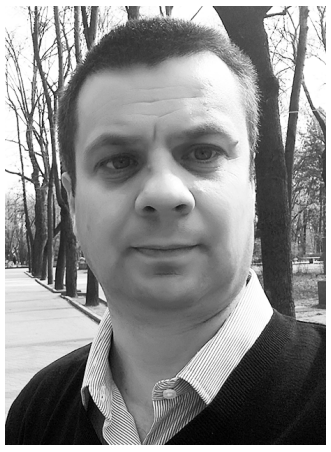
Florin Colonaș
Cinci mari maeștri și un personaj: David pag. 10

Luo Dongquan
O istorie a Chinei, un tratat al relațiilor chino-române pag. 17

Constantin Bărbuță
Primele o sută de zile din războiul de reîntregirea neamului pag. 21

circumscrieri

Părțile și întregul

Alexandru Cazacu

La o privire *sine ira e studio* asupra spectacolului social (cum bine caracacteriza Mario Vargas Llosa lumea de azi într-o recentă și celebră carte), se pot lesne observa categoriile sociale atomizate și extrem de puțin dispuse să interacționeze, nici măcar când situațiile reclamă acest lucru cu prisosință. Tendința de apartenență la un grup social și profesional bine organizat și în interiorul căruia să te poți desfășura și care, la rându-i, să te poată proteja, a fost și va fi în continuare un deziderat respectabil și recomandabil. Din păcate tendința este una prin care asocierile se transformă cu încetul în forme de segregare. Statutele sociale (care subordonează rapid pe cele profesionale) au tendința de a forma caste, în care scopul prevalent nu este ceea ce se declară, ci obținerea și menținerea unor privilegii. Categorii precum funcționarii publici (de la aleșii locali până la cei centrali), lucrători din zona militară, din zona justiției, organe de control, din zona sportului, din rândul clerului și exemplele pot continua, cum este firesc, se grupează în asociații și cum nu este firesc, au adesea tendința de a se desprinde din zona de dialog, la care se adaugă o anumită pretenție (nemărturisită în general), de poziționare superioară pe scara socială.

În secolul actual o izolare în cercuri exclusiviste (în sensul comunicării condescendente) este extrem de riscantă, chiar dacă unele profesii, prin natura lor, nu sunt și nu au cum să fie decât apanajul unor persoane alese prin pregătire și formare specifică. Dialogul și mai ales conlucrarea ce urmează acestuia ar trebui să constituie liantul social. Altfel, există riscul nașterii unor lumi paralele, în care oameni din aceeași comunitate nu mai au/întrețin legături între ei. Fiecare cu proiectele sale, fiecare cu zona sa de procupări. Ca o consecință imediată apare diluarea până la dispariție a elementului conlucrativ și lipsa de preocupare pentru climatul comun.

Secolul douăzeci oferă, din păcate, exemple tragice de segregare socială, prin care categorii umane au încercat și au reușit să-și impună cu o violență extremă propriul punct de vedere. Apartenența la o rasă și la o nație presupunea superioritate, prestigiu și până la urmă dreptul de a dispune de ceilalți semeni. Prinși în vârtejul unor asemenea evenimente, doi poeți au plătit prețul acestor experiențe istorice.

B. Fundoianu / Benjamin Fondane (1898-1944), poet, critic literar și eseist, atât de limbă română cât și franceză (după expatrierea la Paris la mijlocul anilor douăzeci), participant la începuturile avangardei române, bun cunoscător al fenomenului cultural românesc, francez, dar și european a fost un scriitor care s-a dovedit un interogativ al marilor probleme existențiale. Printr-un joc tragic al istoriei, din cauza etniei sale va sfârși gazat în lagărul de exterminare nazist de la Birkenau. Cu câțiva ani înainte el scria: „Stau în odaie ca-ntr-un tren în care/ aștept în geam să crape-un peisaj/ și-mi țin în mână sufletul de soare/ sărmanul pașaport pentru voiaj.// O umbră parcă mi-a fugit din trup,/ și-n seara asta mi-i atât de bine,/ că parcă-aș vrea cu mânele să rup/ urzicile care-au crescut în mine.” (*Ora de vizită*)

Constantin Tonegaru (1919-1952), poet ce împreună cu alții scriitori continua avangarda literară românească prin versuri ce îmbinau lirismul ludic cu referințe culturale bine asimilate, ironie și evaziune. Unii critici literari văd în el un precursor al optzecismului de mai târziu. După terminarea războiului și instaurarea regimului proletar impus zonei est-europene, poetul boem și neconvențional nu se adaptează rigorilor totalitarismului și pentru menținerea legăturilor cu scriitori indezirabili vremii, este întemnițat timp de doi ani în sinistrele penitenciare ale anilor cinzeci, unde sănătatea îi este șubrezită rapid, iar la câteva luni de la eliberare moare. Apucă să scrie următoarele rânduri, aproape premonitorii: „Cu inima de cretă dau îndemn/ și unde bat în locuri părăsite/ lasă viitorimii semn./ Până totul ajunge o colină,/ cerul cu găuri de site/ presară pe dânsa făină./ Deci mâine, mâine dintr-o pâine voi crește/ și-mi voi asculta trilul prin flora/ care astăzi dospește.” (*Februarie mistic*)

Două biografii frânte de către două sisteme ce s-au succedat și care au pus în centrul lor doar egoismul și individualismul propriei caste.

Am citit despre...

Fotografiile scriitorilor

(urmare din pag. 1)

Iată, mă întorc la începuturile literaturii noastre. Și ce constat ? Dimitrie Cantemir (1673-1723) poartă plete lungi (dacă nu cumva va fi fost o perucă) în stilul și după moda franțuzească (așa cum apar personajele din piesele lui Molière și nu numai ale lui), este îmbrăcat cu o mantie lungă și are pe cap un soi de pălărie cu borurile laterale ușor ridicate în sus.

Ceva mai încoace Alexandru Beldiman (1760-1826), poet și traducător, autorul unei cronici în versuri a mișcării Eteriei și a lui Tudor Vladimirescu, are pe cap pălăria mare, rotundă ca un balon, asemănătoare cu mitra episcopilor de azi – o „piesă” de lenjerie de neconceput azi. Însă, deh, omul reprezenta boierimea care încă se mai purta după moda turcească.

„Căciulă” mare, cât un ceaun purta și Grigore Ghica, iar poeții Văcărești (Ienăchiță și Alecu) au fost și ei imortalizați cu un soi de cușmă, ceva mai înaltă și deloc rotundă, tot model oriental, pe când Costache Conachi (1778-1849), despre care G. Călinescu ne spune că „ar fi fost un om risipitor, iubitor de șaluri, straie orientale și arme și un Nembrod somptuos vânând iepurii cu zvelții ogari, și zburătoarele în chipul șeicilor și medivalilor, cu socoli”, pe lângă straiele asemănătoare cu ale celorlalți pe care i-am amintit mai avea atârnată de gât și o cruce mare, probabil din aur sau argint, semn al cuviosiei și credinței lui întru Domnul.

De pomină a rămas în istoria literaturii și toga (mantaua) cea mare și albă în care a ținut să se fotografieze Ion Heliade Rădulescu, sugerând, desigur, marele lui rol de dascăl al națiunii – ceea ce a și fost dacă ne gândim la câte a lăsat în urma lui.

Un secol întreg, dacă nu cumva chiar mai mult a existat un tipic al fotografilor vremii. Ei își așezau „clienții” fie pe scaune sau în fotolii, fie îi puneau să se sprijine, măcar cu o mână dacă nu cu tot trupul de un obiect de mobilier, o servantă, o masă ori chiar un scaun. Așa îi putem vedea pe Mihail Kogălniceanu la deplina lui maturitate (fiindcă la tinerețe s-a fotografiat și ca june iuncăr), pe Ion C. Brătianu, C.A. Rosetti (imagine ce se pare că i-a folosit și sculptorului care a realizat statuia din București, din piața ce-i poartă numele și care poate fi văzută și astăzi), pe Cilibi Moise, Alexandru Hurmuzachi, apoi pe Vasile Alecsandri și Alexandru Sihleanu (amintit și de Eminescu în „Epigonii”), pe Pantazi Ghica, Titu Maiorescu, Matilda Cugler, Vasile Pogor, Al. Odobescu și Ion Ghica. Surprinzător de modernă este poziția lui Ion Bălăceanu (1828-1914), șezând pe un scaun invers decât se stă de obicei, cu mâinile sprijinite pe speteaza acestui mic obiect de mobilier.

Gusturi și gusturi. Unii scriitori au ținut să-și imortalizeze chipul fie cu o țigară în mână (Mihail Petroveanu, Ioan Flora, Constantin Stan), fie cu o pipă (Marcel Breslașu, Alexandru Vlad) din care nu se vede ieșind fum, dar care le dă, cel puțin în credința lor, o importanță mai mare decât poate avea un nefumător…

Gusturi și gusturi. Alți scriitori s-au fotografiat cu cățelul lor. Așa, bunăoară, Octavian Goga, Topârceanu și Sadoveanu, sau Eugen Ionescu (care șterge cu mâna dreaptă nu numai speteaza fotoliului, ci și micul animal din specia canină ce pare a nu se simți bine sechestrat acolo). Și vor mai fi fiind și alte exemple pe care nu le cunosc. Alexie Mateevici, autorul celebrei poezii „Limba noastră” s-a pozat pe un scaun și cântând la chitară.

Este interesant de observat că nici femeile-scriitoare n-au neglijat ținuta în care au dorit/doresc să fie imortalizate pentru posteritate și aproape se înțelege de la sine că atenția acestora a fost/este îndreptată înainte de toate asupra accesoriilor vestimentare care să le individualizeze. Otilia Cazimir (1894-1967) stă pe un scaun, îmbrăcată într-o rochie simplă și-și sprijină mâna dreaptă, cu palma deschisă, pe genunchi. Nu se vede ce are în palmă, probabil vreuna din gâzele care se mișcă și prin poeziile ei ori ale prietenului ei de-o viață George Topârceanu. Claudia Millian-Minulescu (1887-1961) poartă o rochie strânsă la gât și pe piept îi atârnă un șirag lung de mărgele, probabil perle naturale; pe cap are o căciulă care, desigur, trebuie să fi fost și ea dintr-o blană prețioasă. Adela Xenopol (1861-1939), prozatoare și autoare dramatică este, așijderea, îmbrăcată într-o rochie strânsă pe gâtul de care îi atârnă un șirag de steluțe dintr-un metal prețios. Anna de Noailles (1876-1933), poetă, prozatoare și eseistă, într-o fotografie de la a doua tinerețe poartă o pălărie sobră, ca și haina care lasă, totuși, să se zărească și un colier de culoare deschisă. La fel de sobră este și Elena Văcărescu, îmbrăcată decent și cu nelipsitele mărgele de la gât. Într-o fotografie de la tinerețe Hortensia Papadat-Bengescu poartă o rochie bine strânsă la gât, ținând în mână un evantai, în timp ce într-o alta, de mai târziu are decolteu și și-a acoperit capul și umerii cu o eșarfă uriașă. La contemporana noastră Ileana Vulpescu te impresionează, alături de figura ei luminoasă cele două șiruri de mărgele (perle ?) albe, revărsate pe piept până aproape de mijloc.

Alte ciudățenii (jocuri ?): I.L. Caragiale s-a fotografiat în costum de arnăut, stând turcește pe un covor, apoi, după ce a plecat la Berlin, pe capra unei trăsuri.

În numărul următor vom prezenta atitudinile sugerate, ca și felul în care au fost văzuți oamenii condeiului de către pictori și caricaturiști.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Imagini din colecția Lucia Elena Stoean

Marele actor Ștefan Iordache la Bolintin într-o adaptare originală după piesa „Scaunele” de Eugen Ionescu

Protagoniștii piesei „Agachi Flutur” de Vasile Alecsandri, 27 iulie 1947; în imagine apar eleva de clasa a VII-a Lucia Elena Ștefănescu (căsătorită Stoean), prof. Ion Carbarău și alții

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată

Identitate și memorie

Revista „Sud” a pregătit o nouă carte-eveniment. E vorba de volumul de proză *Paznic la pepeni. O poveste bolintineană*, tipărit elegant la Rawex Coms, editura Ralucăi Tudor. Sub pretextul reeditării cărții scriitorului-medic Romulus Dinu, unul dintre marii oameni ai Bolintinului, autorii ediției, Vasile Grigore, Ștefan Crudu și Ciprian Necșuțu, recompun, în fapt, o ingenioasă monografie a acestei așezări de lângă Argeș și Sabar.

Coperta cărții, colorată ca un steag al copilăriei eterne – realizată fiind grafic de talentatul nostru prieten, Vasile Szolga – deschide o lume fabuloasă care are doi eroi: copilul Romulus Dinu, un spirit independent gata oricând de aventură, cu o inteligență sclipitoare, având în umbra lui un scriitor autentic ce mânuiește cu artă limba muntenească vie și un al doilea erou, Bolintinul însuși, cu istoria lui, cu toți oamenii care zâmbesc din fotografiile găsite de cei doi căutători de aur al memoriei: Vasile Grigore și Fane Crudu.

Cartea se așează pe un raft special al identității acestui oraș ambițios, capitala unui ținut al apelor care are tot dreptul să fie numit, după datina veche, o „țară”: Țara Hațegului, Țara Oașului, Țara Maramureșului, Țara Bârsei, de ce nu, Țara Bolintinului. Așa afirmam într-un eseu despre *Bolintin , cartea orașului*, un album monografic superb, tipărit în 2017.

Volumul despre care scriem, având o prefață caldă și plină de admirație semnată de megieșul bolintinenilor, scriitorul și publicistul Neagu Udroiu, de loc de la Cartojani-Vlașca, ne propune o cronică a copilăriei petrecute pe câmpuri, unde păzeai norii, caii și păsările, pepenii câteodată, iar dacă aveai imaginație din belșug și doctorul Dinu o avea, fără nicio îndoială, puteai trăi întâmplări fantastice și puteai, mai ales, picta din cuvinte portrete memorabile ale unor bolintineni. Am să citez, pentru plasticitatea lui cu totul deosebită, portretul Coanei Mari, elocvent pentru arta scriitorului despre care vorbim:

Coana Mare nu mai era bătrână. Fusese. Demult, fusese și bătrână. Acum era foarte veche. Să tot fi avut, ziceam eu, vreo opt sute de ani, dacă nu mai mult. Poate că rămăsese de pe vremea vizigoților. Nu cred să fi fost cândva fetiță. Nici să fi avut glas de copil. Cred că se născuse așa. Scrâșnea totdeauna ca un joagăr sau ca motorul de tăiat lemne al lui Crăciunescu de vizavi, care ținea prăvălie. Coana Mare era neagră și lungă ca o șosea asfaltată. După ce trecea de fusta neagră printr-o bluză tot neagră, pătată de ciorbe și sosuri de pe timpuri, șoseaua se termina la un capăt într-o băsică de tutun scofâlcită și înfășurată cu o basma neagră. La celălalt capăt șoseaua ajungea într-o pereche de știuci lăbărțate și negre care se târșeau pe ciment cu sunet de oase... Mă rog, o șosea în doliu, un măturoi prelung, flenderit de vânt, o sperietoare de ciori vie.

Forța acestui portret mă scutește să mai fac vreo altă considerație despre calitatea scrisului lui Romulus Dinu. El a fost un scriitor până-n măduva oaselor și gata !

În carte ar mai fi de citat și alte lucruri cu miez, cu șart, cu o ironie totală (vezi portretul turcului Feta, vânzătorul de înghețată, despre care prietenul Neagu Udroiu, care l-a cunoscut, îmi spune că nici nu era turc adevărat, ci albanez, dar așa îi plăcea lui să se dea; vezi poveștile de vânător de păsări ale micului erou dotat cu o pușcă adevărată de vânătoare, pușcă pe care Ștefan Crudu a găsit-o și a adus-o ca pe un trofeu la lansarea cărții în București).

Doar o secvență vă mai prezint. Pentru măreția ei cutremurătoare și pentru modestia cu care naratorul-copil evocă un fapt intrat în istoria mare a unui popor: *Bunicul avea un frate. Ăsta a fost cineva. Îl chema Eremia (Miluță) Grigorescu. Era general și i-a bătut rău pe nemți la Oituz și la Mărășești, că a fost chiar poreclit „Eroul de la Mărășești” și când a murit l-au îngropat tot acolo, într-un mausoleu, sub un pietroi uriaș, frumos cioplit, în mijlocul ostașilor lui, care căzuseră pe câmpul de bătaie.*

Pe urmă vin pozele vorbitoare din Bolintinul ultimelor două veacuri. La târg, la nuntă, la hora de duminică, ulițele unui sat muntenesc, chipuri de copii tunși chilug cu ochi strălucitori de inteligență. Iată, încă un manual necesar pentru toți elevii din școlile României.

Romulus Dinu, Paznic la pepeni. O poveste bolintineană nu e o carte de recitire, e o carte de iubire...

Muzeul Național al Literaturii Române: Nicolae Dan Fruntelată, Ștefan Crudu, Michaela Tomnița Florescu

Amintire despre un cuib de vulturi

Nimeni nu s-a născut nicăieri. Toți avem o matrice clară care ne însoțește și, cred eu, ne hotărăște viața și destinul. Există și unii care se declară, cu oarecare emfază, **pretutindenari**. Cei care sunt de peste tot și de nicăieri. Cum s-ar zice, trecând pe terenul istoriei ori politicii, **internaționaliști**, salvatorii spirituali ai întregii lumi. Să fie la ei, acolo !

Dar de ce vă spun aceste lucruri ? Pentru că vreau să încerc a-i face un portret unui prieten scriitor care este dintr-un loc anume, dintr-un sat anume, dintr-o istorie anume și asta îl explică pe deplin.

Profesorul **Ion C. Ștefan** s-a născut la Arefu, în Argeș. Arefu este un sat fabulos, ca un cuib de vulturi, nu degeaba se scrie că acolo este castelul lui Vlad ˆepeș, unul dintre vulturii istoriei naționale, cel atât de urât și de blestemat de dușmanii eterni ai românilor. Voievodul cel drept și dur ca o lamă de sabie, os domnesc din familia Drăculeștilor, domnitorul care a avut conștiința continuității voievozilor noștri din mantia împăraților Bizanțului, ca Ștefan cel Mare, ca Mihai Unificatorul, ca Brâncoveanu cel jertfit pe crucea credinței lui.

Am fost la Arefu. Am urcat pe o scară de piatră ametitoare până la castelul voievodului, am coborât apoi spre apele Argeșului unde, în vremuri contemporane, s-a ridicat o cetate uluitoare care i-a înmărmurit pe deștepții lumii moderne, Vidraru se numește această cetate.

La Arefu cunoșteam o familie de dascăli prieteni ai căror copii erau colegii fiicelor mele.

Copleșitoare imagine am în minte când mă gândesc la acest sat. Am scris atâta despre el pentru că, iată, prietenul meu Ion C. Ștefan de acolo vine, dintr-un cuib de vulturi care a dat voievozi, dar și eroi luptători ai unei istorii mult mai apropiate de noi.

Poezia lui, scrisul lui sunt marcate de apartenența la acest loc. El este absolvent al Filologiei, al facultății bucureștene din Edgar Quinet unde s-a întâmplat cea mai frumoasă parte a tinereții noastre.

A fost profesor la liceul „Matei Basarab”, a fost directorul unei școli cu ștaif de lângă București.

A scris, a publicat versuri, proză, eseuri, cronici literare. În urmă cu câțiva ani scriam despre el într-o carte a mea numită *Scaunul electric Doi*: „Ion C. Ștefan e un poet sudist prin sentimentul de libertate pe care-l respiră versurile lui și prin zborul larg, grațios al cuvintelor care compun un continuu descântec de dragoste... A scris, a citit, a crescut generații de copii în cultul limbii române și nu i-a fost niciodată rușine să se legitimeze ca atare”.

Și acum să vă explic înțelesul sintagmei „nu i-a fost niciodată rușine”. Pentru că această explicație este osia portretului pe care i-l fac astăzi prietenului meu I.C. Ștefan.

Ceva mai demult mi-a dăruit o carte de însemnări critice. Se numește *Călătorie în lumea cărților*, a apărut în 2017 la Editura Arefeană (din Arefu, vezi bine !), al cărei director, sponsor, inițiator este el însuși.

Este cartea unui călător pătimaș în literatura română și în cea a lumii de azi, cartea unui profesor de literatură care a fost crescut de marii noștri dascăli în cultul dragostei pentru scris și citit.

Și care a învățat, prin munca lui, prin viața lui, că a reuși în lumea scrisului înseamnă a iubi, nu a fi partizan orb al unor tabere (ori găști) literare (deși mulți dintre confrații noștri au câștigat galoane în felul ăsta !), înseamnă a nu refuza o carte doar citind numele autorului de pe copertă.

Păi, cum, domnule Ion C. Ștefan ? ! ? Cum îți permiți dumneata să nu fii *politically correct* când scrii într-o carte și despre Andrei Pleșu și despre Nicolae Dabija, și despre Cărtărescu și despre Prelipceanu și despre *nomina odiosa*, fostul redactor-șef al revistei „Luceafărul”, Nicolae Dan Fruntelată ?

Uite că profesorul de românește, scriitorul Ion. C. Ștefan își permite. Chiar dacă va fi judecat pentru asta, chiar dacă va fi penalizat pentru asta.

Pe câmpiile literaturii române ar fi loc pentru toți. Ar fi loc și pentru controverse și pentru lupte cu argumente pur estetice. În locul lor se practică excluderea „dușmanilor”, interzicerea în revistele „noastre”, subvenționate din bugetul țării pe baza unor „liste” făcute de confrați bolnavi de microbul anilor ’50, se practică intoleranța și ranchiuna.

Din ce în ce mai mulți oameni, din ce în ce mai mulți scriitori nu mai acceptă asta.

Prietenul meu, Ion C. Ștefan, autorul unei cărți elocvente, este unul dintre ei.

File de jurnal

Poetul giurgiuvean Emil Gulian

8 decembrie 1929. Am făcut greşala, sau nu de a fugi totdeauna de gazetărie din orgoliu sau din prea multă preţuire a artei. Sunt un asocial înăscut. Fug sistematic de orice mi-ar fi oportun pentru lansare, pentru glorie pe care totuşi o doresc cu chin, fiindcă sunt orgolios.

Am refuzat o mulţime de propuneri amicale de a colabora la diferite reviste. Aceasta din scrupule prosteşti şi din prietenie cu un om care are aceleaşi defecte ca mine: scrupule care paralizează, dar nimic pentru a pune în loc, din punctul de vedere al acţiunii.

Fug pe stradă de câte ori întâlnesc pe câte unul din marii scriitori pe care i-am cunoscut la „Sburătorul". Exemplul lor de amabilitate mă enervează. Toţi îmi fac propuneri de a colabora la vreo revistă. Refuz, sunt încurcat în fond, nu ştiu ce să spun .

Poate că doar visez la „Cetatea literară". Nu mă integrez nicăieri în altă parte.

Nu fac nimic fiindcă râvnesc altceva. Altceva care dacă se va împlini vreodată bine, dacă nu altceva nu pot încerca. Deci abdic. Totuşi am mai publicat câte ceva. Lucruri pe care le numesc accesorii. Articole de gazetă…

E foarte curioasă influienţa pe care a avut-o asupra noastră omul acesta (C.P.).

Ne-a înflăcărat. Ne-a făcut să credem în el orbeşte. Şi pe urmă nu s-a ţinut [de] promisiune. Adică s-a ţinut într-un fel, în sensul că a realizat el. Dar pentru noi n-a făcut nimic. Noi n-am băgat de seamă de la început că el de câte ori zicea „noi", o făcea numai ca să ne dea impresia că suntem împreună. În realitate înţelegea „eu". Când îi reproşam spunea: de ce nu lucraţi şi nu-şi dădea seama că nu lucrăm fiindcă el ne făcuse să nu înţelegem asta decât în anumite condiţii pe care nu ne mai dădea.

10 decembrie 1929. Nu mă văd deloc decât într-o situaţie artistică de distracţie socială. Nu mă văd în boema literară, cu coate rupte răbdând eroic, pentru ideal, pe ultima treaptă a societăţii când ar trebui să fiu pe prima. Nu concep ca toţi dobitocii să aibă bani, femei frumoase, elegante şi eu să rabd fiindcă eu sunt artist. Ci din contra să le am eu toate astea pentru acelaşi motiv. Mi se par cerinţe ca foamea şi ca setea la care nu pot renunţa fiindcă ştiu că n-am dreptul să renunţ.

Mai înţeleg să am bani pentru că am independenţă chiar în literatură. Să nu ling pe editori, să nu fac combinaţii de politică literară. Ceva mai mult: înţeleg să am o bună situaţie materială ca să scriu bine şi să n-am nevoie să-mi rog confraţii, sau să mă împrietenesc cu ei chiar dacă mă desgustă, pentru ca să scrie un articol mai elogios decât trebuie, pentru o carte aşa cum ar fi trebuit s-o scriu şi aş fi putut dacă nu m-ar fi ros griji mărunte, şi nu aşa cum am scris-o.

Simţul meu de fineţe, de dreptate, îmi spune că numai într-o astfel de lume posibilităţile mele se pot dezvolta în cealaltă se lovesc atât de rău încât ratează.

Nu înţeleg să am altă meserie fiindcă nu înţeleg să fac diletantism.

Nu înţeleg şi poate tot aşa voi ajunge să trăiesc luând cu numele de scriitor bun de la minister. Politica asta literară mă înnebuneşte mai ales că încep s-o pricep. Azi am înţeles cum poţi stăpâni pe acei pe care i-ai înjurat dacă ai ştiut cum s-o faci şi cum să-ţi alegi momentul. Pe urmă se plictisesc cu linguşirea lor, uneori cu admiraţia lor sinceră. Uneori din cauza plăcerii sadice de a fi dominat şi din admiraţie pentru dominator, alteori din [...], alteori din calcul, pentru a scăpa de un duşman. Totdeauna din vanitate ce are să zică lumea când va afla că el e un idiot ?

7 ianuarie 1930. Fiindcă m-am apucat să scriu articole de gazetă „pentru a activa în actualitate", „pentru a mă defini în raport cu viaţa exterioară", „pentru ca să plac celorlalţi ca şi cum gândesc ca ei şi să nu-i mai văd că mă ocolesc" – aş vrea să fac anumite articole în care să nu spun cuvinte goale de convenţie obişnuită, comentarii de actualitate, gazetărie, teoretizări generale, ci să consider paginile pe care le-am subliniat în cărţi, cu gândurile, asociaţiile personale pe care mi le trezesc, felul meu particular de a le vedea.

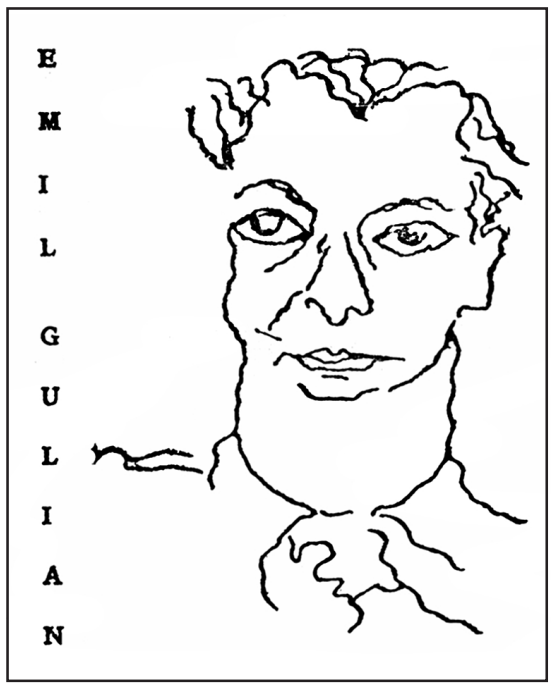
Orice s-ar spune un gazetar se bucură de mult mai multă preţuire, consideraţie, e mult mai cunoscut, mai înţeles, mai citit şi mai discutat decât un poet chiar superior. Genurile literare au şi ele modele lor. Trăim o epocă în care poezia e ostracizată. Am avut nenorocul să mă nasc în ea, într-un timp care poate nu e al meu. Sunt un rătăcit. Romanul e genul timpului. Voi scrie un roman. Dar sunt dezolat de asta. O consider ca sigură abdicare. Am citit cu melancolie rândurile lui Drieu La Rochelle: „Devenir romancier, c'est la consoliation de la parte de la première jeunnese" (de confruntat data când a apărut).

E uimitoare schimbarea care se face în scriitorul care n-a publicat nimic. După ce publică, parcă e stingherit în mişcări. E desigur un mare adevăr acela că personalitatea se face şi din opiniile altora asupra ta. După ce ai publicat vezi parcă mai bine cum privesc ceilalţi, fiecare din punctul lui de vedere, opera ta. Dar parcă ai pierdut libertatea. Vagi speranţe se amestecă cu temeri. Când scrii, mai poţi creia pentru creaţie. Nu mai poţi avea cu confraţii relaţii de la om la om, ci numai de la scriitor la scriitor, lucru care pe mine mă exasperează şi îmi dă o falsă senzaţie de fals. Mă paralizează, nu mai pot vorbi fiindcă singurele subiecte care mai sunt posibile mi se păreau înainte de a publica demne de a fi împărtăşite doar în momente rare, cu cărţi în mână, unui prieten intim, nu speculate public, cu emfază, cu graba de a spune tot ce ştiu, cu preocuparea de a străluci în conversaţie, aşa cum fac ceilalţi. Eu eram obişnuit să strălucesc doar în scris.

Nu mă mai pot apropia de un prieten fără să simt că mă vede falsificat. I-am spus lui T de ce mă priviţi totdeauna ca literat, de ce nu încercaţi să explicaţi toate lucrurile alea nenorocite pe care le destăinuiesc şi altfel ? Mi-e groază de viaţa în care am intrat. Mă văd înscris doar într-o biată formulă şi această formulă îmi dă impresia că nu-mi voi mai putea trăi viaţa mea adevărată. Nu mă priviţi aşa fiindcă nu vă voi mai putea fi prieten.

Nu mi se mai întâmplă şi altceva de la un timp. Bag de seamă trebuie să învăţ să scriu la comandă. Revistele au obiceiul să tăbare în special pe scriitori tineri şi să le ceară colaborarea. Sunt asaltat de mulţime de cereri şi neputând să le satisfac mă cert cu toţi. Nimeni nu-şi închipuie decât că nu vreau să le dau. Astăzi m-am întâlnit cu S.N. care părea foarte afectat că nu i-am dat nimic pentru noua revistă pe care o conduce (de verificat data la „Săpt. Lit").

E adevărat că nu mă dau cu uşurinţă şi din cauză că nu pot încă să mă integrez între ceilalţi. Din faptul că nu am publicat până acum, păstrez încă sentimentul singurătăţii mele, al micului din mine care nu vreau să fie falsificat printr-o ambianţă nepotrivită şi şifonat printr-o acceptabilă şi tras în direcţia în care merge revista.

[v Univ lit de Crăciun] N-am avut emoţii la nici un debut. Am însă la fiecare publicare a unei poezii, când văd cât apar de transformat din cauza tipărirei sau chiar din alte cauze. Ultima mea poezie tipărită, deşi neomogenă, avea un titlu frumos „Dragoste la p. de Cr." Dar neîncăpând două rânduri de titlu l-au tăiat pe unul pentru ca să încapă.

Ianuarie 1928. După o săptămână de frământări m-am decis în sfârşit să rog pe directorul revistei să publice o erată care să arate că au fost intervertite ultimele două versuri ale primei mele poezii publicate. Sunt gripat şi silit să stau în casă cu doctorii şi temperatură. Altfel aş aranja cu neputinţă această chestiune care mă apasă. I-am scris între altele: „…foarte mult să se publice erata fiindcă greşeala după cum vezi e enorm de mare şi nu se poate îndrepta numai prin bunăvoinţa cititorilor. Eu sper să ies din casă pe la sfârşitul săptămânii dar fiindcă nu sunt sigur îţi scriu ca să nu fie prea târziu pe urmă."

[v. Univ lit] Am intrat în redacţia revistei la care am debutat. Am început deci să mă ocup de bucătăria revistei şi să înţeleg lucruri pe care le credeam cu totul altfel când în provincia copilăriei şi adolescenţei mele luam în mână cu drag aceste purtătoare de literatură. [v. art Dreptatea]

Mai întâi m-au interesat plicurile venite prin poştă. Cât mult de departe de adevăr aceşti solicitatori modeşti, totdeauna mari îndrăgostiţi de literatură (uneori doar simpli îndrăgostiţi) dar neînţelegători ai celor mai elementare obiceiuri de redacţie.

Plicurile sunt întotdeauna privite cu neîncredere şi ironie. Rar dacă vre-un redactor cu mai multă curiozitate intelectuală şi umană păstrează în el speranţa ascunsă că va găsi într-o zi într-unul ceva interesant. Altfel scrisorile naive ale solicitanţilor întrebuinţează întotdeauna acelaşi lucru uşor de descoperit (ca de ex. „trimit versurile poetului meu care a murit" sau „cer numai opinia Dvs"), sub care se ascunde aceiaşi ambiţie de a ieşi la lumină , sau formule care până la urmă descurajează pe cititor. Afară de rare cazuri când înţelegi din câteva rânduri de nuvelă sau versuri că ai de a face cu un scriitor prin ceia ce e personal, fiindcă căutare şi preocupare de a mânui acolo, tot ceea ce vine prin poştă are ceva deplasat uneori, ceva foarte mic ceea ce totuşi face să nu poată fi publicat. În general articolele care nu sunt la curent cu cea ce e de modă să fie discutat sau cu ce e ascuns revistei. De obicei fiind adevăratelor preocupări ale timpului nu se găseşte chiar dacă citeşti toate revistele. El nu poate fi urmărit decât în convorbirile cu scriitorii cei mai combativi. Revistele au nevoie de articole în legătură cu aceste chestiuni şi totdeauna se găseşte cineva din redacţie să le facă. În fierberea care domneşte aici, articolele venite prin poştă cad ca din pod. În plus ele nu ştiu pe cine vrea revista să menajeze şi pe cine să „înjure".

Nu ştiu că multe articole sub care inocentul din provincie nu vede mare lucru, ascund mari momente de luptă, mari abilităţi tactice. O frază care pentru cititorul obişnuit nu însemnează decât ce însemnează, poate să fie o fină aluzie la un eveniment cunoscut de cititori între ei. În acest sens se poate spune că un articol e mai bun decât altul. Doar virtuţile ascunse ale articolului decid aceasta .

[v. Rom. lit. despre Eug. Ionescu sau Camil] Sunt fraze care numai autorul ştie că doare sau mângâie. Sunt articole scrise nu ca să explice massei cititorilor ci ca să servească un prieten. Ele nu pierd acest caracter nici când în realitate prietenul merită nicicum să fie lăudat. Se publică multe lucruri scrise în realitate pentru un singur om. Serviciile abundă. Se disociază pe bună dreptate valoarea intrinsecă a cărţii de faptul că în afară de partea de creaţie de acolo, că e un un obiect de comerţ exact în sensul prevăzut de cadrul comercial. Ea are nevoie deci de reclamă ca orice articol de vânzare şi nu trebuie ţinută ascunsă ca o cenuşăreasă.

E ceea ce se numeşte publicitate. Scriitorul trebuie şi el să mănânce ca orice producător de pe urma muncii lui.

O carte nu trăieşte numai prin valoarea ei. E şi ea în afară de conţinutul ei spiritual, un produs economic, o marfă care trebuie vândută şi care are nevoie de reclamă. Trebuie să-i iasă întâi vorba că e bună. Altfel nu se vinde nici dacă e în realitate aşa.

Publicul care nu are contact direct cu cititorii, ba chiar şi unii scriitori mai naivi cred că se poate face literatură trimiţând din provincie revistelor sau se poate tipări o carte chiar când locuieşte în provincie. Că e suficient să treci nopţi albe şi zile grele, să cugeţi, să suferi, să studiezi după ce ai trimis cartea la tipografie nu mai ai nimic de făcut că valoarea ei, adică, e suficientă pentru ca volumul să se plaseze singur, mecanic la locul pe care-l merită. Ei bine nu e aşa.

9 noiembrie 1929. Scriind astăzi lui V m-am gândit mult la cauzele care mi-au oprit atât de brusc dorinţa de a publica la desiluzia care m-a cuprins deodată. Mi se părea , până atunci în domeniul poeziei mele complet izolat undeva sus nemurdărit de intrigi, cancanuri, şi greşeli de tipar, nepierdut între alte câteva nume care prin neînsemnătatea lor erau parcă aluzii la neînsemnătatea mea.

Mi se părea că am dreptul să comunic ce aveam de spus unor oameni care puteau să înţeleagă. Dar vedeam că rîndurile mele nu ajung la ei, că oamenii sunt grăbiţi, indiferenţi, superficiali, că revistele se adresează marelui public căruia îi fac concesii ca să se vândă, dar care pe mine nu mă interesa fiindcă nici nu voiam să câştig bani nici să-mi fac un renume de propagandă electorală. Vreau să fiu ascultat de cine ar fi putut să mă înţeleagă şi să mă iubească, vreau să fiu pus în atmosfera care să-mi ajute gândurile să crească versurile, să vieţuiască. Vreau să mi se dea locul pe care-l meritam. Nu fără luptă, fiindcă lupta fusese când scrisesem. Ce sens mai avea deci lupta cealaltă nu de creator, ci de executor.

Aşa am întrerupt deci publicarea şi mi-am păstrat versurile în sertar parcă cu nevoia să le apăr. Am rămas cu o groază aproape organică pentru greşelile de tipar care simbolizau pentru mine toată nepăsarea, tot urâtul, tot absurdul. Mi-am pierdut mare parte din admiraţia pe care o aveam pentru unii poeţi. Îi iubisem atât de mult citindu-i încât le împrumutasem şi lor calităţi de iubire şi înţelegere pe care acum, dacă le-o întrezăream un moment, vedeam apoi cum în momentele următoare nu mai rămânea nimic. Era cu atât mai tristă negustoria pe care o făceam de pildă cu articolele mele, lipsa de sinceritate pe care o arătam, cu cât se pierduseră un moment mai înainte în fuziuni sentimentale. Atunci am refulat în mine o mulţime de elanuri. Şi mă resimt încă de asta. Simt că mă transform doar. Nu mi-am putut găsi încă noua atitudine. Văd numai că sunt gol, nu mai am nimic preţios în mine fiindcă e probabil bine ascuns. Simt ură ca un animal care năpârleşte, ca un copil în vârsta critică. Sunt stângaci. Ezit, nu mă pricep să iau atitudini în unele situaţii. Mi-am interzis să fiu eu acel sincer şi naiv, fiindcă mi-am dat seama că e ceva în mine care nu se potriveşte exteriorului, vieţii noi în care am intrat şi care trebuie modificat. Înainte găseam soluţiile instinctiv. Reacţionam la diferite evenimente din afară şi aceste reacţii mă defineau în raport cu ele, pe mine cel adevărat. Orice făceam sau spuneam, nu ştiu dacă era sau nu just raportat de pildă la un absolut, dar era totdeauna adevărat faţă de mine. Aveam o originalitate necăutată, o sevă proprie, spontană şi inepuizabilă fiindcă posedam propriu-mi izvor. Recunoşteam totdeauna fizionomia unui gând, unei noţiuni, a unui obiect pe care pusesem mâna şi fiindcă marca mea era aşa distinctă, aveam mândria unui fel de blazon pe care-l posedam, ceea ce îmi mărea încrederea în mine şi-mi dădea o mulţumire generoasă şi rodnică. Şi nu aveam nici un merit în găsirea drumurilor pe care apucam. Se alegeau singure conforme mie.

Acum sunt fals şi dezorientat. Când sunt pus în faţa unei situaţii, soluţia nu vine natural, ci trebuie să o aleg. Şi nu ştiu care îmi mai e aplicarea şi care e atitudinea pe care mi-am impus-o, care mi se pare că mă educă pentru viaţa nouă în care sunt pus să trăiesc, care e poetică...

Cred încă într-o reculegere în care să revin la mine cel de dinainte, îmbogăţit cu această experienţă.

Şi pentru asta mi-e mai dragă ca oricând copilăria şi adolescenţa pe care le iau ca model şi la care vreau să raportez orice acţiune a mea de acum înainte. Cred încă într-o epocă în care să mă ilumineze din nou şi în care amintindu-mi de mine prin toate mijloacele (notiţe vechi, scrisori, poeme, moment nescrise) să mă regăsesc la fel de singur şi la fel de bogat.

10 noiembrie 1929. Cafeneaua mă enervează. Se pare totuşi că e obligatoriu să stai acolo să mucezeşti pe nişte canapele cu calorifer sub ele, cu un şvarţ înainte, în curent, între rataţi. Am crezut că-mi găsesc semeni, dar oamenii aceştia fac şi se preocupă de lucruri pe care eu nu ambiţionez să le fac, pe care nici nu le înţeleg bine. Vorbesc de notiţe la gazete, ca să înjure pe cutare, ca să lanseze o carte etc. Ei preţuiesc enorm de mult modul plin de perfidii şi viclenii cu care te porţi la cafenea şi într-adevăr e o ştiinţă. Eu, când mă întreabă cineva ceva, nu ştiu că trebuie să răspund cu o vorbă de spirit. Nu ştiu nici că vine numai ca să vorbească nu fiindcă mă simpatizează. Vine numai ca să întreţină relaţii cu mine fiindcă poate sunt bun vreodată la ceva. Eu nu ştiu regulile jocului. Nu ştiu că ce se preţuieşte aici mai mult e spontaneitatea şi uneori rămân cu gura căscată neştiind ce să răspund, aşa în treacăt. Sunt gata să fac o profesie de credinţă şi trebuie o vorbă de spirit. Şi din păcate nu sunt spiritual. Sunt poet.

Uneori tac fiindcă văd că toţi din jurul meu sunt siguri că ce spun ei e supremul adevăr. Atunci de ce să vorbesc. Tac, tac şi trec zile întregi şi mucezesc pe canapea.

(Text îngrijit de Emil Talianu)

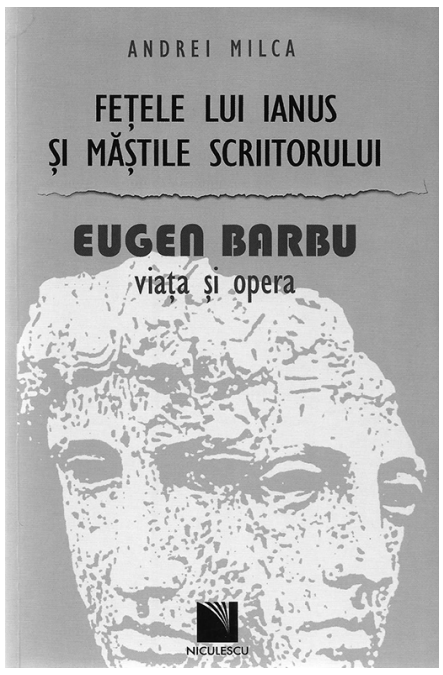
CĂRȚILE SUDULUI (X)

Titus Vîjeu

Patimile după Andrei

Într-o lume normală, axiologic funcțională și nebazată pe efuziuni amicale de cafenea ori pe abjecte coterii, o carte precum *Fețele lui Ianus și măștile scriitorului* n-ar fi trecut aproape neobservată. Dimpotrivă ar fi provocat comentarii și dezbateri (nelipsite de elan polemic) și ar fi contribuit la fixarea „sine ira et studio" a efigiei auctoriale a unui valoros scriitor român, supus în ultimele decenii unei caricaturale demonizări și mai apoi unei deliberate obnubilări. Subintitulată *Eugen Barbu – viața și opera*, această masivă monografie (aproape cinci sute de pagini, culese cu corp mic), apărută la Editura Niculescu este o lucrare cu adevărat științifică (valorificând editorial o teză de doctorat în literatură română contemporană) și care oferă un eșafodaj istorico-literar solid și o hermeneutică seducătoare.

Autorul ei este domnul Andrei Milca, critic literar prezent în paginile unor importante publicații de profil și autor al unor volume marcate de o judecată literară echilibrată. Unul dintre acestea exprimă în titlu opțiunea pentru corecta poziționare a operelor literare dintr-un segment temporal agitat al secolului XX și al începutului secolului prezent: **Reabilitarea și consacrarea valorii (Proza românească înainte și după comunism)**.

Ghilotina ideologică ce a distrus cariere artistice și chiar destine umane a fost urmată – după 1989 – de o inflexibilă judecată a epocii, prin alungarea din noua tablă de valori a unor importanți scriitori ce au avut nesansa de a vieții (măcar parțial) într-un regim a cărui rigiditate a permis totuși afirmarea unor autori de marcă. Astăzi poate părea de necrezut faptul că până și în cel mai dramatic moment al istoriei noastre postbelice, cunoscut astăzi drept „obsedantul deceniu" a fost posibilă apariția a trei prozatori de excepție. Mă gândesc la Petru Dumitriu, autor al *Cronicii de familie*, la Marin Preda, părinte al romanului *Moromeții* dar și al povestirilor din *Întâlnirea din pământuri* și, nu în ultimul rând, la Eugen Barbu care prin *Groapa* avea să surprindă publicul cititor cu una din fermecătoarele cronici ale mahalalei bucureștene.

Scriitor energic în plan literar și foarte ambițios în plan social, Barbu este autorul unei opere ce însumează nuvele și povestiri, reportaje, piese de teatru, eseuri și critică literară, memoriale de drum și jurnale, poezii, scenarii, povestiri cinematografice și – mai cu seamă – romane. Cel puțin câteva dintre acestea (*Groapa* – 1957, *Principele* – 1969 și *Săptămâna nebunilor* – 1981) îl așează în galeria marilor prozatori români ai timpului său și ai tuturor timpurilor. Ostilitatea cu care o anumită critică de nuanță cominternistă l-a întâmpinat de la începuturile afirmării sale literare avea să se amplifice în contextul presupus democratic al postdecembrismului românesc.

Andrei Milca urmărește cu minuție toate formele de acceptare și de respingere a unei opere literare ce a cunoscut acumulări valorice dar și contestări vehemente, pentru a nu mai vorbi de scandalul imens al plagiatului din *Incognito* care l-a pus pe Eugen Barbu într-o poziție de contraatac lipsită de logică și chiar de moralitate. De altfel titlul cărții lui Andrei Milca, *Fețele lui Ianus și măștile scriitorului* – în care se îngemănează practic două generice din creația lui Eugen Barbu: *Ianus* și *Măștile lui Goethe* – fixează de la bun început natura „bifrons" a unui scriitor ce nu-și reprimă natura histrionică: «Barbu a „ars" într-un mod original, zgomotos, fiind permanent un tip declarativ, căruia îi plăcea să comunice absolut orice despre el și în același timp să se reflecteze în semenii săi, fără de care nu putea respira. Permanent dual, a avut „capacitatea" unică de a-și atrage furiile din trecut înspre prezent, talentul incredibil de a-și fi propriul dușman, exasperant până la urmă ca excese. Etalonul său de aur se rătăcește într-un ciudat și uriaș atelier de creație, un șantier cu nuclee multiple, piese de marcă, de rezistență, dar și retușuri, rebuturi, autorul pornind pe mai multe drumuri simultan pe același fond al problemelor și miez al existenței sale: să demonstreze neapărat tuturor – și în primul rând lui însuși – că este SCRIITORUL ABSOLUT.»

Acest lucid și cuprinzător portret aflat la pagina 446 a cărții se întemeiază pe o profundă explorare a vieții și operei unui autor pentru care „o carte imensă trebuie să fie un strigăt tulburător, trebuie să aibă un fior, o durată, trebuie să încălzească și să aducă lacrima" (p. 450).

Imersiunea în apele unei biografii literare ce începe în vremea celui de-al doilea război mondial în publicații oarecum populare precum *Veselia* ori *Gluma*, continuată la jumătatea anilor '50 la prestigioasa *Viața românească* și cu o prezență editorială masivă în amintita perioadă (*Gloaba* – 1955, *Tripleta de aur* – 1956, *Balonul e rotund* și *Unsprezece* – 1956) aduce informații menite să fixeze personalitatea celui care, publicând în 1957 romanul *Groapa* avea să se impună definitiv drept un prozator de excepție. Nici măcar prestațiile conjuncturale cu volumele de reportaj (*Pe un picior de plai* – 1957 și *Cât în șapte zile* – 1960) sau romane inspirate de „lupta plină de abnegație a comuniștilor în anii grei ai ilegalității" – (acolada epocii) – precum *Șoseaua Nordului* – 1960 sau de „momentul istoric al naționalizării" (*Facerea lumii* – 1964) nu vor umbri imaginea de scriitor a lui Eugen Barbu. Odată cu deschiderea culturală reală de la jumătatea anilor '60, el va încerca să impună cititorilor săi efigia unui enciclopedism dobândit în biblioteca sa de acasă, din strada Mihai Eminescu, alcătuită contra cost de marii anticari bucureșteni, despre care Barbu mi-a vorbit cu prețuire în chiar odaia de la parter în care, prin 1968, mi-a îngăduit să consult cărțile lui Emil Cioran publicate în țară înainte de război și – după apariția la Gallimard a lui *Précis de décomposition* – în editurile din Hexagon.

Paginile de *Jurnal* (1966) și textele consacrate autorului lui *Faust* (*Măștile lui Goethe* – 1967) și chiar memorialele de călătorie (*Foamea de spațiu* – 1969, *Jurnal în China* – 1970), pline de trimiteri bibliografice autoritare nu reușesc să înlăture senzația unei erudiții „jucate" și, ca atare epidermice.

Oricum, dincolo de aceste sincope, scrisul lui Barbu s-a arătat întotdeauna interesant și plin de originalitate iar când a decis să părăsească mediul unei anumite contemporaneități în favoarea timpului istoric părea a-și fi găsit lumea pe care să o descrie cu voluptate.

Principele (1969), *Caietele Principelui* (1972), *Săptămâna nebunilor* (1981), unele din nuvelele din *Martiriul Sfântului Sebastian* (1969) și *Miresele* (1975) sunt lucrări ce mărturisesc marea plăcere a autorului de a-și apropia o lume fixată în chihlimbarul unui timp inert și pe care el o însuflețește aidoma unui Demiurg.

„Păstrând cumva regulile impuse de Barbu în labirintul său, acceptând convenția, putem aborda călătoria în două direcții: pe drumul aparent cunoscut de toți, bine, dar deja bătătorit, care trebuie să ducă într-un final la țintă, sau pe un altul nou, neîncercat până atunci de nimeni, visat ca o scurtătură, dar care ar putea deveni treptat și mai ocolitor decât primul și mai primejdios, ce se (te) poate pierde în ceață și rătăci la un moment dat" (pag. 349).

Andrei Milca și-a asumat sarcina de a ne conduce în acest labirint al unei opere cuprinzătoare pe care unii au considerat că trebuie stigmatizată datorită scandalurilor provocate de scriitorul-gazetar de la *Luceafărul* și – mai ales – de la *Săptămâna*. Adevărul este că, deși devenise oarecum un oficial al regimului datorită calităților politice și administrative dobândite, Eugen Barbu era mai temut de aparatul de control al regimului decât unii colegi (foarte puțini ce-i drept) ce erau socotiți dizidenți. Caracterul vulcanic, imprevizibil al scriitorului, conștiința valorii proprii, transferată în orgolii nedisimulate îl transformaseră încă din anii '70 într-un inconfortabil „tovarăș de drum".

Probabil că dacă regimul comunist ar fi continuat să existe soarta lui Eugen Barbu n-ar fi fost foarte diferită de cea avută după 1990.

Are deplină dreptate academicianul Eugen Simion să se întrebe în *Cuvânt înainte* la cartea de față: „Cum trebuie să judecăm astăzi acest complicat caz din literatura postbelică ? Într-un singur fel, care să nu nedreptățească talentul său epic, dar nici să nu ignore erorile de judecată și de comportament moral făcute de publicistul care a nedreptățit, la rândul lui, pe mulți din confrații săi: spunând adevărul integral despre operă și despre omul din spatele ei" (pag. 5).

Cred că Andrei Milca reușește să dea acest „adevăr integral" (sintagmă pentru care în 1957 Radu Cosașu a fost trimis la „munca de jos") într-o carte scrisă cu probitate și acuitate critică. O carte ce-i trimite în ridicol pe cei care, critici profesioniști fiind, se transformaseră la începutul anilor nouăzeci în exorciști amatori și care nereușind să scoată demonii din cărțile unui autor, s-au străduit să-l arunce în infernul literaturii.

Încercare zadarnică, amintind de ostracizarea postbelică a lui Céline, „le plus grand collabo" care, retrăgându-se cu ocupanții germani la Sigmaringen, lăsa Franței *Voyage au bout de la nuit*, *Mort à crédit* și *Bagatelles pour un massacre*. După dispariția în 1960 a scriitorului vina a fost reținută exclusiv în sarcina medicului Destouches (numele din acte al lui Louis-Ferdinand Céline) și scriitorul a fost absolvit nu atât de compatrioți cât de talentul său remarcabil, ce-l îndreptățea să se considere „le dernier musicien du roman".

Nimeni nu-l poate absolvi nici pe Eugen Barbu de marile sale păcate, deși harul său literar nu poate fi anulat de nici o decizie administrativă (de genul excluderii autorului din Uniunea Scriitorilor) și de nici o campanie de discreditare.

E adevărat că, încă din timpul vieții fusese supus unui concertat atac din partea confraților, fapt ce l-a determinat să afirme: „Ca scriitor am fost și sunt încă contestat cu patimă. Adversarii mei nu-mi iartă francheța opiniilor, nu-mi iartă patima polemică, nu-mi iartă probabil talentul și puterea de muncă."

Ceea ce poate nedumeri la acest autor este faptul că el credea – precum Tristan Tzara – că în literatură există doar două genuri: poezia și pamfletul.

Oricum, opera sa deși scrisă în proză, se recomandă în primul rând prin aceste două ipostaze esențiale.

Și nu pot să nu mă încred în minunatul „ritratto" pe care i-l face Andrei Milca la pagina 453 a cărții sale, esențială pentru înțelegerea unui mare scriitor dar și pentru înțelegerea unei epoci dramatice: „Ferment cultural și destabilizator, mentor și distrugător, Iudă și Iov simultan, hărțuit ca un infractor literar și considerat odios pentru discutabilitatea originalității sale creatoare, veșnic captiv în colivia de aur a comunismului, el a gonit mereu printre morile de vânt și a luptat inoportun pentru cauze dinainte pierdute (asemănător cumva cu traseul lui Petre Pandrea), pentru oameni care mai apoi i s-au întors împotrivă-i, dintr-o absurdă dorință donquijotescă de a căuta Adevărul din spatele mistificărilor..."

Ar fi de observat cu ușurință că scrisul tânărului Andrei Milca îl intersectează pe cel al clasicului-crucificat Eugen Barbu într-o stilistică deplin congruentă.

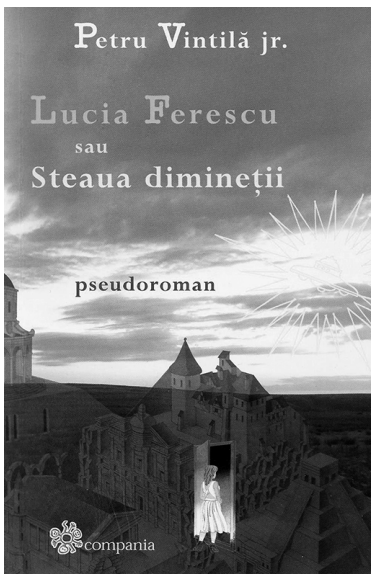
(Andrei Milca, *Fețele lui Ianus și măștile scriitorului. Eugen Barbu – viața și opera*, Editura Niculescu, 2013)

Ieșirea din tablou

Dacă e să-i dăm crezare autorului (și nu avem nici un motiv să nu-l credem), povestea descrisă în romanul (botezat cu modestie, pseudo-roman) *Lucia Ferescu sau Steaua dimineții* (Compania, 2016) începe în cea de-a treia zi de la Crăciun a anului 1968, când familia sa e invitată de un celebru neurochirurg, altminteri vecin de cartier, în Uranus, să serbeze Nașterea Domnului într-o veche casă boierească, transformată de proprietari într-un „veritabil muzeu particular".

Adolescentului de doar treisprezece ani îi este captată atenția de „un portret nesemnat, ce înfățișa o femeie tânără, de fapt, o fată, căci părea a nu avea mai mult de cincisprezece ani, îmbrăcată după moda din prima jumătate a secolului al XIX-lea, cu o rochie vaporoasă de mătase albă și risipă de dantele înspumate".

Atras irezistibil de tablou, junele invitat observă de îndată „fluidul magnetic al privirii ei de otravă" gata să te cuprindă și să te dizolve într-un concert al sinesteziilor („amalgam amețitor de mirosuri, care, fără îndoială, izvorau din alt ev" dezvoltat pe „o muzică a sferelor, încătușată în universul miraculos al tabloului").

Avea să afle că frumoasa reprezentată pe pânză se numise Angela Lucia Ferescu și „fusese un copil-minune care, la vârsta de numai treisprezece ani, absolvise toate facultățile ce existau pe vremea aceea la Universitatea din Heidelberg, uimindu-i din cale-afară pe cei mai străluciți intelectuali al Țărilor Germane, Franței și Angliei".

Aflând toate acestea, cititorul nu poate să nu se gândească la profilul intelectual european al tragicei Iulia Hașdeu și să nu-și imagineze posibila imersiune a autorului în adâncurile ezoterismului.

Fapt ce se și produce, după descrierea aproape pedantă a vieții Angelei Lucia Ferescu în partea întâi a romanului, când „micuța (...) creștea ca din apă, înconjurată de dragostea numeroasei sale familii" dar și de diferite fenomene inexplicabile, intrate „în folclorul mahalalelor, transformându-se cu timpul în povești și legende urbane."

Cert este că întreaga copilărie a Luciei a fost marcată de un supranatural consistent, conferind Bucureștilor statutul marquezian al unei așezări sudamericane, părând celor de azi un seducător Macondo balcanic. Dar, în toamna lui 1846, vlăstarul boieresc „înarmată cu recomandările principelui domnitor Gheorghe Bibescu și ale mitropolitului primat Neofit, deveni celmai tânăr student din istoria prestigioasei Universități din Heidelberg", continuându-și apoi educația la Sorbona și Cambridge – unde „în liniștea bibliotecilor pe care le frecventa neobosit se adânci în studiul filosofilor Antichității, îndeosebi al scrierilor lui Aristotel și Platon, dar cerceta îndelung și acel *Corpus Hermeticum* atribuit lui Hermes Trimegistul" dar care-și avea părintele de drept în persoana zeului egiptean Thot și pe care helenismul avea să-l captureze în propriul său interes.

Este momentul în care tânăra boieroaică valahă accede la nivelele ezoterice superioare ce-i vor permite în timp să descifreze taine interzise muritorilor de rând. Mai mult, în vremea zaverei de la 1848, tatăl ei, Alecu Ferescu și-a evacuat familia la Brașov, unde un

(continuare în pag. 9)

Florea Burtan

Florea Burtan, născut în comuna Crângu, județul Teleorman, a urmat Școala profesională de chimie și cursurile Liceului „Unirea” din Turnu Măgurele. Este Licențiat al Facultății de Jurnalism - București. Scrie versuri încă din adolescență, frecventează Cenaclul literar din Turnu Măgurele, condus de poetul și profesorul Florian Crețeanu (prieten, din tinerețe, cu Zaharia Stancu). Debutează publicistic în revista „Contemporanul” (1966). Prima carte, *Flaut pe răni*, îi apare la Editura Cartea Românească (1979), obținând Premiul de debut al prestigioasei edituri. A publicat versuri în revistele: „România literară”, „Luceafărul”, „Argeș”, „Tomis”, „Amfiteatru”, „Flacăra”, „SLAST”, „Pro Saeculum”, „Familia”, „EX PONTO”, „Bucureștiul literar și artistic”, „Neuma”, „Meandre”, „Caligraf” ș.a. Tradus în limbile engleză și spaniolă. Este inclus în numeroase antologii lirice, volume de critică literară, dicționare și istorii literare. Membru titular al Uniunii Scriitorilor din România (Filiala București Poezie). Este redactor-șef al ziarului județean „Teleormanul” și al Revistei de cultură „Caligraf” din Alexandria. Pentru bogata sa activitatea poetică și jurnalistică, i-au fost conferite numeroase premii și diplome, între care Diploma de Merit a Uniunii Scriitorilor din România, Titlul de Cetățean de Onoare al municipiului Alexandria. A publicat cărți de poezie: *Flaut pe răni* (1979), *Valea Plângerii* (1994), *Izgonirea din rai* (1996), *Înstrăinări* (2000), *Insomnii* (2002), *Triumful disperării* (2004), *Poeme de dor* (2005), *Obsesia labirintului* (2007), *Poeme de odinioară* (2008), *Partea mea de târziu* (2010), *Poezii scrise cu rouă și vise* (versuri pentru copii, 2010), *Elegii din cătun* (2012), *Flaut pe răni* (Cele mai frumoase elegii, antologie, 2014), *Grădină amară* (col. Opera Omnia, Tipo Moldova, 2014), *Tu ești demultul, mierea spulberată* (poezii de dragoste, 2015), *Tren printre zodii* (poeme de odinioară, 2017). Cărți de proză: *Pedepsele* (1994), *Amurgul zăpezilor* (1995), *Atelierul de tâmplărie* (2013, 2014) etc. Regretatul scriitor Gheorghe Stroe spunea odată că lui Florin (cum îi spun prietenii) Burtan ar trebui să i se ridice o statuie pentru cât s-a zbătut să existe „Caligraful”. Florea Burtan, pe cât de delicat și discret ca om, pe atât este de incisiv și realist când e vorba de transpunerea în realitate a unui fapt cultural. La fel și poezia sa, pe cât de suavă în accentele ei lirice pe atât de puternic pivotată de un ax ideatic, pe care se drapează faldurile unor metafore de o fină sensibilitate și subtilitate. Florea Burtan este printre puținii poeți contemporani care folosesc prozodia clasică drept suport pentru poezia modernă de stringentă actualitate și sensibilitate, succesiunea ritmului și a rimelor conferind versurilor sale rigoare și armonie, amintindu-ne că poezia era la început cântec. (**Victoria Milescu**)

LA RÂUL CEL NEGRU

Priveam de pe pod râul cel negru.
Era noapte, sinucigașii îi dădeau ocol,
Își pregăteau aripile, își numărau pașii,
Așteptând, nerăbdători, saltul în gol.

Se încurajau singuri, își mângâiau
Pletele lungi, diafane și triste
Și erau, Doamne, atât de frumoși,
Bănuții de vamă lăcrimau în batiste.

Și erau tineri și veneau de niciunde,
Sau, poate, dintr-o grea disperare.
Râul cel negru, șerpuind, aștepta,
Din clipă în clipă, saltul cel mare.

Priveam de pe pod. Ningea. Era ger.
Înecată în somn, lumea dormea.
Ei își pregăteau aripile, își potriveau pașii
După metronomul din inima mea.

FURGONETE DE BRONZ

Furgonete de bronz trec prin noapte, tiptil.
Bătrânețea e dusă, răbdător, la azil.
Frigul taie cărări, cu o sabie lungă,
Ochii lumii au uitat să mai plângă.

Resemnații s-au îndrăgostit de arborii goi,
Își împăturesc zilele, se uită la noi,
Beau lacrimi dintr-un singur pahar,
Își joacă destinul, pe-ndelete, la zar.

Se-aud pași, undeva se închide o ușă,
Viața plutește pe un râu de cenușă.
Cineva bate cuie într-un lemn somnoros.
Târziul, cu pletele-i triste, spală pe jos…

CU UN VEAC MAI DEPARTE

Dintre noi toți, numai el poruncea,
Doar el avea drept de viață și moarte.
Amânați-vă somnul, gata, striga,
Vom merge cu un veac mai departe.

Vom trece pustiuri, ape vom trece,
Până la tărâmul promis.
Celui care, obosit, va rămâne în urmă,
I se va lua partea de vis.

Haideți, la drum ! Dezlegați câinii,
Nu priviți nicicând înapoi,
Tărâmul acela de aur există, există,
A început să înfrunzească, în noi !

Potriviți-vă pașii după galbenii nori,
După cântecul lirei devastatoare,
Pe cel care, obosit, va rămâne în urmă,
Numai moartea îl va duce-n spinare.

LUAȚI-MĂ CU VOI

Luați-mă și pe mine cu voi,
Puneți-mi pe trup misterioasa armură,
Să mă ferească de geruri și ploi,
Când voi fi rânduit la tortură.

M-am pregătit îndelung, am urcat
Muntele sfânt, de o mie de ori,
Sângele mi l-am lăsat cercetat
De înfrigurate splendori.

Sunt gata de drum, am închis
Ușile care dau înspre moarte,
Viețile noastre, cu lacrimi le-am scris,
În această candidă carte.

Pădurile și-au dus rădăcinile-n cer,
Plângând după bunul pământ,
Eu încă mai cred și mai sper
Să facem un nou legământ.

Bate vântul, arena-i pustie,
De pe ziduri coboară ultimul lanț.
Sunt gata de drum, dar nimeni nu știe
Că mă duceți, ferecat, la Bizanț…

MÂINILOR MELE LE E DOR DE TINE

Nici nu mai știu, iubito, unde stai,
Mâinilor mele le e dor de tine.
Azi, drumurile nu mai duc în rai,
Din piatra lor s-au înălțat ruine.

Sunt pedepsit, de tânăr, să tot ar
Învolburate ruguri de zăpadă,
Să trec, fără de rost și în zadar,
Pe umeri cu o pasăre de pradă.

Închis în mine însumi, și tăcut,
Dezgrop fântâni și le înec în mare,
Fără să știu că, poate, am băut
Din setea lor întoarsă la izvoare.

Fără odihnă, iată, dau ocol
Vechilor răni ieșite la paradă
Și duc povara ochiului meu gol
Acolo unde-i va fi dat să vadă.

Înstrăinat și singur, și visând
Ce n-am visat decât odinioară,
Mă trec prin zodii, suveran și blând,
Cu aripi amurgind la subțioară.

Azi, nu mai știu, iubito, ce să-ți spun,
Cuvintele se mușcă, între ele,
Și pleacă la prădat, peste cătun:
Flămânde, înfrigurate și rebele…

PRIN ODĂILE FRIGULUI

Gândul stă rezemat de o carte nescrisă,
Prin odăile frigului trece un înger bătrân.
Vântul cioplește statui de zăpadă,
Sărbătorile au plecat demult din cătun.

Tu, pe unde întârzii, iubito, s-a făcut seară,
Îmbrac, fără rost, veșminte străine.
Mângâierile tale au palmele triste,
De un veac n-au mai dat pe la mine.

Așteptarea îmi spune că ești tot frumoasă,
Îmi bate în sânge cuie de-argint.
Mă înec în oglinzi, nu mai am putere
Să ies, biruitor, din acest labirint.

Aș putea să te mint că aici mi-este bine,
Aș putea să îți spun că aici este vară,
Îmi e teamă, iubito, să nu mă acuzi
Și să îmi lași singurătatea afară.

Ferestrele mele sunt pline de răni,
Mierea a uitat, înadins, să mă vadă.
Prin odăile frigului trece un înger bătrân,
Absența ta clatină arborii goi din ogradă…

CUȘCA ILUZIEI

M-am retras în cușca iluziei,
Să am libertatea de a visa,
Aici, nu voi îmbătrâni niciodată,
De aici, doar murind se poate pleca.

Nu am nevoie de apă și nici
De o bucată de pâine sau câțiva bani,
Îmi e de-ajuns această lacrimă,
În care să pot locui o mie de ani.

Privirile tale nu mă mai caută,
Orașul e înrămat în palidă ceață,
La ușa mea, în loc de scrisori,
Poștașul aduce lespezi de gheață.

Cineva mă îndeamnă: ai grijă de tine !
Îmi numără rănile, le unge cu flori,
Să rămână întregi, să mă simt bine,
Când voi fi copleșit în ninsori.

Aici, niciodată nu se face târziu,
Zilele stau pe loc – râu înghețat,
Totuși, îmi e teamă ca nu cumva
Fiara din mine să iasă, pe străzi, la prădat…

MĂ STRECOR PRINTRE OAMENI

Mila stă rezemată de un cuțit.
Verdele ierbii ruginește în miei.
Lumea a ieșit la promenadă,
Saltimbancii scot pe gură scântei.

Mă strecor printre oameni, ca printre
Lungi garduri de sârmă ghimpată,
Ochii lor nu mă văd, de m-ar vedea
Ar crede că sunt o arătare fardată.

De la ei, nu mă aștept la nimic bun,
De m-ar prinde, m-ar duce la oaste,
Sau, m-ar alerga, zi de zi, prin cătun,
Cu un glonte înfipt între coaste.

Râul se sinucide, obosit, lângă pod,
Unde se adună, pe-nserat, înecații,
Iarna ce vine va face prăpăd,
Precum, pe mările lumii, pirații.

Cineva mă strigă pe nume, plângând,
Îmi ia în brațe umbra de fum.
Nu îi răspund…Îmi zăresc oasele
Cum se încaieră, ca lupii, în drum…

ÎNGERII SCRIAU POEZII

Ea își purta frumusețea ca pe o spadă,
Umbra ei tăia pârtii fierbinți prin ogradă,
Pe gura ei înfloreau ademenitoare cuvinte
Despre clipa când va curge, în mine, cuminte.

De jur-împrejur adiau mii de păsări, zburând,
Roua văzduhului se așternea pe pământ.
Nici nu mai știu dacă era iarnă sau vară,
Duhul ei răzbătea, suveran, în afară.

Mă dureau ochii de atâta mirare,
Frumusețea ei pulsa, vie și răbdătoare,
Mă lăsam ocrotit de mâinile ei fremătând
În mâinile mele spălate de stele și vânt.

Mi-era sete și dor, semănam cu un mire
Zidit, în noaptea nunții, într-un flaut subțire.
O mie de vieți aș fi stat, cu ea, la taifas,
Cercetându-i sufletul, negrăbit și fără popas.

Nimeni nu avea habar despre spre noi,
Nu îi păsa că împărțeam tot raiul la doi,
Frumusețea ei n-avea somn, nici hotar,
Despre ea, îngerii scriau poezii, la ziar…

DACĂ DUMNEZEU AR VENI…

Dacă Dumnezeu ar veni, într-o seară,
Dacă Dumnezeu ar zăbovi pe pământ,
L-aș implora să nu mă mai doară
Lumina trupului tău, dezbrăcat și flămând.

M-aș lăsa răstignit, mi-aș da foc
Pe un rug înălțat în zăpadă,
Unde doar pentru mine este un loc
Și pentru orbii pedepsiți să mă vadă.

Dacă Dumnezeu ar veni, de-ar veni
Cu toții îngerii lui, aș pune de-o oaste,
Să plec la război, prin zări fumurii,
Cu dorul de tine înfipt între coaste.

Aș străbate pustiuri, și mări aș străbate,
În armură de lacrimi, cu tine în gând,
Aș încheia, glorios, nesfârșite tratate,
Ți-aș aduce podoabe și sclavi îndurând…

De pază ți-aș sta, supus și mereu,
Ți-aș întocmi aripi, din rouă și flori,
Dar, vezi și tu ?, plictisit, Dumnezeu
Numără stelele, piaptănă nori…

SOLDAT RĂNIT, UITAT ÎN TRANȘEE

Ca un soldat rănit, uitat în tranșee,
Resemnarea numără zile, numără nopți.
Viața rămâne, statornic, sub cheie,
Toamna respiră prin strugurii copți.

Unde au dispărut cei de până mai ieri ?
Unde au plecat, fără să-mi spună ?
Cine trage cu arma peste tăceri ?
Pe cine îl ține deznădejdea de mână ?

Nu vă obosiți să-mi dați de mâncare,
Nici măcar o umilă cană de apă !
Sunt sătul, mi-este somn, prin urmare,
Nunta mea de pe urmă poate să-nceapă…

TOATE ÎNTÂMPLĂRILE FRUMOASE…

Toate întâmplările frumoase încep cu tine.
Cele triste, umblă, despletite, prin casă.
Îmi dictează un poem călător
Despre o nuntă fără mireasă.

Melancolia, și ea, își are, definitiv, locul ei,
Între două cuvinte, între două tăceri.
Îți întinde paharul, te îndeamnă să-l bei,
Înclină gândul către ziua de ieri…

Câtă viață încape între răsărit și apus ?
Te întrebi, dar, răspunsul, mereu se amână.
Cel pedepsit, a plecat, s-a tot dus,
În urma lui a rămas un râu de țărână.

Vântul îmi spală fereastra, de scrum,
Cineva a dat foc florilor din grădină…
Întâmplările frumoase își caută drum,
Te îmbracă într-o ocrotitoare lumină.

Ar trebui doar un semn să îmi faci.
Ar trebui să stai, lângă mine, la masă,
Să iei în palme poemul acesta, să-l taci
Și să-l pui acoperiș și praguri, la casă…

Maiorul Mișa Anastasievici și „Școala Națională din Clejani”

Vasile GRIGORESCU

„Mișa Anastasievici stă și acuma așa cum era în momentul morții sale pe la 1880, în cripta bisericii de la Clejani, unde poate să fie văzut în cea mai perfectă pregătire funebră, cu globul ochilor neatins, cu haina fără praf, înaintea tuturora.” (Nicolae Iorga, 3 martie 1939)

Fiind familiarizat cu faptul că personalitatea maiorului Mișa Anastasievici beneficiază de o impresionantă bibliografie, am căutat să o completez cu „noutățile” din mediul virtual și am fost uimit de cantitatea de informație existentă aici. Ghidându-mă după „respectul” arătat ctitoriilor sale, mă așteptam la cu totul altceva. Desigur, abundă can-can-urile, poveștile legate de comori, de trupul său rămas neputrezit („mumie”), de apariții misterioase ale chipului său, de posibilitatea de a fi declarat sfânt și mai puțin informațiile utile, documentate, însă, după toate aparențele, se poate spune că protagonistul acestor rânduri a izbândit: a devenit nemuritor !

Interesul nostru particular pentru Mișa Anastasievici, ca și prezența acestuia în rubrica *Oameni de lângă noi* se leagă de amprenta pe care și-a pus-o asupra unor locuri din vecinătatea Bolintinului, la numai câțiva kilometri distanță, spre vest, sud-vest de sediul revistei *Sud*, unde în a doua jumătate a secolului al XIX-lea a posedat o întinsă moșie în județul Vlașca (azi Giurgiu). Ne propunem în acest articol să facem cunoscute o serie de date, unele inedite, referitoare la această proprietate și, mai ales, să reamintim calitatea de „ctitor de școală românească”, de contributor de seamă la înălțarea comunității, la propășirea ei materială și spirituală, pe care a avut-o Mișa Anastasievici.

Biserica din Clejani

Protagonistul, sârb de origine (Anastase N. Hâciu, în *Aromânii*, Focșani, 1936, p. 502, îl consideră aromân), țară unde se născuse la 24 februarie 1803, va deveni un foarte iscusit negustor, ajungând să dețină monopolul comerțului cu sare pe Dunăre și să țină în arendă ocnele din Țara Românească, acumulând astfel o impresionantă avere investită în proprietăți la nord de fluviu, în județele Dolj, Teleorman, Vlașca și Ilfov. Priceperea în afaceri nu a fost folosită doar spre satisfacerea propriilor orgolii, precum procedează imensa majoritate a contemporanilor noștri, ci a întors, recunoscător, cu asupra de măsură, comunităților din care se ridicase și în mijlocul cărora trăia, contribuția sa la educarea spirituală și morală a generațiilor viitoare. Nu atât cele trei biserici ctitorite la Clejani (Vlașca), Brânceni (Teleorman) și Valea Pragului (Banatul Sârbesc), înălțate de vestiți meșteri italieni și zugrăvite de un mare pictor precum Gh. M. Tattarescu sunt cele mai importante, cât cele două lăcașuri de învățătură pe care a binevoit să le ofere. Este vorba, mai întâi, despre mărețul palat din Belgrad (construit cam în aceeași vreme cu mai micul „palat” de la Clejani), pe care în 1863 îl va dărui pentru a deveni localul Universității din capitala Serbiei.

Apoi, odată cu achiziționarea moșiei de la Clejani, Mișa Anastasievici intra în posesia școlii înființate în 1834, cu aceeași mărinimie, de fostul proprietar, Alexandru Vilara. Gimnaziul va fi refăcut din temelii, astfel încât „Școalele din Giurgiu și chiar din București nu se puteau compara cu dânsa. Maior Mișa nu se dete înlături de la niciun sacrificiu, ci puse cu îmbelșugare fonduri îndestulătoare la îndemâna școalei”, consemnează, cu emoție, George Pavelescu, fost elev aici. Tot de la el aflăm cum:

„Clădirea școalei s-a isprăvit în 1864. Era o construcție trainică cu 10 încăperi mari și 5 mici pe o suprafață de 650 metri pătrați. Două dormitoare mari pentru școlarii interni cu 32 paturi de fier; două camere de clase cu 16 bănci; o cameră de infirmerie cu 6 paturi de fier; o sală de sufragerie și meditație; o cameră de cancelarie și bibliotecă, alta de spălătorie, alta de haine și alte lucruri. Celelalte încăperi pentru institutori. La spatele școalei mai erau deosebit și alte încăperi de bucătărie, cuptor de pâine, spălătorie de rufe și de păstrat legumele pe vreme de iarnă. Școlarii interni erau în număr de 32, iară externii 120.”

Toate acestea din banii maiorului Mișa Anastasievici, care

Palatul Mișa Anastasievici din Belgrad, azi sediul Universității

cheltuia anual pentru „Școala Națională din Clejani” suma de 27.880 lei aur !

Alte detalii interesante privitoare la această proprietate vlăsceană le aflăm dintr-un dosar aflat la Serviciul Muncipiului București al Arhivelor Naționale (Fond *Creditul Funciar Rural*, 220/1875). Ea cuprindea satele Clejani, Vadu Lat, Hobaia (cumpărate la 26 decembrie 1852 de la decedatul Alexandru Vilara), Obedeni (cumpărat la 26 iun 1856 de la Grigore Obedeanu), și Dănciulești (Sterea; cumpărat la 10 martie 1873). În total 18.311 pogoane, dintre care mai bine de 6.500 de pădure. La 1875, „acareturile” erau reprezentate de „2 case mari cu câte 2 etaje, 3 dependințe în aceiași curte cu casele mari, un grajd cu 2 despărțiri, 1 brutărie, 1 spălătorie, 1 magazie în 2 etaje pentru producte, o altă magazie pentru spirt, toate aceste clădiri sunt solid construite și bine întreținute. Mai sunt și alte 3 grajduri, care servă pentru îngrășatul vitelor cornute. Deosebit de acestea mai sunt și alte 12 case parter în linie, solid construite, precum și o școală de 4 clase cu 2 dormitoare și 1 biserică clădită în anul 1865. [...] Mai sunt și alte 2 case la Obedeni pentru tahtu subprefecturii și pentru milițiani, precum și alte 2 la Vadu Lat și Sterea pentru proprietar. Venitul acareturilor este de 60.000 lei noi și aceasta după 4 mori pe rîul Nejlov având peste tot 14 alergători, după chiria a 5 hanuri aflate în Clejani, Vadu Lat, Obedeni, Sterea și Hobaia, după 1 povarnă de spirt situată în Clejani, precum și după 2 pive cu 6 roate și după 2 heleștaie.” (f. 8)

Administrația acestei proprietăți, cuprinzând conacul (i se zicea „palat” și fusese declarat monument istoric prin Decretul Regal nr. 1.543 din iunie 1936) cu multele sale dependințe, biserica, școala, locuințele moderne pentru lucrători etc., era localizată în satul Clejani, mai cunoscut astăzi nu prin cine știe ce măreție înfățuiri, ci prin țiganii lăutari de aici, care își datorează meseria tot mărinimiei și mai ales vânătorilor, petrecerilor și serbărilor de sfârșit de an școlar pe care le organiza maiorul Mișa la „palatul” său, în prezența unor invitați de cea mai aleasă stirpe, precum Carol I, domnitor și rege al României, Titu Maiorescu, C. A. Rosetti, Ion C. Brătianu, August Treboniu Laurian, Eufrosin Poteca, Simion Marcovici, arhitectul Alexandru Orăscu, Ioan Zalomit, Christian Tell etc.

La gimnaziul din Clejani studiau tineri nu numai din împrejurimi, ci și din restul țării, până tocmai în Moldova, ba chiar și din Serbia, pregătind oameni de o extraordinară calitate, recunoscători pe veci marelui lor filantrop. Este ilustrativ gestul unui fost elev, Scarlat Popescu, ajuns procuror general al Înaltei Curți de Casație și Justiție, care a ținut să fie înmormântat în apropierea binefăcătorului său, în dreapta bisericii din Clejani.

După moartea lui Mișa Anastasievici, în ianuarie 1885, trupul neînsuflețit va fi îmbălsămat de niște specialiști austrieci, așezat într-un sicriu cu geam transparent și coborât în cripta bisericii din Clejani, ajungând apoi vestit prin faptul că s-a conservat atât de bine încât arată la fel ca în ziua morții. „Mumia” a atras curioși din cele patru zări, ierarhi ai bisericii ortodoxe ținându-i slujbă de „dezlegare” de vreun eventual blestem, ba chiar propunând Sfântului Sinod o cercetare canonică pentru a fi trecut în rândul sfinților. Mai încoace, au umblat zvonuri că mormântul ar fi fost profanat, coșciugul spart, iar trupul ar fi avut de suferit din această această cauză, dar nu știm câtă încredere să le acordăm.

În privința moșiei, cele trei moștenitoare ale maiorului se vor grăbi să o înstrăineze, ea intrând în posesia unui oarecare Ghiță Trifu, care o va împărți și vinde, astfel încât în 1889, alături de cumpărător mai erau proprietari frații Tănăsescu (Hobaia), Gh. Niculescu (Obedeni), principesa Natalia Ghica (Dănciulești/Sterea), Dobre Popescu, St. Mihăilescu și pictorul Gh. M. Tattarescu (părți din Clejani).

Școala va avea o soartă tragică. Donată Statului român, responsabilitatea întreținerii ei avea să fie pasată de la unul la altul. Prin 1886, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice cerea lămuriri în această privință de la Creditul Funciar Rural:

„Reposatul Maior Mișa Anastasievici, proprietarul moșiei Clejani, a lăsat prin testament la moartea sa ca școala și biserica din acea comună să rămâie a comunei. Prefectura județului Vlașca mi-a făcut cunoscut că școala s-a închis din causa că moștenitorii repausatului anume: Principesa Karagheorghevitz, D-na Garașanin și alți cari-și reservaseră dreptul de a îngriji de acea școală nu s-au ținut de acest angajament. La întrebarea făcută acestora, d-lor mi-au răspuns că prin actul de vânzare către dl Gh. Trifu a acestei proprietăți, s-a stipulat ca biserica și școala să rămână a Comunei, iar cât despre angajamentul ce se zice că ar fi luat, aceasta nu e adevărat.”

Adică, ca să înțelegem tâlcul acestei corespondențe, degeaba îi faci cuiva cadou o mașină dacă nu-i dai și bani de benzină, sau, mai pe șleau: „Muieți-s posmagii ?”.

În vremea regimului comunist clădirilor școlii li s-au dat diferite întrebuințări, ele aparținând I.A.S.-ului local. Prin anii ’80, în timpul unei chermeze tovărășești s-a declanșat un incendiu distrugător, iar construcțiile nu au mai fost refăcute, servind de „carieră de cărămidă” pentru localnici. Bine că bustul ctitorului amplasat în fața bisericii stă cu spatele la aceste triste ruine.

„Palatul”, cu o arhitectură absolut deosebită, care îi găzduise în atâtea rânduri pe conducătorii țării, a servit în vremea comunismului ca sediu al I.A.S.-ului, conservându-se mulțumitor. Nu va rezista însă tranziției post decembriste, când a fost pus la pământ de furia distrugătoare a localnicilor, iar astăzi este înscris pe lista rușinoasă a „monumentelor istorice dispărute”.

Biserica a avut o soartă ceva mai bună, în sensul că este încă în picioare. Picturilor lui Tattarescu, prost restaurate după cutremurul din 1940, nu li s-a dat o atenție mai mare în anii din urmă. „Modernizările” și grija, desigur sinceră, arătată edificiului, s-au împletit cu nepriceperea în ceea ce privește tratamentul ce trebuie acordat unui monument istoric și împrejurimilor sale.

În concluzie, spațiul este ignorat, nevalorificat, neatrăgător decât ca subiect de bârfă. Rămâne doar amintirea marelui filantrop Mișa Anastasievici, care a ales să investească în semeni tot fructul străduințelor sale cu speranța că generațiile viitoare vor fi demne de această danie.

(Fotografia lui Mișa Anastasievici de pe prima pagină provine din Colecția Mihai Braticevici, iar semnătura de la SMBAN, Fond *Creditul Funciar Rural*, 220/1875, f. 1b.)

Bustul maiorului Mișa Anastasievici din fața bisericii; în spate ruinele „Școlii Naționale din Clejani”

Bibliografie selectivă:

Serviciul Municipiului București al Arhivelor Naționale, Fond *Creditul Funciar Rural*, 220/1875, f. 1, 6, 8, 66, 82.

George Pavelescu, *Școala națională din Clejani*, în *Amintiri și descrieri*, București, 1911, p. 3-37.

Victor Brătulescu, *Ctitoriile lui Mișa Anastasievici. Biserica din Clejani-Vlașca*, în BCMI, XVII, 1924, p. 187.

Idem, *Maiorul Mișa Anastasievici*, în „Revista Istorică”, an XI, nr. 10-12, 1925, p. 274-2.

Vasile Grigorescu, *Studii bolintinene, locuri și fapte*, Editura RawexComs, București, 2009, p. 291, 311, 322, 348, 386, 387, 388.

Idem, *Pictorul Gh. M. Tattarescu*, în „Sud”, an XX, nr. 178-179, ian-feb 2016, p. 15.

https://theologhia.wordpress.com/2007/07/11/sfantul-misa-anastesievici-din-clejani, iulie 2018.

www.eparhiaargesului.ro/viata_eparhiei_4.html, iulie 2018.

www.adevarulonline.ro/articole/maiorul-misa-intemeietorul-clejanilor-asteapta-canonizarea, iulie 2018.

http://www.giurgiuveanul.ro/stiri/senzational-chipul-maiorului-misa-anastasievici-aparut-pe-tencuiala-bisericii-din-clejani, iulie 2018.

https://www.bzi.ro/sicriul-ctitorului-bisericii-din-clejani-distrus-de-un-muncitor, iulie 2018.

http://www.lumeacredintei.com/reviste/lumea-credintei/lumea-credintei-anul-i-nr-1-august-2003/neputrezit-de-118-ani, iulie 2018.

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XII)

Între topos și atopos

Vilia Banța, poeta care „nu poate gândi fără cuvinte și nu poate exista fără nesomnul lor”

Florentin Popescu

După alte opt volume de versuri (*Timpul mareelor și Orfeu printre himere*, 1994; *Alchimia sferelor*, 1998; *Călătoria*, 2002; *Geometrie glisantă*, 2001; *Dresorul de umbre*, 2009; *Urcând colina fierbinte*, 2013; *Invers numărând Niobe*, 2014; *Departe de Shangri-La*, 2016), dâmboviţeanca Vilia Banța (s-a născut la 4 februarie 1950 în localitatea Tătărani, jud. Dâmbovița), absolventă a Facultății de Matematică din Universitatea București și, aflăm de pe manșeta noii cărți de poezie apărută recent (*Joia risipirii noastre*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2018) că are în spate și o bogată activitate publicistică, fiind întemeietoarea și conducătoarea revistei *Școala Ianculuí*, cu care a câștigat numeroase premii la concursurile revistelor școlare, în poezie debutând însă în revista *Familia* în 1981.

Cu un asemenea bilanț, la care se adaugă numeroasele sale apariții lirice în multe reviste de prestigiu din țară, a fost primită în Uniunea Scriitorilor în 2003, iar în 2014 și în Societatea Scriitorilor Târgovișteni.

Trebuie spus că noul volum (chiar dacă am face abstracție de cele apărute anterior) se impune prin câteva merite care o individualizează pe autoare în contextul din ce în ce mai larg al zecilor și sutelor de volume care apar astăzi în întreaga țară.

Este vorba, desigur, întâi și-ntâi de o anume știință a construirii poemelor, care par a veni de undeva din interiorul trăirii și simțirii poetice, fiindcă din acest punct de vedere poeta deține un bagaj de sentimente destul de serios și care se cere a fi transpus în metaforă. Iată, de pildă, cum sună sui-generis un poem ce poate fi interpretat și ca artă poetică: „Poem tardiv și tandru,/ mă recunoști, mă știi ?/ Te-am căutat în lume,/ în necuprins de ape,/ în file de ninsoare,/ în gări de anotimp./ …/ Poem uitat, stingher,/ rătăcitor, nostalgic,/ o literă la început de lume,/ un nume cu un veac mai mult,/ poem niciodată sfârșit.” (*Poem niciodată sfârșit*). Dorința supraviețuirii spirituale prin creație, prin versul așternut pe hârtie se conjugă, în plan mai profund cu meditația asupra trecerii iremediabile a timpului: „Totul este așteptare, totul. Și clipa/ ne bea prin fereastra deschisă/ fără să știm, cu toată lumina/ ce ni se lipește de trup.” (*Așteptare*). Din contextul gândirii poetice nu poate lipsi nici reflecția asupra condiției umane de muritori: „Și totuși, întâmplarea nu e-ntâmplare/ Am putea să credem/ că ne tragem din ea/ și totuși/ și totuși/ suntem urmarea minunii că suntem,/ chiar dacă vom arde numai/ cât o fluturare de aripi,/ cât o părere de zbor.” (*April*).

Înzestrată, ca orice poet autentic, cu marea capacitate de a vedea și ceea ce omului comun îi poate scăpa ori trece abia observat, autoarea (cântăreață și d-sa, ca mulți alții, a anotimpurilor) propune pe alocuri un unghi întors pentru privirea mișcărilor naturii: „Da, mai e și-o primăvară-a toamnei,/ o singurătate-n care/ din lacrimi dimineţile-nfloresc/ și se încolăcesc peste orele zilei, / peste clipa prezentă,/ îți trebuie doar ochi,/ să taie întunericul,/ urechi să asculte/ muzica silabelor uitate/ ori, mai bine, o inimă/ unde să te găsești/ și să-ți faci mânăstire.” (*Primăvara toamnei*). În ambianța orașului care condamnă pe oricare locuitor al lui la anonimat, d-na Vilia Banța simte adesea nevoia să se autodefinească, sugerând cititorului o personalitate verticală și inconfundabilă: „Nu sunt deloc naivă,/ cum credeți uneori,/ cunosc prea bine aerul/ pe care-l respir, iluzia/ de care mă prind/ ca de sfoara subțire/ a zmeului pornit să se-nalțe// Despic în patru lumea/ să pot vedea cu inima,/ cu mintea-n patru anotimpuri și-n patru punct cardinale,/ chiar dacă trec/ neobservată prin somnul/ orașului trudit, cu pleoape umflate/ peste nimicuri și dezastre.” (*Nu sunt*). Sau: „Sunt trecătorul treaz/ la ceas de pâine,/ mâinile-mi, sunt grele/ de grâu și de grija/ zilei de mâine.// Sunt trecătorul mut/ sub lumina de pâine./ Macii pictează în roșu/ gândurile mele,/ pământul, liniștea, cerul.// Pe umeri mi se văd/ urmele aripilor smulse/ deasupra îngerilor prăbușiți.” (*Sunt trecătorul*).

Dincolo de cuvinte, în poezia d-nei Vilia Banța există o nostalgie a neîmplinirii și totodată o simbolistică ascunsă legată de „Joia risipirii noastre” (poate referitoare la o iubire neîmplinită, poate în legătură cu o întâmplare sau un eveniment asupra cărora păstrează tăcere), cum limpede se relevă într-un poem scris în manieră folclorică: „Joia mare fără hotar,/ de ambră și de amar,/ joia mea de iarbă verde,/ nu te-aș rupe, nu te-aș pierde,/ nu te-aș frânge, nu te-aș da,/ orice numai ai purta,/ De-ai fi salcie nătângă,/ strânge-ți umbra să nu plângă,/ las-o cântec de zadar/ risipită-n gând hoinar,/ rătăcind prin întâmplare,/ risipi-te-aș, risipi,/ joia mea dac-ai mai fi.” (*Cântec simplu de zadar*).

Pe un alt palier al aducerilor aminte evocare a locului copilăriei, a părinților și bunicilor trimite cu gândul la Ion Pillat, deși aici tonalitatea este alta. Poeta trece în revistă „gardul încovoiat de vreme”, „cuptorul de vară” în care acum doarme un câine, „fântâna cu lanțul mâncat de rugină”, „vișinul strâmb” pe care mișună gândacii domnului și gândul îi alunecă spre verile în care tatăl cânta acoperind cântecul coasei, pe când copilul care a fost zburda simțind că îi cresc aripi pe umeri etc. *Limanul în care să pot respira; Psalm pentru mama; Vis cu mama; Acolo, acasă; Ultimul omagiu* sunt poeme care se circumscriu reînvierii, pentru o clipă, a paradisului copilăriei, pierdut pentru totdeauna – izvor nesecat de frumusețe și puritate. Volumul, în întregul lui, vine să reconfirme virtuțile remarcate, pe bună dreptate și de către comentatorii cărților anterioare.

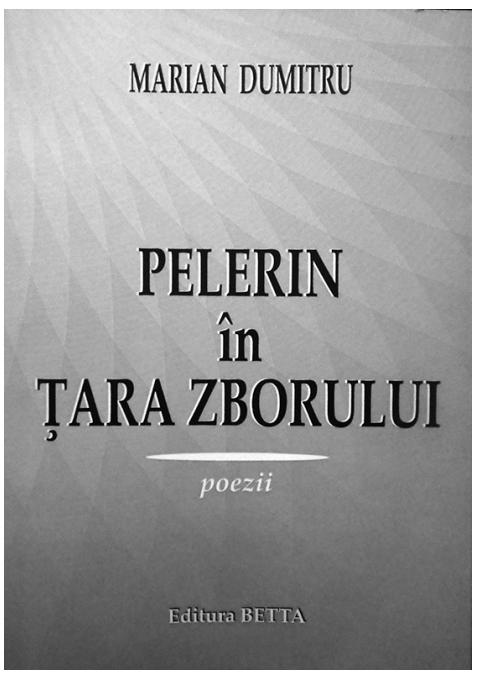
Marian Dumitru, poetul care se întreabă „Ce zaruri să dea ca să nu își piardă viața”

Un „sudist” get-beget ni se pare a fi d-l Marian Dumitru (născut la Ciorogârla, lângă București la 8 august 1946), o prezență tonică și mereu bine primită în lumea cercurilor și cenaclurilor literare din Capitală, autor a unsprezece volume de poezie, care l-au precedat pe cel recent, *Pelerin în Țara zborului* (Editura Betta, 2017).

În ordinea cronologică a apariției lor celelalte cărți au fost: *Oglinda nevăzută*, 1993; *Cântec din vremea eclipsei*, 1999; *Ochiul zimbrului*, 2005; *Divina muzică de uragan*, 2008; *Faguri sălbatici*, 2009; *Eleganții atomi ai frumosului*, 2011; *La o ceașcă de lună*, 2013; *Les elegants atomes de la Beaute* (ediție bilingvă); *Elegant atoms of the Beauty* (ed. bilingvă); *Maria lacrimilor mute*, 2014; *Fiorul cu inel de aur*, 2016.

Avem, așadar, de-a face cu un poet nu numai experimentat, ci și comentat favorabil de mulți recenzenți, de la Geo Dumitrescu, Ion Dodu Bălan și Ion Rotaru și până la Emil Lungeanu sau alți scriitori din generațiile mai noi.

Dacă pentru Ion Rotaru (care i-a consacrat un întreg subcapitol în istoria sa) Marian Dumitru era considerat „un liric extrem de lucid”, iar pe Ion Dodu Bălan îl cucerise „varietatea tematică, profunzimea și îndrăzneala gândurilor, noutatea surprinzătoare a expresiei”, nouă autorul recentului volum ni s-a relevat mai degrabă ca un ironist, ca un ins care se autopersiflează, care privește lucrurile printr-o grilă de umor, adesea amar, nesfiindu-se să aducă în poezie chiar și evenimente mici din viața literară și din cea a boemei bucureștene pe care a frecventat-o alături de figuri ajunse celebre în domeniu, precum Teodor Pâcă, cel căruia mai demult și Tudor George (Ahoe) îi dedicase un sonet în care, dacă bine ne aducem aminte susținea că „Beţivii mor ca arborii-n picioare”. Vestitului mușteriu al cârciumilor d-l Marian Dumitru îi dedică *Balada căderii cu stil*, în care printre altele scrie: „Nu țipa niciodată, nu mormăia des,/ Era ocupat până peste cap, cu geloasa/ Gravitație,/ Care îl vrea doar pentru ea:/ Muncea la păstrarea echilibrului,/ La ajustarea verticalității,/ Simțea că e drept ca funia în sac,/ Și prea bătea la ochi, la kilometrul Zero”.

Poezia din acest volum ne-a amintit de un filon liric care vine de departe, poate de la Anton Pann și Ienăchiță Văcărescu, ori poate mai de încoace, de la Caragiale și Topârceanu, cultivat fiind și de contemporanii noștri Marin Sorescu, George Stanca sau Ion Mureșan, însă reușitele n-au fost și nu sunt prea multe.

D-l Marian Dumitru are umor, e spiritual, știe să braveze chiar și atunci când subiectul/subiectele pe marginea cărora glosează cu talent și măiestrie sunt dintre cele mai serioase, cum se întâmplă în *Ritual cu tării* în care, nici una nici două ciocnește paharul de „cer” cu Dumnezeu și în final exclamă: „Ei, așa euforie, mai rar !/ Și, înviorați, spargem paharele/ De zidul dintre noi.”. În alt loc (*Nou sub soare*) un poet „și-a proclamat Beția/Senator”. În altă parte tabloul locantei în care poetul se află față în față cu alcoolul e sugestiv: „Aceste puteri, adunate în cupă,/ Vor să-mi tragă tăcerea de limbă,/ Pentru un scop neclar, încă, mie./ Mă uit la aceste, numite popular,/ Sticle de băutură,/ Un fel de peșteri verticale cu picturi,/ Iar, de acolo, vietățile suprarealiste/ Se uită la mine,/ Când bănuitoare, când mimând lenea.”. Iar ceva mai la vale, în același poem vine și „morala”: „Păcat, mare păcat,/ Pentru cârciumile închise, ca mine./ Emoție sub lupa tăriei,/ Clădită din valuri, văzduhuri și zmei/ ieri cu mânie, astăzi, cu pace./ Vinul te minte frumos,/ Adevăr de aur, aliat istoric,/ Dar merită să guști această înșelăciune./ Paharul plăcut e bun și e rău:/ E ca diamantul topit într-o vorbă memorabilă,/ Dar neclară ca otrava lentă/ A trecerii timpului.” (*Baladă în limba tăriei*).

Din cele spuse până aici s-ar putea crede că avem în față o carte inspirată de zeul Bachus, cu subiecte sugerate de el – ceea ce nu este adevărat. Sub masca ironiei de care aminteam se ascund idei și gânduri dintre cele mai nobile. Totul e să știi să le descoperi și să le „citești”.

Nu în cele din urmă sunt interesante și fără îndoială originale câteva definiții propuse de poet. Astfel nostalgia este „monstrul sacru al amintirii”, „poemul este văpaia-n transă, ca bobocul/ Din candelabrul crinului ce fu”, „fericirea” este „ac din snopul cu fân”, „Inima e podiumul pe care s-au pupat zeii”, războiul e „un Socrate ispititor”.

Pelerin în Țara zborului (să fie, oare acest titlu sugerat de operele lui Brâncuși, pe care autorul îl amintește într-un loc ?) este o carte care se citește cu plăcere și care-i oferă cititorului prilejul de a se întâlni nu numai cu o poezie originală, ci și care îl provoacă la reflecții.

La Gogoșari, un „monument” necunoscut realizat de poetul Petre Ghelmez

Emil Talianu

Poetul Petre Ghelmez (născut la 2 martie1932 în comuna Gogoșari), iubitor al cuvântului scris în paginile ziarelor vremii și-a publicat multe din versurile sale în periodicele giurgiuvene, ca semn al iubirii pământului natal.

Răsfoind colecția săptămânalului *Lupta noastră*, „organ al Comitetului raional PMR și al Sfatului popular al raionului Giurgiu”, al cărui prim număr a apărut duminică, 1 iunie 1954, având redacția și administrația la Giurgiu, pe strada Molotov, numărul 15, am putut găsi, în pagina a treia din ziarul apărut la data de 6 februarie 1957, semnătura poetului Petre Ghelmez, sub o poezie, având ca titlu *Monument*.

Drumul Giurgiului în pâcla sură
Cu oglinzi de apă, trist se pierde,
Din tăcerea nourilor bură
Nevăzută apa-n iarba verde.

Chirigiul blând, cuprins de vise,
Moțăie-n șușleț pe deal amurgul
Și-a uitat ferestrele deschise
Opintit în șleau se-ndoie murgul.

Pâlcuri de ciulini se pierd în urmă
Tresărind de frig peste cărare,
Umbrele-nserării ies ân turmă
Și-o pornesc întins la drumul mare.

Am ajuns la „Crucea lui Ilie”,
Murgul să răsufle se oprește…
Și ciulind urechea, pe câmpie,
El aude vântul cum sporește.

Crucea veche străjuie în noapte,
Omul ei demult este țărână,
Căci de-atunci, din nouă sute șapte,
I-a fost dat aicea să rămână.

Flămând ceruse mămăligă
Și-a mușcat pământul sub rafală
Câmpul, primăvara pară-l strigă...
Dar el doarme trist și nu se scoală.

Crucea doar, când trec pe înserate
Oamenii spre târg șoptit le spune,
Despre acele vremi însângerate...
Să nu-și uite, parcă, tot le spune !

O pagină lirică frumoasă din cartea de istorie a acestor locuri, din păcate uitată. Acum 111 ani, un om al pământului, din Gogoșari, a cerut mămăligă și „a mușcat pământul sub rafală”, ostoindu-și foamea. Ce imagine “monument” a creat poetul câmpiei solare, **eroului Ilie.**

Din discuțiile purtate cu unii localnici, am putut afla că mai rezistă timpului câteva fragmente din această cruce, care zace lângă un gard, într-o curte. O mărturie, uitată de lume, a unui episod cutremurător din istorie, aflat vecinătatea noastră, se năruie. Rămâne, pentru veșnicie, monumentul săpat în cuvinte de poetul Petre Ghelmez, dintr-o pagină de ziar, îngălbenită de trecerea timpului. Au trecut deja, de când poezia a văzut lumina tiparului, 61 de ani. Și, „crucea lui Ilie” așteaptă să fie ridicată din colbul drumului, iar numele eroului vlășcean așteaptă o primăvară, în care să fie strigat !

Romanița-Maria Ștențel

pornind de la o dedicație...

Limba română

Printre cărțile din biblioteca mea de suflet se află volumul pe care îl deschid acum, cu emoție, cu pietate. L-am numit în gând „biblia limbii-române”, iertată-mi fie sintagma, dar așa cred și astfel vă spun despre cartea primită de la profesorul Gh. Bulgăr, devotat cercetător al limbii române și al stilului literar. Gh. Bulgăr a fost colaborator îndeaproape al profesorului Tudor Vianu, la „Dicționarul poetic al lui M. Eminescu”.

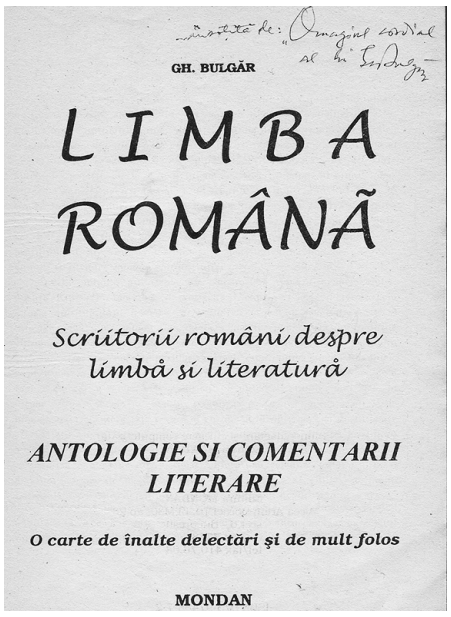
O dedicație pe fila cărții mă onorează, de când am primit-o și este o dedicație simplă, plină de afectivitatea unui suflet rar: *„Omagiul cordial al lui Gh. Bulgăr”*.

Cartea se numește *Scriitori români despre limbă și literatură*. Este o antologie în care sunt cuprinși scriitorii noștri, de la cronicari, la Nichita Stănescu, cu opinii despre limba maternă, limbă în care au vorbit, au scris cei din neam cu noi, iar cei cu har au creat opere literare valoroase; este „o carte de înalte delectări și de mult folos”, apreciează în prefață Perpessicius, în anul apariției cărții, în 1967.

Eu am folosit această „biblie” ca suport de texte și idei la realizarea emisiunilor *„Vorba dulce românească”*, (între anii 1997-2005, la Radio România Cultural), la care a participat și prof. Gh. Bulgăr și deseori lângă el s-a aflat poetul Petre Ghelmez, amândoi pasionați de creșterea și cultivarea limbii române. Petre Ghelmez chiar se mărturisea astfel: *„șansa mea în literatură a fost limba română”*...

Cartea lui Gh. Bulgăr mă ajută și astăzi, rămâne pentru mine o carte de căpătâi, în care găsesc cu adevărat „înalte delectări și mult folos”... văd cât și cum au prețuit-o creatorii români, prin secole, prin istorie. Din epoca veche vin, cu înțelepciunea lor despre originea și bogăția limbii ce-o vorbim, Varlaam, Simion Ștefan, Dosoftei, Antim Ivireanu alături de ei fiind și tipograful Coresi. Îi auzim spunând: „cuvintele trebuie să fie ca banii, banii aceia sunt buni, care îmblă în toate țările, așa și cuvintele, acelea sunt bune care le înțeleg toți”. Și tot cronicarii aduc aminte și despre originea latină a limbii noastre, spunând că: „toți de la Râm ne tragem...”

Vin la rând în carte gânditorii Școlii Ardelene, cu bogăție de idei despre limba strămoșească, apoi Văcărești, până la Anton Pann, vine Eminescu, Junimea, marii critici și istorici literari de la Titu Maiorescu, la Ibrăileanu, Densușianu, Iorga, Lovinescu, Pompiliu Constantinescu, Perpessicius, Vianu, Călinescu, Vladimir Streinu, C. Noica... Ultimul care semnează în carte este Nichita Stănescu, cu memorabila sa cugetare: *„Limba română e Patria mea”*.

Aduc în această pagină și alte câteva gânduri ale creatorilor români, iubitori de neam și limbă. Îl citez, în anul bicentenarului nașterii sale, pe Vasile Alecsandri, care scrie, la pagina 16 din cartea citată, astfel: „Limba română este o forță, pentru că ea este limba maternă”, iar la pag. 92 mă opresc la această bijuterie de comentariu:

Limba este tezaurul cel mai prețios pe care îl moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generații trecute și care merită să fie păstrat cu sfințenie de generațiile ce îl primesc. Ea este cartea de noblețe, testimoniul de naționalitate al unui neam, semnul caracteristic prin care membrii aceleiași familii se recunosc în marea diversitate a popoarelor din lume...altarul în jurul căruia se adună cu inimi iubitoare și cu simțirea de devotament unii către alții... iar a te atinge de acest altar este o profanare !

În cartea lui Gh. Bulgăr am găsit și „Scrisoare cu tibișirul”, autor Tudor Arghezi... un poem în proză despre cuvintele limbii române. Iată un scurt fragment.

Un cuvânt numește, alt cuvânt îl pune în mișcare, un alt cuvânt îi aduce lumina. Un cuvânt cântărește un miligram și alt cuvânt poate cântări greutatea muntelui răsturnat din temelia lui și înecat în patru silabe. Cuvinte-fulgi, cuvinte-aer, cuvinte-metal... cuvinte întunecate ca grotele și cuvinte limpezi ca izvoarele pornite din ele... într-un cuvânt se face ziuă și alte cuvinte amurgesc... cuvintele scapără ca pietrele sau sunt moi ca melcii.... Chimia aplicată în culori și parfume este o copilărie, comparativ cu imaginile foarte vechi pe care le realizează cuvintele de la primele cântece și basme despre Dumnezeu și om.

De la poetul Eminescu am ales unele sentințe-scurtissime, adevărate aforisme despre limbă și stil, așa cum au fost ele adunate de Gh, Bulgăr, desigur, alături de multe altele, mai ample, din manuscrisele poetului sau din revista *Timpul*.

„Limba română la sine acasă e o împărătească bogată...”; *„Noi nu suntem stăpânii limbei, ci limba e stăpâna noastră... este însăși floarea sufletului etnic al românimii...”*; *„Limba strămoșească e o muzică și ea ne atmosferizează cu alte timpuri, cu timpuri în care unul s-au făcut poporul și una limba...”*; *„Limba și legile ei desvoltă cugetarea...”*

Fiecare dintre textele cărții *Scriitorii români despre limbă și literatură*, antologie de mare valoare alcătuită de prof. Gh. Bulgăr, este un omagiu adus creatorilor care, cu asupra de măsură s-au aplecat, cu evlavie, către limba maternă, strămoșească, prin scrierile lor dar și prin gândurile sensibile privind această frumoasă „floare” de origine latină, pe care o celebrăm, la 31 august: **ZIUA LIMBII ROMÂNE.**

CĂRȚILE SUDULUI (X)

(urmare din pagina 5)

farmacist sas, doctorul Honigberger (nume ce va deveni celebrissim grație lui Mircea Eliade) îi pune la dispoziție Luciei numeroase tratate orientale ce consemnau „un adevărat sistem filosofic și religios, care te ajută să-ți depășești condiția pe drumul desăvârșirii spirituale”. În acest fel, calea spre marile revelații îi este deschisă.

După o experiență erotică petrecută alături de frumoasa Teodora, Lucia Ferescu va străbate Europa și Egiptul pe care marele arheolog francez Auguste Mariette tocmai îl decoperta, înlesnind cunoașterea unei lumi sacre demult dispărută sub furtunile de nisip.

Se-ntoarce prin Stambul la București și se consacră cercetării civilizației dacice în munții Buzăului și în Bucegi, anticipându-l deci pe Nicolae Densușianu și punând în valoare cunoștințele astronomice ale strămoșilor neamului ei.

Căsătorită cu prințul rus Alexandr Kolțov Massolski, aspirant la tronul imperial al Rusiei, Lucia Ferescu va cunoaște „biciul ud” al Ohranei din pricina comentariilor sale nefavorabile la adresa țarului Nikolai I.

Întoarsă în țară cu unicul regret că nu putuse să consulte biblioteca țarilor de la Sankt Petersburg, Lucia Ferescu își pregătește ieșirea din timp în momentul în care atenția protipendadei bucureștene era atrasă de inaugurarea clădirii Teatrului Național. Întors de la ceremonie, „polcovnicul Alecu Ferescu găsi pe birou un plic cu stema familiei în care se afla scrisoarea de adio a Luciei”.

Aici se spulberă vraja, pentru a face loc „vrăjilor”...

Avem deja confirmarea însușirilor de prozator ale lui Petru Vintilă jr. chiar dacă acestea se vor disipa în următoarele două secțiuni ale cărții pentru a face loc unui enciclopedism ezoteric în care se vor reuni „iubirea, magia și secretele zeilor” cu „vizitele extratereștrilor în relatările sacre indiene și cele biblice” iar „ființele de lumină și hologramele cosmice” vor coexista cu „o supersocietate a superființelor din universuri multiple”.

Există și un „epilog” plasat în Cetatea Eternă a anului 2060, când întâlnirea autorului cu Lucia Ferescu urmează să se producă (în așteptarea deschiderii bibliotecii Vaticanului) la două veacuri după ce fata văzută în tabloul casei din Uranus dispăruse din lumea fizică a Bucureștilor.

E adevărat, ea mai apăruse între timp, în 1940, în viața lui Marius Apostolescu, „care absolvise filosofia și teologia și-și pregătea doctoratul în istoria religiilor la Sorbona, fiul unic al bancherului Grigore Apostolescu” căruia îi mărturisește că se află în România pentru doar 2-3 săptămâni, urmând să se îndrepte spre India. De altfel ea este în măsură să prevadă până și „strălucita carieră internațională de istoric al religiilor” care-l așteaptă pe Mircea Eliade, savantul pe care Lucia l-a și cunoscut de altminteri „în grădina unei cârciumioare din cartierul Mântuleasa”, evident într-o „superbă noapte de iunie” ce nu putea fi decât Noaptea de Sânziene...

Marius Apostolescu avea să dispară fără urmă, ca și comisarul de poliție care anchetează dispariția discipolului întru magie al Luciei Ferescu, frumoasa femeie ce reapare „într-o zi de octombrie a anului 1988" la Chicago, unde-l interpelează pe Alexandru Teodorescu, „unul dintre învățăceii preferați ai lui Ioan Petru Culianu, profesor invitat la Divinity School” și care reușise „o analiză istorică erudită a relatărilor de pe tot globul despre călătoriile în alte lumi și, mai ales, cele de după moarte”.

Evident, Lucia Ferescu este un personaj antrenat în astfel de călătorii „spre un univers plural, compus din lumi paralele” și pe care Petru Vintilă jr. se străduiește să-l cartografieze cât mai profund. Ce-i drept, acest demers în care sunt convocați mari gânditori ai planetei și se fac abundente referiri la surse ezoterice excitante pentru gândirea comună periclitează eșafodajul literar al cărții (și astfel înțelegem de ce autorul și-a subintitulat cartea „pseudo-roman”)

Personajul Luciei Ferescu rămâne însă una dintre cele mai incitante proiecții ale imaginației unui scriitor care, adolescent fiind descoperă într-un tablou reprezentarea unei ființe ce „dezvăluie dialogul ascuns și totuși atât de ușor perceptibil între angelic și diabolic, între lumină și întuneric, între inocență și perversitate, între suav și scârnav, între albul imaculat și negrul antracit” (pag. 9).

Această expresia a manicheismului oferită de frumoasa din tablou se extinde și asupra cărții: un imaginar bogat și fertil e contrabalansat de trimiteri cvasipermanente la un fond documentar ezoteric pe care Lucia Ferescu pare a-l fi parcurs în întregime...

Henri Bergson ne-a arătat că „o libertate din ce în ce mai mare lăsată mișcării în spațiu” este un lucru vizibil. În schimb, „ceea ce nu vedem este tensiunea crescândă și concomitentă a conștiinței în timp”.

Cartea lui Petru Vintilă jr. demonstrează că și acest lucru este posibil prin mobilizarea superioară a imaginarului.

Cinci mari maeștri și un personaj: David

Florin COLONAȘ

Vizitatorul marelui muzeu parizian Louvre poate remarca ușor faptul că odată intrat în incinta imensei clădiri, o bună parte a compactei mase a celor ce și-au propus să facă cunoștință cu capodoperele aflate pe simeze se îndreaptă foarte grăbiți spre sala unde se află opera lui Leonardo da Vinci, mult adorata Giocondă, neglijând în precipitarea lor mari valori care se află în proximitate.

Pentru vizitatorul Florenței este la fel de ușor sesizabil fenomenul asemănător, petrecut însă pe străzile minunatului oraș, coborât parcă din basm. Există o mare afluență de public către Accademia, acel sălaș de cultură dedicat sculpturii, înființat în anul 1783. Grupuri de elevi aflați în vacanță cu profesorii lor, cete de turiști de prin toată lumea împreună cu ghidul lor purtând un semn de recunoaștere într-un proțap, familii mai mult sau mai puțin numeroase, cupluri venite de mai știu unde cu rucsacul în spate, consultând hărți și telefoane mobile, toți se îndreaptă către acel obiectiv turistic în care se găsește expusă o lucrare coborâtă parcă din sferele divine, acel David, sculptură de referință în opera marelui pictor, sculptor, arhitect, poet și cercetător al trupului uman care a fost Michelangelo Buonarroti, amplasată inițial în fața Palazzo Vecchio, unde astăzi este o copie.

Pentru realizarea acestei perfecțiuni, artistul florentin a disecat la lumina opaițului corpul uman, riscându-și libertatea. A reușit astfel, cu o mare precizie, să transpună corpul uman, dar nu numai prin descripția anatomică, ci și prin farmecul proporțiilor și al integrării fiecărei componente a structurii corporale în ansamblul somatic al individului. Minunăția este tranformarea staticului într-un paralelogram dinamic al forțelor dezvoltate de către sistemul muscular, ceea ce dă viață statuii.

Donatello

Donatello

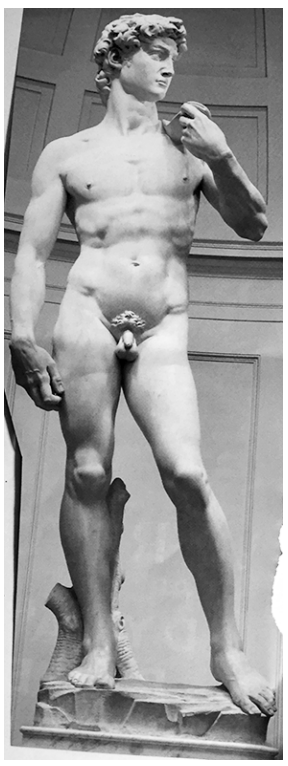
Bartolomeo Colleone

Studiul anatomiei l-a pasionat pe Michelangelo. Dar cum să cunoști corpul uman altfel decât disecând, aflându-i componența intimă ? Ori, acest lucru era imposibil în acea vreme. Biserica interzicea drastic studiul prin disecție al corpului uman. Inchiziția nu ierta un astfel de „mare păcat". Și totuși... Un alt mare renascentist și în același timp contemporan cu Michelangelo, mereu neliniștitul Leonardo da Vinci, practica și el disecția cu folos, dar nu numai pentru arta lui, ci și pentru științele medicale, făcând diferite remarci citate și astăzi în marile tratate de anatomie, ba mai mult, făcând chiar descoperiri cum ar fi aceea a sinusului frontal, element necunoscut până la el.

Cercetările sale în domeniu, precizia desenului ca și a genialului Michelangelo, vor constitui o solidă fundamentare pentru flamandul Andreas Vesalius, cel care va contrazice concepțiile tradiționaliste ale lui Galien, punând piatra de temelie la studiul morfologiei corpului uman.

La 26 de ani, tânărul Michelangelo va primi din partea Republicii Florentine comanda unei statui dedicată lui David, cel devenit Rege al Israelului.

Cine era acest personaj fascinant, David ? Era al doilea rege iudaic, urmaș al lui Saul (1015-975 î.Hr.), învingător al filisteienilor și care cucerind Ierusalimul va face din el capitală a regatului. David a fost considerat un mare poet, atribuindu-i-se compunerea de cânturi religioase și de psalmi. Rămâne în legendă prin victoria sa asupra gigantului Goliath.

Michelangelo

Cine erau filisteienii ? Un popor indo-european instalat în secolul al XII-lea î.Hr. în Palestina, de la fâșia Gaza la muntele Carmel. Puterea lor militară reprezenta pentru Israel un continuu pericol. De aceea David îi va supune.

Pentru tânărul artist nici nu se putea ceva mai potrivit. Era de pe acum preocupat de ideea de frumusețe și de redarea acesteia în materialul sculptat, pe care căuta să-l însuflețească. Era din ce în ce mai apreciat și cu toată tinerețea se impusese drept un sfătuitor al celor din jur. Se maturizase în ambianța neoplatonicianã de la Curtea Medicis. Frumusețea era concepută drept o reflectare a lumii divine asupra lumii pământene.

Artistul era convins de obținerea unei frumuseți „superioare" utilizând în acest scop elementele din natură, imaginația, ideile artistice însușite, nedând importanță acelei copii exacte a naturii. Acest lucru l-a fundamentat prin disecții, obținând îngăduința pentru acest act greu pedepsit în schimbul operei sculptate a lui David, un ideal care întruchipează acea frumusețe superioară într-o operă de referință a culturii mondiale.

A muncit în stilul marilor robi ai artei, zile și nopți, timp de trei ani. Era într-atât de istovit după o zi de muncă, încât se culca îmbrăcat și încălțat, pe un pat de scândură în atelierul friguros, de multe ori nemâncat, cu gândul de a se trezi dis de dimineață pentru a relua cioplitul la colosul din marmură, înalt de patru metri.

În 1504 statuia va fi amplasată în fața Palazzo Vecchio din Piața Signoriei, drept un simbol al libertății cucerite de către oraș și hotărârea populară de a păstra cu fermitate acest bun dobândit prin luptă.

Eroul biblic, mutat apoi în Accademia, avea privirea unui luptător hotărât să învingă. O serenitate asociată cu un trup atletic, în care mușchi încordați și o rotire brusca a corpului și a mâinilor care prind praștia și piatra care-l va înfrânge pe Goliath, par a declanșa gestul într-o clipită.

Accademia, creată în 1784 de catre Arhiducele Pierro Leopold, va fi mărită în secolul următor. În 1873, arhitectul Emilio de Fabris va proiecta podiumul pe care va fi amplasată opera, ceea ce va conferi o mai somptuoasă perspectivă și în același timp o mai mare securitate față de curiozitatea și entuziasmul vizitatorilor.

Bernini

În Accademia se mai găsește și lucrarea cu cei patru prizonieri, care se află în grădina Boboli de la Palatul Pitti. Spre deosebire de David, care este perfecțiunea prelucrării în marmura de Carrara, așa cum Brâncuși a atins perfecțiunea polizării în *Măiastra*, acești patru eroi au fost lucrați de Michelangelo în tehnica „non fini", urmele dălții Maestrului fiind evidente, ceva desigur voit, traducând lupta dintre materie și spirit.

Înconjurată de tapiserii flamande și o bogată colecție de pictură (sec. XIV-XVI), piesa care uimește prin genialitatea creației rămâne epicentrul frumuseților din expunere.

Subiectul David a fost abordat și de alți maeștri ai Renașterii, dar chiar și din perioada contemporană, câteva dintre aceste opere aflându-se pe malurile cetății de pe Arno.

Maestru al lui Michelangelo, Donatello i-a dedicat anticului rege două statui aflate astăzi la Muzeul Național Bargello din Florența. Prima a fost lucrată din marmură, fiind realizată prin 1409. După trei decenii, marele maestru care a realizat celebra statuie ecvestră a condotierului Gatamelatta, va realiza o a doua lucrare în bronz întruchipând personajul biblic.

Prima lucrare a fost inițial plasată la Santa Maria del Fiore, vecină cu absida Sfântului Isaiia, opera lui Nanni di Banco. Tânărul Donatello și-a dat seama, însă, că proporțional era prea mică. După ce a fost depusă în magazie, va fi repusă la Palazzo Vecchio. Degajând o alură religioasă și totodată un simbol civic și politic, va fi socotită o emblemă a orașului.

Lucrarea în bronz, comandată de Cosma cel Bătrân, se află astăzi în Palatul Medicis-Riccardi și a fost socotită de poporul revoltat drept simbol al Republicii Florentine.

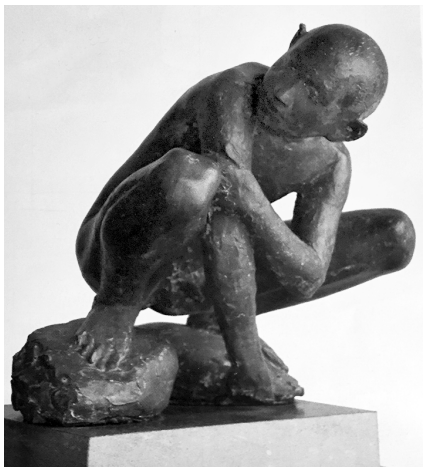
Opera, având un metru și jumătate înălțime, reprezintă o noutate în modul de reprezentare. Nu este vorba despre un luptător. Un tânăr gracil, nud, degajat, cu privire senină, timidă, purtând o pălărioară, într-o atitudine triumfătoare, strivindu-l pe gigantul Goliath. Sabia sa simbolizează virtutea civică și triumful locuitorilor asupra năvălitorilor. Poziția lejeră a eroului biblic, mâna în șold, gamba flectată și acea destindere a corpului întruchipează sculptural forța personajului, transmițând privitorului forța locuitorului cetății florentinilor.

Marele sculptor Gian Lorenzo Bernini (1598-1680), totodată și arhitect, a lăsat opere memorabile. Maestru al barocului monumental și decorativ, a lucrat un timp și în Franța, unde fusese poreclit „Cavalerul", proiectând fațade ale Palatului Louvre, din păcate nerealizate.

La mai bine de o sută de ani după Michelangelo apare un nou David după David, într-o nouă interpretare. La comanda cardinalului Scipione Borghese, sculptorul va face mai multe încercări (personajul biblic fiind în poziție verticală, nemișcat, dar în același timp gânditor). Personajul pare a fi însă în plină acțiune, cu mușchii bine evidențiați, cu un torace de luptător, ceea ce îi conferă o forță, un curaj și o concentrare cu totul aparte, exprimând perfecțiunea trupului supus forței spiritului.

Dinamica sa este opusă statismului precedentelor creații, arătând că opera este capabilă să transmită în exterior și să surprindă pe privitor prin tehnică, dar și prin mesaje și simboluri, dar mai presus de orice emanând frumusețea estetică.

Un alt maestru, binecunoscut prin statuia ecvestră aflată la Veneția a condotierului Bartolomeo Colleone, florentinul Verocchio a realizat și el un David expus, de asemenea, la Galeria Bargello, piesă turnată în bronz la 1476. Talent multilateral, ca toți cei din epocă, pictor și giuvaergiu, a lăsat opere de referință, între care și statuia lui David, înaltă de circa 1,30 metri, realizată la 30 de ani după Donatello. Sculptorul va continua linia triumfătoare a adolescentului, dând eroului o expresie mai copilărească, mai fragilă, mai androgină, simbolizând prin aceste trăsături virtutea civică a Florenței, oraș mai mic decât Milano ori Roma, dar foarte tenace, eroic în disputele cu inamicii. David are o tunică scurtă și un bust cu un piept dezgolit specific luptătorului, dovedind caracterul ferm al tânărului hotărât să se sacrifice pentru libertatea comunității.

Manzu

Opera a fost comandată de Pierro de Medicis. Capul lui Goliath este ținut între cele două labe ale picioarelor. Se zice ca opera a fost luată de Guvernul florentin și depusă apoi în Palazzo Vecchio și că ar fi chiar vorba de faimosul său elev Leonardo da Vinci, care i-ar fi servit drept model profesorului.

Tema abordată de maeștri continuă până în secolul trecut, când în 1935 modernistul Giacomo Manzu prezintă un nou David, într-o postură și o expresivitate artistică absolutamente necunoscută și neluată în calcul, fiind vorba de o întoarcere de 360 de grade față de trecut. O adevărată provocare în bronz a barocului. Un tânăr într-o atitudine dramatică, singur, aflat în fața unei imense responsabilități, semnificând forța, siguranța și semeția omului tânăr, hotărât să lupte cu forțe superioare lui.

Un David în față cu un uriaș pe care-l va înfrânge și un privitor căruia îi solicită participarea, teama sau compasiunea. Este un dialog permanent, operă de artă – privitor, în toate cele cinci mari abordări ale subiectului, care transmit la unison același mesaj: Victoria.

Cinci artiști grandioși prin operă, care au căutat să ilustreze același simbol al forței individului și al societății în care trăiau, călăuziți de voința de neînfrânt a izbânzii.

Dacă peste veacuri marele scriitor italian, laureat al Premiului Nobel, Luigi Pirandello, avea să scrie piesa de teatru *Șase personaje în căutarea unui autor*, putem afirma, extrapolând domeniul artistic, că fiecare statuie care-l reprezintă pe legendarul personaj și-a căutat autorul, aflându-l cum nu se putea mai bine în noianul de mari talente pe care mirabilul ev mediu l-a oferit umanității.

(Au fost folosite date și fotografii din publicația *Nuita*, nr. 1, 2018. Cu cele mai alese mulțumiri Redacției.)

Nicolae Scurtu

ÎNTREGIRI LA BIOBIBLIOGRAFIA LUI NICOLAE CANTONIERU

Biobibliografia prozatorului și publicistului Nicolae Cantonieru (n. 13 martie 1899, Giurgiu – m. 13 octombrie 1935, Giurgiu) este incompletă și, firește, derutantă prin impreciziile ce le conține.

Autor al unei singure cărți, *Întâmplări omenești*[1], publicată în Brașov, unde funcționa ca locotenent de administrație într-o unitate militară, Nicolae Cantonieru a desfășurat o intensă activitate publicistică în paginile revistelor *Ritmuri, Brașovul literar și artistic* și *Frize*, pe care a coordonat-o alături de Mihai Chirnoagă, Aurel Marin și adolescentul Ștefan Baciu.

Atmosfera culturală și literară a Brașovului din acei ani și contribuția fiecărui scriitor au fost evocate, cu exactitate și simpatie, de poetul Ștefan Baciu în cărțile sale de memorialistică, *Praful de pe tobă*[2] și *Microportrete*[3].

Tânărul Nicolae Cantonieru a colaborat și la alte reviste și ziare din țară, printre care menționăm *Adevărul literar și artistic, Foc tânăr, 13, Pământul, Viața literară* și altele.

Moartea prematură nu i-a îngăduit să finalizeze proiectele celor două romane, începute și, parțial, publicate prin revistele literare ale timpului, iar prietenul său, Mihail Chirnoagă nu a izbutit să tipărească *nimic* din manuscrisele rămase de la Nicolae Cantonieru.

Informațiile, știrile și necrotextele publicate la moartea lui Nicolae Cantonieru conțin, în linii clare și sigure, portretul unui prozator înzestrat și a unui *caracter* de necontestat.

Elocvent, în acest sens, este și necrologul[4] lui Ion Ștefan, poet, publicist și redactorul revistei *Flux* din Covasna.

*

Nicolae Cantonieru a murit în ziua de 13 octombrie 1935 într-o margine zdrențăroasă a Giurgiului și a fost îngropat fără discursuri și pompe, pe care le merita poate mai mult decât alții.

Acela care ar fi chemat mai degrabă ca să-i fixeze viața zbuciumată, aici, în rândurile acestea pe care le împrejmuim cu negru, este desigur d[omnu]l Mihai Chirnoagă, al doilea susținător al fostelor *Frize*, însă cum anumite „javre” îi pândesc orice mișcare din umbră, el nu poate, cel puțin deocamdată, să facă o asemenea treabă.

Sunt sigur că de acolo de unde stă acum, Nicolae Cantonieru îmi va ierta această ieșire poate la nelalocul ei în rândurile de față, căci l-am știut înțelegător și drept.

Era atât de înțelegător și atât de drept, încât n-a pregetat să șfichiuiască de la tribuna *Frizelor* peste sfârcul nasului tuturor acelora care lui i se părea că și-l întind prea mult, fără motiv.

Nu accepta compromisuri și nu-i păsa dacă cel pus la punct era un potentat al literelor sau nu.

L-a dezgustat necinstea și învârteala dosnică și le-a scuipat așa cum și-a scuipat până la urmă plămânii.

Și atunci nu este de mirare că nu putem culege decât foarte puține regrete presărate pe mormântul lui.

(Acest necrolog se transcrie din revista *Junimea literară*, Cernăuți.)

O NOUĂ CONTRIBUȚIE LA BIBLIOGRAFIA LUI VASILE MILITARU

Unul dintre imperativele fundamentale ale istoriei literare actuale este, desigur, cunoașterea integrală a operei scriitorului despre care se glosează. Identificarea, cu exactitate, a cărților pe care le-a publicat, a revistelor și ziarelor la care a colaborat și, firește, a tuturor reacțiilor critice despre opera și autorul ei.

Un caz special îl constituie Vasile Militaru (n. 21 septembrie 1886, Dobreni, jud. Giurgiu – m. 8 iulie 1959, Ocnele Mari) care este cunoscut biografilor, cercetătorilor și istoricilor literari doar ca *poet*.

Cercetarea presei literare și nonliterare din perioada interbelică ne oferă surprize din cele mai interesante, în această ordine de idei, privind *recuperarea.*

Recent, prin consultarea unor calendare, almanahuri, albume, crestomații și alte tipuri de cărți, am identificat o proză a lui Vasile Militaru, *Niculăiță*, în *Calendarul revistei „Universul copiilor și al tineretului” pe anul 1932*, p. 58–60, scrisă cu talent și elaborată cu minuțiozitate, asemenea altor proze din literatura națională, având ca temă *morala* sub diversele ei aspecte.

Cunoscător profund al psihologiei lumii rurale, Vasile Militaru evocă, cu voluptate, pornirile și acțiunile lui Niculăiță și ale lui Moș Marin, care, în final, izbutește să compatibilizeze dihotomiile existente între cele două familii.

Impresionează, dintru început, profilurile celor două personaje, Niculăiță și Moș Marin, care reprezintă, de fapt, o lume rurală aflată întrun evident proces de descompunere materială și morală.

Vasile Militaru, afirmat și cunoscut ca poet meritoriu, apare, astfel și în ipostaza de prozator ce posedă reale calități de evocator al unei lumi aflată în continuă schimbare.

NICULĂIȚĂ

de V. Militaru

Părinții lui Niculăiță erau niște oameni răi afară din cale și găseau prilej să se certe mereu cu bietul moș Marin, vecinul lor, pentru te miri ce lucru de nimic: ba că porcul lui moș Marin le-a intrat în grădină și le-a mâncat cartofii; ba că salcâmul din curtea aceluiaș[i] moșneag își scutură vara florile și toamna frunzele în fântâna lor ce se află lângă gard, tocmai sub ramurile salcâmului; ba că pisica moșului le mănâncă bobocii ăi mici de rață, – și pentru multe alte motive pe care părinții lui Niculăiță le găseau cu nemiluita, și dintre care prea puține erau îndreptățite, pe când cele mai multe erau numai născociri dușmănoase, ca să facă viață amară bietului moș Marin.

Din multă răutate ce aveau în suflet, cei doi părinți îndemnau mereu pe Niculăiță al lor, – care era elev în clasa patra primară – , ba să dea cu pietre seara, în geamurile moșului; ba să-i fure zarzările și nucile din grădină; ba să-i mânjească pereții casei cu păcură, – și multe alte rele, pe care băiatul le făcea cu mare plăcere din două pricini: întâi, pentru că – vorba veche – „așchia nu sare departe de trunchi”, adică pentru că semăna și el la suflet cu părinții lui și, al doilea, pentru că era îndemnat la acele fapte de către părinții lui.

Bietu moș Marin le vedea și le auzea pe toate, dar se făcea că n-aude, nu vede, – bun din fire cum îl lăsase Dumnezeu.

În după amiaza unei zile de iulie, când, din cauza căldurii, până și câinii suflau greu, cu limba scoasă, deși culcați la umbră, Niculăiță s-a dus să se scalde în apa Sabarului, ce curgea chiar pe la spatele grădinii lor.

Cum plouase o săptămână în șir, apa venise mare, dar Niculăiță, neluând în seamă acest lucru, s-a azvârlit în apă și, cum nu știa să înoate, fu luat repede de șivoi. Băiatul văzând că e gata să se înece, a început să țipe cât îl lua gura, cerând ajutor.

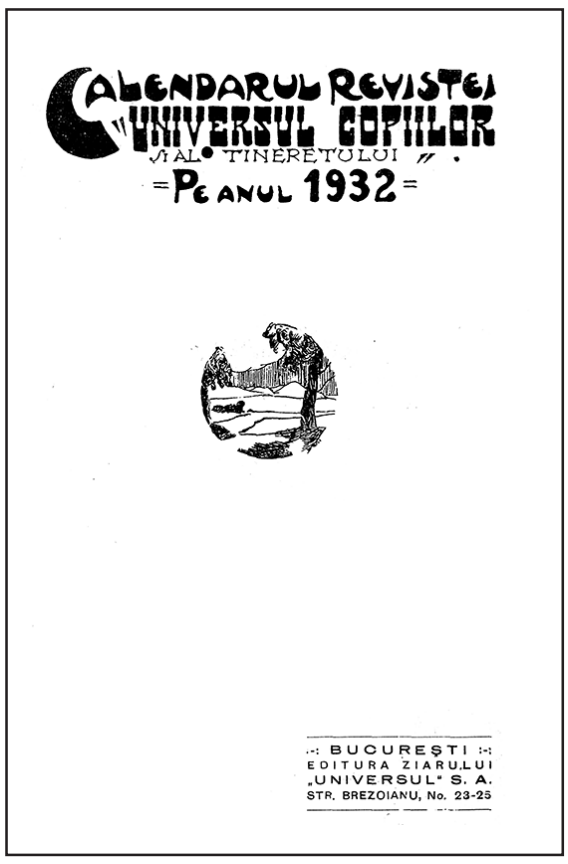
Nu era însă nimeni pe acolo și Niculăiță văzu cu groază că în curând avea să fie târât în „bulboaca” cea adâncă ce se găsea ceva mai la vale, sub ramurile aplecate ale unei sălcii bătrâne. Cine intra în acea bulboacă și nu știa să înoate zdravăn, se ducea pe copcă. Mulți copii și chiar flăcăi se înecaseră acolo. Copilul țipă și mai înspăimântător, dar nimeni... Începu să înghită apă, căci i se sleiseră puterile și mai avea ca vreo zece pași până să intre în bulboacă.

Deodată răsări moș Marin pe mal și, văzând ce se petrece, își azvârli doar pălăria pe iarbă și sări în apă, în cămașă cum era.

Dar pe Niculăiță îl și trăsese bulboaca și răsucindu-l de două-trei ori, când cu capul, când cu picioarele în sus, îl sorbise în adâncul ei.

Moș Marin se azvârli și el în bulboacă.

Brațele lui răscoliră apa clocotitoare, căutând pretutindeni copilul și în câteva clipe îl prinseră. Fu scos afară pe mal, mai mult mort, cu pântecul tobă de multă apă ce înghițise și moș Marin îl luă numaidecât de picioare și începu să-l învârtească, cu capul în jos, până ce Niculăiță prinse a da afară apa ce băuse.

Când se dezmetici nițel și deschise ochii, văzu pe moș Marin ud leoarcă și pricepu că el îl scăpase de la înec.

Moșul își scoase din brâu tabacherea în care pătrunsese apa și își întindea la soare tutunul pe iarbă, să se usuce, privind cu bunătate la Niculăiță.

„Cum ? tocmai moș Marin, căruia eu și alde tata i-am făcut atâta rău, m-a scăpat de la moarte ? De ce nu m-a lăsat să mă înec și, astfel, să scape de mine, să nu-i mai sparg geamurile, să nu-i mai mânjesc pereții cu păcură ? !”

Întrebându-se toate acestea și negăsind răspunsul, băiatul rămăsese cu ochii pironiți asupra moșneagului, fără să poată grăi măcar un singur cuvânt.

Dar bietul moș Marin a înțeles ce gânduri se învârtesc în mintea copilului și zâmbindu-i prietenește, îl întrebă dacă se simte bine, apoi îi zise: „Acum du-te acasă, fătul meu, dar să nu spui ce ți s-a întâmplat că are să te bată taică-tu”.

Niculăiță nu se clinti din loc, ci se întrebă iarăși în sine, din ce în ce mai uimit:

„Ce fel ? omul acesta care mi-a scăpat viața, în timp ce eu îi eram dușman, nu mă lasă nici măcar să spun acasă cât bine mi-a făcut ? !” și Niculăiță izbucni într-un plâns cu sughițuri, apoi se duse la moșneag, îi sărută mâinile și obrajii, căzu în genunchi și abia putu să spună, printre hohote: „Iartă-mă, moș Marine și Dumnezeu să-ți răsplătească binele ce mi-ai făcut !”

Peste puțin timp, părinții lui Niculăiță, aflând de la el ce i s-a întâmplat, se duseră umiliți și rușinați la moș Marin, căruia îi cerură [i]ertare de toate relele câte îi făcuseră, – în schimbul cărora moșneagul nu se pricepuse și nu putuse să le facă altceva decât „binele acesta mare” – cum ziceau ei, – la care moșneagul răspunse blând, întinzându-le mâna frățește:

„Numai Dumnezeu poate să facă *bine;* noi oamenii facem ce ne taie capul”, – apoi își aprinse liniștit luleaua, trăgând cu poftă fumuri din tutunul, mai adineauri ud.

(Această proză se transcrie din *Calendarul revistei „Universul copiilor și al tineretului” pe anul 1932.*)

---

[1] Nicolae Cantonieru, *Întâmplări omenești*, Brașov, Editura „Frize”, 1934.

[2] Ștefan Baciu, *Praful de pe tobă. (1918-1946)*, Honolulu, Mele, 1980.

[3] Idem, *Microportrete*, Honolulu, Mele, 1984.

[4] Ion Ștefan, *Nicolae Cantonieru* în *Junimea literară*, 24, nr. 10-12, octombrie-decembrie 1935, p. 390 (*Necrolog*).

Poeți ai sudului (I)

George Călin sau poemele prieteniei într-un amurg cu ninsori de stele

Șerban Codrin

Trebuie să mărturisesc din capul locului, poetul George Călin îmi este un vechi prieten literar, cu toate că el nu cunoaște sau nu recunoaște. Evadat dintr-un Fetești, care nu are altceva mai bun de arătat lumii decât un nod în gâtul căilor ferate, nici măcar cârciumi boeme, în lipsa poeților locali, însă blagoslovit în acte publice ca loc de naștere al sculptorului de geniu Ion Vlad (1920-1992), alături de Brâncuși – cel dintâi gigant valah al artei volumelor, George Călin a ajuns locuitor/ înlocuitor al municipiului Urziceni, oraș aureolat de numele romancierului Constantin Țoiu (1923-2012) și al lui Alexandru Bulandra, gânditor și eseist, care a demonstrat logic, cu uneltele ideologiei, filologiei, esteticii, folcloristicii, istoriei literare că Vasile Alecsandri este astralul autor al epopeii epice/baladei Miorița, în dauna baciului anonim din Soveja Vrancei, pomenite fie-i neamul, stâna și vrednicia, însă nu poezia.

Nu știam că poetul, mai nou, romancierul George Călin a absolvit pe vremuri Academia de studii social politice „Ștefan Gheorghiu", Facultatea de ziaristică, dovadă că a învățat carte serioasă de vreme ce a ajuns diplomat de carieră, cu studii speciale în România, Ungaria, Austria. A debutat în revista „Arcadia", Slobozia, 1976, an când eu deveneam director al Bibliotecii județene-Ialomița, apoi, din nou, profesor navetist dintr-o ușă de școală în ușă de autobuz. După 1999, George Călin și-a clădit drumul editorial, publicând volum după volum, imposibil de numărat, și colectând zeci de diplome de excelență și de recunoașteri publice, trofee mari, medii și mai mici, medalii de protector al artelor, de care este foarte mândru, inițiator și director de festivaluri și de concursuri dedicate inclusiv lui Nichita Stănescu, reperul său poetic, de sesiuni de comunicări, de reviste de cultură și civilizație, de reviste de informație, de atitudine, de reviste școlare și al unei cunoscute reviste, „Apollon". Când le face pe toate nu știu, însă scrie, antologhează, editează, organizează, ajutat inclusiv de fiica sa, Anca Elena Călin, este prezent în multe capitale, călătorind în permanență cu automobilul și avionul, cunoaște pe toți, scriitori, stewardese, hotelieri, polițiști de frontieră.

La Cofee Shop Zebranno din Urziceni, cu prietenii Societății culturale Apollon și ai revistei, la o cafea cu patronul mitologic, George Călin pune la cale aproape săptămânal, luni, seri de poezie și muzică, medalioane literare, încât, susțin unii inițiați, „Nu ai fost la Zebranno ? Nu există !" (poetul Florin Costinescu). Aflasem pe căi oculte, de telegrafie fără fir, că niște „poeți" ai Sloboziei fuseseră invitați, prin urmare eu nu existam. Prin intervențiile doamnei Clementina Tudor, directorul Centrului Cultural „Ionel Perlea" și ale artistului fotograf Florin Floreanu, m-am pomenit într-o luni seara la „o cafea", într-o sală arhiplină, cu un George Călin, orator desăvârșit, în mare febră poetică. Prezența mea a surprins lumea subțire din inima orașului, toți, fără excepție, cititori de carte, intelectualii urbei, fiecare poet în felul său, sau admirator al poeților, ceea ce este minunat, inclusiv câțiva prieteni, eseistul Alexandru Bulandra, poetul Ion Văduva, omniprezentul pretutindeni și oricând Titi Damian. Președintele fondator al „Festivalului internațional de poezie – Zilele Nichita Stănescu", ediția a XII-a, 15 martie- 15 aprilie 2018, George Călin, programase să ofere câtorva invitați, de bună seamă implicați, „Diploma Nichita Stănescu – 2018, pentru păstrarea și promovarea valorilor culturale românești", cu toate aprecierile și laudele pentru meritele fiecăruia. Am văzut oameni fericiți, foarte fericiți, deci se poate.

Culmea a fost alta, a primit o diplomă a festivalului, cu toată revărsarea de elogii, cineva absolut neimplicat, complet neștiitor, mai bine-zis amestecat ca uleiul cu apa. Adică eu. Să nu tac din gură, într-un moment de slăbiciune, am imitat pe ceilalți premianți, mulțumind între limite decente, prilej pentru Titi Damian să mă pună la punct cu strășnicie, că nu sunt un iubitor desăvârșit de Nichita, precum distinsa adunare.

A urmat un demodat recital folk, chitaristul zbârniind vechi cântecele de pe vremea unui anumit cenaclu păunescian al anilor 70-80, ceea ce a ajutat la băutul ceștilor pe un fond muzical asonant, disonant. Astfel am fost invitat să citesc într-o viitoare întâlnire a „zebranniștilor", precum i-a denumit o distinsă poetesă necunoscută mie, Sabina Cojocaru, probabil foarte talentată, însă nu doresc să mă conving.

M-am pregătit pentru lectura publică dintr-o viitoare luni seara și m-am prezentat însoțit de aceeași echipă, Clementina și Florin. Surpriza a fost că mai erau invitate două doamne de București, o poetesă cu poeme prea lungi și o cântăreață din toamnele trecute, cu repertoriu așijderea, însă îndrăzneață la butoane și în etalarea ținutei masculinizante. În aceste condiții, a trebuit să improvizez ceva și să las, din respect, concurența feminină să se desfășoare. Noroc de lipsa lui Titi Damian, desigur programată, așa că dialogul polemic a lipsit cu desăvârșire.

Dincolo de atmosfera civilizată, retro-distinsă, nu m-a impresionat altceva, așa că a doua zi, la Slobozia, în clădirea Centrului cultural cu numele marelui Ionel Perlea aveam să-l reîntâlnesc pe poetul George Călin tocmai sosit, între două călătorii diplomatice, să propună colaborări viitoare, aveam să aflu, editoriale, dedicate Centenarului național. Mi-a oferit două cărți, „Poemele prieteniei", Editura Ro.cart 2018, și „Amurg cu ninsori de stele", aceeași editură, 2017. Astfel deveneam fericitul posesor al multor amănunte prin „Ora bilanțului" de Titi Damian, prefața primei cărți. „Zebraniștii", prin „fenomenul cultural (...) unic în țară" reînnoadă mai vechi tradiții ale orașului, cu totul reale, cu totul de cea mai înaltă stimă.

„Oraș cu vocație culturală", orașul lui Constantin Țoiu de ieri, al câtorva condeie de azi deja amintite, a invitat, prin strădaniile unui singur om, la fel, cu totul dedicat misiunii sale culturale, zeci și zeci persoane și aici, spre ridicarea mea din umeri, mai mult anonime, sau lipsa mea de informare este condamnabilă. Am descifrat numele câtorva poeți contemporani, chiar prieteni, însă rătăciți într-un pustiu al necunoașterii mele, nume de interpreți și de oameni de cultură anonimi, nume de scriitori anonimi, o listă degeaba de „scriitorii" ialomițeni, înfigărești care mai de care, premiați prin județe care mai de care, dar nicăieri lumina unuia dintre marii poeți români contemporani, Dan Elias, sau tragismul unui extraordinar poet vizionar, Ștefan Neagu, o culme a modestiei și a talentului.

În masivul volum „Poemele prieteniei" se tipărește o foarte lungă listă de poeme dedicate invitaților, actorilor necunoscuți, interpreților ieșiți din modă, „scriitorilor" județeni, locali, unor preoți și domnișoare cu nume propriu, unor oameni stimabili din toate direcțiile, despre care aflu că sunt de cultură. Da, foarte bine, însă adevăratele valori recunoscute lipsesc, actorii importanți nu au timp, poeții valoroși, să presupunem, de la Octavian Soviany la Mihail Soare, sunt absenți de la apelul de luni seara. Luat în parte, fiecare poem compus de George Călin este o risipă de talent real, de talent încărcat de imaginație, de frumuseți aruncate dinaintea cui ? Poetul recunoaște: „urmărind cu ochiul Steaua Polară" (*Turțuri de gheață... doamnei prof. Iolanda Aura Pârvu*), însă lipsesc stelele. La ce bun să scrii „caii gândurilor / așteaptă ca Dumnezeu / să se ridice de la masă" sau „zâmbetul tău a fost aerul pe care îl respirau / îndrăgostiții lumii" pentru nimeni.

Fără dedicațiile inutile, cartea este admirabilă, depunând mărturie despre un poet în plină afirmare. La fel, al doilea volum nu dezminte harul autorului, din contra, lipsa dedicațiilor îl compensează : „Îngerul îndrăgostit / își botează trupul / cu ploi mărunte / de fluturi gângavi (...)" (*Pradă instinctelor*). Totuși, pe prima pagină, „această carte se dedică pictorului-fenomen (...) și penelului său fermecat (...)" etc. Ce formidabil ar fi fost ca diplomatul-poet sau poetul-diplomat să-și dedice poemele unor adresanți fără nume și prenume, fie chiar îngeri fără aripi, fluturi urmăriți penal sau lacrimi pe obraz, aș fi savurat ironia jocului, pe când așa, cuvintele se pustiesc de orice sens, sunt obligate prin dedicație, de exemplu, să suporte fumurile unei oarecare „scriitoare" județene, campioană locală la orgolii, singura încărcătură a golului.

Extrem de activ prin tot ceea ce face și desface cu multă energie, George Călin ar trebui să se dovedească mult mai chibzuit cu propriul mare talent înainte de a-și așeza pe hârtie poemele, dintre care destule strălucitoare, adresate otova. Cel puțin Homer, pentru a-l învinovăți pe bard în stil „zebranno", avea o scuză înaltă: odă către Apollo, către Demetra, către Asclepios, pe când George Călin dedică protopopului, colonelului, cantautorului cutare, distinsei profesoare. Probabil are dreptate în felul său, Homer și-a câștigat măslina de pe masă ca un fel de cantautor, dascăl de popoare, onorat cu premiul „Platon" și invitat să părăsească cetatea ideală, unde nu era loc pentru poeți. La Urziceni este loc, Coffe shop Zebranno îi așteaptă, numai să fie invitați și lăsați să citească în liniște și pace.

În ceea ce mă privește, mi-am cam ratat recitalul. Este de unde, începutul de mileniu umple piața literară, căci există inclusiv așa ceva, cu vibrante mesaje din partea unor profunde talente, întrebați-l pe criticul literar Aureliu Goci, expert în culisele istorice și contemporane ale poeziei românești, iar ceea ce vă va spune vă va umple de mirare, că secerători nu avem, însă de trubaduri fără lăută nu ducem lipsă. Să nu se interpreteze aiurea: toți poeții au loc sub soare, toți poeții sunt „mari", inclusiv cei invitați să-și facă un nume pe ușa din față a talentului autentic. Până una alta, George Călin a eșuat să devină bardul Fetețiului, a preferat municipiul Urziceni, alt nod de cale ferată, mai mic. Merită să fie recunoscut de cei de-o seamă lui, inclusiv în frumoase recitaluri, cu mai puțin bruiaj nemuzical, pentru că nu înzestrarea lipsește poeților de rasă, ci, în cazul acesta concret, un loc public de întâlnire, o cafenea, o bibliotecă, o scenă, un „altar", un „homereon" și câte un brav George Călin să-i selecteze pe merituoși cu grija cu care s-ar selecta pe sine însuși.

Un poet imun la miracole

Victoria Milescu

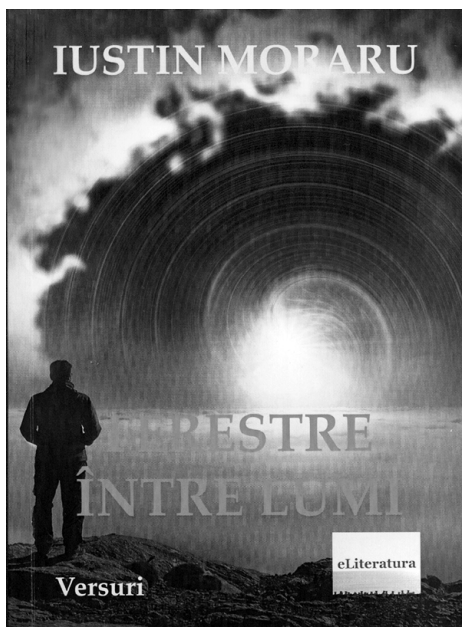
Domnul Iustin Moraru a debutat în 1972 cu volumul de poezii *La poarta pietrelor* dar a scris și romane bine primite de critica vremii. Din când în când s-a reîntors la poezie, iar cartea sa recentă *Ferestre între lumi*, apărută la editura bucureșteană eLiteratura, în acest an, reprezintă o astfel de reîntoarcere, pentru că autorul simte nevoia din când în când să respire aerul tare și pur al înălțimilor ideatice și armonioase ale poeziei. Dar mai ales simte nevoia de a se confesa aluziv, prin metafore, de a-și detensiona sufletul prin inducerea unui alt tip de tensiune într-un enunț profund dar rostit în puține cuvinte, jubilând când asocierile dintre concret și abstract se produc parcă de la sine în paradoxuri scânteietoare.

Respirația poetului e uneori sincopată din cauza ritmurilor abrupte, a unor alternanțe de prozodie, cu împerecheri neașteptate dând o senzație de sunet straniu, ce captivează și intrigă. Totul este însă gândit cu inteligență, construit inginerește, dictat de o conștiință artistică formată, cu un condei experimentat ce dirijează perfect afectele spre efecte nu șocante ori teribiliste, cât remanente, urmărindu-ne prin timp spre a le descifra simbolistica bine montată într-un text simplu și complex în același timp.

Poezia domnului Iustin Moraru este nesofisticată, chiar austeră, cu formulări eliptice, comprimând în enunțuri limpezi un adevăr, abstractul unei idei, din convingerea că dacă idee nu e nici poezie nu e. Desigur sunt și poezii ale emoției pure, introspective, cu reveniri și obsesii privind nemurirea, divinitatea, universul, misterul existenței noastre fericite ori nefericite. „Sunt aici și acum/ Freamăt de gând luminând/ Așez un gând pe Lună/ Și devin inima înfiorată a nopții./ Așez un gând pe Soare/ Și învăț dăruirea/ ca formă de respirație/ A prietenului meu, Dumnezeu./ Așez un gând pe o stea/ Din altă dimensiune/ Și ea mă recunoaște iubind./ Vorbesc cu apa/ de prin pretutindeni/ Și ea mă vede, mă știe/ Venind de foarte departe pe fluviu. (Cineva mă trăiește)". Tonul sobru nu dă senzația unei detașări glaciare, ci exprimă decența unor sentimente de gingășie și duioșie, în special în poeziile cu un mai pronunțat caracter personal. Spune poetul în poezia „O mamă în zori": „La pieptul ei de mamă/ Se cuibărește Dumnezeu/ Când visează". Dorul specific românesc este clamat cu o solemnitate surdinizată în poeziile: „Mi-e dor de tine, mamă", „Mi-e dor să mor" etc., la care se adaugă poezii ce îi aduc în amintire pe cei din familie: bunica, bunicul, acesta fiind dat dispărut pe frontul Primului Mare Război Mondial.

Pentru un cititor grăbit, exprimarea frustă e o capcană ce ar părea simplistă, dacă nu ar reprezenta în fapt un concentrat de idee și sentiment nobil cristalizate, în special în poeziile de dragoste, nu prea numeroase, dar dense, deoarece preaplinul iubirii pare aproape covârșitor. „Iartă-mă, inimă/ Că nu mai pot duce/ Atâta bucurie, atâta extaz".

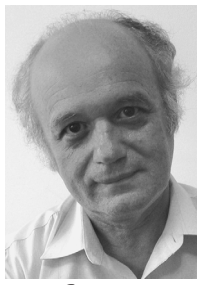
Pentru Iustin Moraru lucrurile mărunte ori banale din natură sau din societate sunt motive de analiză, de reflecție asupra propriei existențe, asupra rostului lumii a cărei părticică se socotește, una care simte, respiră și gândește. Pentru a o înțelege și a se înțelege pe sine, își impune o privire de sus, lucidă, autodefinindu-se: „Sunt și eu un fir nemuritor/ În țesătura divină a lumii !"; ori „Sunt doar un gând întrupat/ Doar un gând/ Din fluxul de gânduri/ Trimise de Dumnezeu pe pământ".

Dar gândul său urcând pe culmi de superbie prinde și irizările unei blânde autoironii: „Fiind nemuritor îmi îngădui/ Să trăiesc fără grabă". Da, autorul trăiește fără grabă, dar scriind febril, nonșalant, dar nu extravagant, atras fiind de esența lucrurilor capabile de miracolele ce se extind în imaginație, în cotidianul de toate zilele, în vis, deși se declară „Imun la miracole", considerând că face parte din ele.

Titlul recentei sale cărți, *Ferestre între lumi*, este generos. Sunt lumi pe care doar poetul le vede și le transfigurează etic și estetic. Despre Iustin Moraru, echinoxist format în anii '70, la Cluj-Napoca, criticii și istoricii literari au spus că nu seamănă cu nimeni. Cred că aceasta este una din performanțele la care visează orice scriitor.

DE-A CENTENARUL

Emil Păunescu

După umila-mi părere, societatea românească din zilele noastre s-a dovedit complet nepregătită să întâmpine aniversarea unui veac de la cel mai important eveniment din istoria neamului. Prin „societate" înțeleg deopotrivă „elitele" (câte mai sunt !) și „masele" (care și-au ales, democratic, conducătorii).

Chiar dacă nu există un „proiect de țară", rod al unor strategii veritabile pe termen mediu și lung, credem că ele se vor elabora cândva. Acum, dacă nu se pot întocmi bilanțuri triumfaliste, știm că ele pot fi evitate. Pe zi ce trece, devine tot mai evident că – departe de a ne fi dezbărat de festivismul care a dominat în regimul politic comunist (bine altoit pe un fond psihologic „ancestral") – ne vom mulțumi cu manifestările mai mult ori mai puțin încropite de la toamnă, având momente culminante în zilele de sărbători legale (30 noiembrie – 2 decembrie a.c.). Presupunem că deja de Sf. Nicolae preocupările concetățenilor noștri vor fi îndreptate în cu totul alte direcții. Până atunci vom consemna tot soiul de activități (dintre cele ce se desfășoară și în ani „obișnuiți"), puse acum sub semnul Centenarului și care au legături cât se poate de vagi cu acesta în general și cu ideea de Unire în special.

Ca să nu stârnesc prea multe comentarii acide (fie din partea gânditorilor de modă nouă, corecți politic, fie din partea naționaliștilor depășiți, fundamentaliști ori chiar burebistani), mă voi opri aici cu modestele-mi considerații introductive și mă voi limita să înfățișez cam cum stă treaba pe meleagurile noastre „sudiste".

Ce s-ar fi putut face în județul Giurgiu ?

Am fi aflat mai multe despre chestia asta, dacă toți cei ce știau că un anume Centenar bate la ușă – măcar cu doi ani în urmă – i-ar fi deschis-o. Și dacă ne-am fi întrunit să punem țara la cale și dacă am fi identificat câteva obiective realiste, care puteau fi realizate pe parcursul anilor 2017-2018.

Să reamintim că visul Marii Uniri s-a întrupat datorită imenselor jertfe ale românilor din primul război mondial. Județul Vlașca – pe teritoriul căruia s-a desfășurat în toamna lui 1916 bătălia pentru București și care a fost și invadat, ocupat și jefuit vreme de doi ani, al cărui pământ a fost înroșit de sângele a mii și mii de români – a făcut ulterior prea puțin pentru întipărirea în memoria colectivă a aportului său la împlinirea idealului național. Cultul Eroilor din epoca României Mari a intrat într-un con de umbră după ocupația sovietică și instaurarea regimului comunist. Multe monumente au fost mutilate, deoarece simbolurile religioase și monarhice nu mai cadrau cu noua ideologie. Ba, pentru cei căzuți în al doilea război mondial s-a introdus chiar criteriul selectiv al punctului cardinal bun. Apoi, după o oarecare înviorare în scurta perioadă „liberală" și în cea așa-zis „național comunistă", educația patriotică a fost compromisă pentru vreme îndelungată. În epoca postdecembristă, cultul eroilor a renăscut, în plan instituțional și – într-o oarecare măsură – în cel social-religios, dar prea puțin în plan educativ. Renovările și completările monumentelor interbelice ori inaugurările (mai rare) de monumente noi în comunele județului au fost (iată-le) rod al eforturilor societății civile, dar implicarea primăriilor a avut (mai mereu) și o latură electorală locală.

O campanie concertată de restaurare a monumentelor comemorative din județ și o ilustrare a lor într-un album-repertoriu ar fi avut un impact tonic asupra multor giurgiuveni cu drept de vot. Nu-i vorbă, lucrurile vor putea fi făcute și de acum încolo, dar ocazia mobilizatoare s-a pierdut. S-o așteptăm pe următoarea !

La Giurgiu, chiar eu am propus un proiect pentru popularizarea ansamblului format din Mausoleul Eroilor și Biserica „Înălțarea Domnului", proiect care – în principiu – primise undă verde de la cei în drept. Am început să strâng materiale pentru o micromonografie, dar am constatat în curând că până la Dumnezeu te mănâncă sfinții, așa că proiectul a fost reportat pentru 2020 (în cel mai bun caz). O altă propunere, a unui autor bine intenționat, pleca de la surprinzătoarea și cruda realitate că în municipiul nostru nu există un monument pentru proprii cetățeni care au pierit în Marele Război. Propunătorul a reușit să documenteze circa 250 de ostași giurgiuveni căzuți la datorie în urmă cu un veac. Noi înșine am mai scormonit în arhive și am crescut numărul lor cu cel puțin o sută, apoi am găsit și o soluție pentru formă și amplasament. Probabil însă că timpul pentru toate acestea nu a venit pe la noi.

Desigur că erau și alte activități ce puteau contribui la întâmpinarea cum se cuvine a Centenarului, dar ne abținem să le menționăm deocamdată, spre a nu le purta ghinion celor ce mai pot fi realizate, chiar dacă în variante mai modeste.

Ce se mai poate face în acest an ?

Întrebarea din subtitlu lasă un gust amar, deoarece induce adevărul că multe (și solide calitativ) nu se mai pot face în scurtul timp rămas. Au șanse de izbândă proiectele demarate în prima parte a anului, dacă nu încă de mai înainte. Îmi cer scuze cititorilor în cazul în care există asemenea proiecte ale altor instituții decât cele cu care colaborez și eu nu am aflat despre pregătirea lor, fie că nu m-am învrednicit să mă informez, fie pentru că au fost ținute secrete cu scopul de a ne face surprize plăcute la toamnă. De aceea mă voi limita să vorbesc numai despre cele pe care le cunosc.

Muzeul județean „Teohari Antonescu" a câștigat un proiect finanțat de Administrația Fondului Cultural Național, avându-i drept parteneri pe câțiva specialiști ai Institutului Național al Patrimoniului din domeniul I.T., al căror C.V. reprezintă o garanție a doritului succes. Muzeul și-a propus câteva acțiuni specifice (expoziții, simpozioane, publicații), calibrate pe posibilitățile sale actuale (un potențial uman și financiar mult diminuat în lustrul ce se încheie în acest an față de precedentul). Personal am pregătit o culegere de contribuții la cunoașterea aportului giurgiuvenilor la evenimentele din urmă cu un veac.

Primăria municipiului Giurgiu, prin Direcția de Urbanism, caută soluții pentru punerea în valoare a unor monumente legate de evenimentul sărbătorit, dar și pentru cele care scot în evidență rolul orașului nostru în istoria națională, de-a lungul existenței sale multiseculare. Sperăm să putem invita Ambasada Franței la ceremonia programată la 10 noiembrie, atunci când vom sărbători 100 de ani de la eliberarea Giurgiului de sub ocupația Puterilor Centrale prin intervenția trupelor aliate din Armata Franceză a Dunării.

Experiența ultimilor ani ne îndrituiește să credem că vom putea coagula energiile și expertiza mai multor persoane, instituții și organizații, care au probat că răspund pozitiv la propuneri de colaborare. Dintre toate acestea știm că nu vor lipsi Inspectoratul școlar, Episcopia, Centrul cultural „Ion Vinea", Asociația Arhiviștilor, Asociația „Cultul Eroilor – Regina Maria" și enumerarea ar putea continua.

Facem un apel călduros și către cei debusolați, neîncrezători, secați de entuziasm, care fug de inițiative și răspunderi, dacă nu se pot mobiliza să ne sprijine, barem să se abțină de la a ne încurca. Aceeași rugăminte este adresată și cârcotașilor de serviciu, iar propunerea de armistițiu temporar îi privește pe toți cei ce gândesc altfel decât noi.

Joaca „de-a Centenarul" nu a contribuit și nu va contribui la creșterea respectului de sine al românilor de pretutindeni. Totuși, în circumstanțele de acum, ar fi bine dacă unii dintre cei aflați efemer în poziții decizionale s-ar situa deasupra politicianismului ieftin și al birocrației excesive, ar manifesta mai multă bunăvoință și ar transmite celor din jur un apel la solidaritate „națională" ori măcar... rațională.

Impresii despre un EVENIMENT din Transilvania: ASTRA Dej în anul Centenarului Marii Uniri

Luminița CORNEA

Oare câte despărțăminte ale ASTREI își celebrează aniversarea ? Nu știu dacă sunt asemenea despărțăminte. Însă știu sigur că *Despărțământul ASTRA „Dr. Teodor Mihali"*, Dej, nu uită în niciun an ziua de 4 iulie, pentru a o marca așa cum se cuvine. Este data când, în urmă cu 148 de ani, la 4 iulie 1870, s-a constituit *Despărțământul Dej al Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român* (ASTRA).

Conducerea actuală, președinte dr. ec. Radu Gavrilă, a reușit și în acest an, unul special, al Centenarului Marii Unirii, să organizeze, la un înalt nivel, *Ziua ASTREI dejene*. Motivarea afirmației mele de „înalt nivel" are în vedere cele trei componente bine gândite ale evenimentului organizat. Importanța acordată de autoritățile locale acestei manifestări culturale astriste s-a concretizat prin prezența domnului Costan Morar, primarul municipiului Dej. Este un fapt demn de toată lauda.

La început, astriștii de astăzi și-au adus aminte de înaintașii lor, prin săvârșirea unui parastas dedicat memoriei astriștilor trecuți la cele veșnice, prin slujba oficiată în Biserica Ortodoxă, numită Nouă, cu hramul *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril*, cu participarea părintelui protopop Ioan Buftea și a preoților parohi Gavril Chirilă și Iuliu Leach. Multă lume a umplut biserica, chiar dacă era după-amiaza unei zile obișnuite de lucru. Localnicilor li s-au alăturat invitați din despărțămintele și cercurile ASTREI aflate în zone relativ apropiate Dejului. Astfel, amintesc delegația Despărțământului Năsăud, condusă de ec. Floarea Pleș, vicepreședinte, o alta din Târgu Lăpuș, președinte, prof.dr. Valeria Bilț, și o altă delegație de la ASTRA Șomcuta Mare, însoțită de președintele, prof. Alina Angela Talpoș.

Dacă în prima parte au fost cinstiți înaintașii, partea a doua a evenimentului a fost consacrată cinstirii contemporanilor, prin conferirea titlurilor de „*Membru de Onoare al Despărțământului ASTRA Dr. Teodor Mihali, Dej*" și de „*Ambasador al Culturii Someșene*" academicianului Emil Burzo (n. 1935), președintele Filialei Cluj a *Academiei Române* și un prieten statornic al Dejului, după cum a specificat, în *Laudatio*, dr.ec. Radu Gavrilă. De menționat că acad. Emil Burzo este, din 1990, profesor la *Facultatea de Fizică a Universității „Babeș-Bolyai"* din Cluj, precum și decan în perioada 1992-2000. Din anul 2009, este membru titular al Academiei Române. În prezent, este și director al Centrului de Excelență Fizica Corpului Solid (atestat de MEC) și al Bazei de Cercetare cu Utilizatori Multipli. Activitatea sa meritorie de cercetător și eminent dascăl universitar a fost recompensată cu numeroase și prestigioase premii. Alocuțiunea rostită de domnia sa a evidențiat personalități ce-au adus preamărire culturii comunității românești de la confluența Someșelor.

A treia componentă a întregului eveniment astrist din Dej s-a desfășurat în sala de ședințe a *Protopopiatului Ortodox Român* din Dej, unde s-a marcat sărbătorirea națională a Centenarului Marii Uniri prin conferința susținută de prof. dr. Luminița Cornea, membră a Uniunii Scriitorilor, care a realizat prezentarea powerpoint cu titlul „*Transilvăneanul Romulus Cioflec (1882-1955) și Unirea Basarabiei cu România"*.

Scriitorul Romulus Cioflec, născut la Araci (Covasna), cu studii începute la Brașov și continuate în Vechiul Regat (Câmpulung Muscel și București), se afla în Basarabia, chiar la Chișinău, în acea zbuciumată perioadă a anilor 1917-1918, când s-a pregătit și s-a înfăptuit Unirea. Legat prin fire nevăzute de marii intelectuali transilvăneni, care, de-a lungul istoriei, au fost luptători pentru limbă, credință, neam, tradiții, Romulus Cioflec se încadrează perfect în traseul acestora, în lupta pentru realizarea unității naționale, pentru realizarea unirii tuturor românilor. Romulus Cioflec, un ardelean în care vibra sufletul întru iubire față de românii basarabeni și de neamul românesc, poate fi considerat unul dintre făuritorii Unirii Basarabiei cu Țara.

Impresiile despre perioada trăită în Basarabia sunt prezentate în volumul său *Pe urmele Basarabiei* (1927, București), care nu este numai o carte de memorialistică, ci *este o carte a crezului autorului despre națiunea română, prin ce are ea specific în Basarabia*, o carte a identității autorului cu speranțele și idealurile românilor basarabeni, dintr-o perioadă dificilă a istoriei acestei provincii românești atât de amarnic vitregită de soartă.

Scriitorul Romulus Cioflec a primit, drept urmare a activității sale, o importantă distincție: *Medalia „Bărbăție și Credință", clasa I* (Înaltul Decret nr. 3411 din 15 noiembrie 1918), pentru servicii în Basarabia înainte de Unire și *Adresă de mulțumire* din partea *Ministerului Instrucțiunii Publice* (nr. 47.233 din 7 iunie 1921), „*pentru servicii aduse ideii naționale în Basarabia*".

Prin expunerea precisă, clară, la obiect, cu prezentarea powerpoint a imaginilor semnificative din activitatea scriitorului Romulus Cioflec, considerăm că publicul a reținut aportul transilvănenilor, în special al scriitorului Romulus Cioflec, și aspectele esențiale legate de Unirea Basarabiei cu România.

Evenimentul organizat de *Despărțământul ASTRA „Dr. Teodor Mihali"* din Dej, cu ocazia aniversării a 148 de ani de la înființare, numit semnificativ *„Ziua ASTREI dejene"*, s-a încheiat cu o agapă prietenească, prilej de interacțiune între participanți, de realizarea unor schimburi de opinii, de gândit alte evenimente astriste, de legat prietenii.

Delegația Despărțământului ASTRA Covasna-Harghita, subsemnata și prof. Monica Rusu, a fost deosebit de plăcut impresionată de întregul eveniment desfășurat sub semnul responsabilității și al respectului față de valorile culturii românești.

Cu bucurie, adăugăm faptul că am primit din partea conducerii *Despărțământului ASTRA Dej* mai multe volume, având surpriza, la cercetarea lor, să constatăm că toate au fost editate la *Editura ASTRA-Dej*. Am descoperit astfel o altă latură importantă a activității *Despărțământului ASTRA* din Dej, aceea editorială care, cu adevărat, face cinste astriștilor dejeni. Apreciem în mod deosebit diversitatea tematică a cărților tipărite de ASTRA Dej, de la substanțiala „*Monografia orașului Dej*" scrisă de preotul George Mânzat (ediția a II-a, 2006), la inedita antologie literară a astriștilor dejeni, intitulată „*Semne și sensuri*" (2016), apoi la savantul volum, prin semnăturile unor autori de prestigiu în domeniu, „*Economie și istorie la confluența Someșurilor*", coordonat de Radu Gavrilă și Emilian M. Dobrescu (2017). În anul 2017, a fost tipărită cartea „*Anul ACADEMIA ROMÂNĂ – 150 la Dej*" (coordonator Radu Gavrilă), o carte-anuar ce prezintă bogata activitate a astriștilor dejeni în anul aniversar al Academiei Române. Poezii pline de sensibilitate am descoperit în volumele „*Gânduri din miez de suflet*" (2017) de Gina Cobârzan și „*Psaltirea în versuri*" (2018) de Viorica Aurelia Pop. Alt volum de versuri savant meștesugite, volum reușit din punct de vedere poetic și al tematicii abordate este acela semnat Radu Zăgrean, cu titlul inedit „*Clepsida cu clape*"(2018). Iată deci autori apreciați și promovați de ASTRA Dej, ceea ce înseamnă că la Dej cultura se află... pe podium. Cinste astriștilor și sponsorilor – în primul rând, Consiliul Local și primăria Dej !

În scurtul nostru popas în Dej,am avut fericita ocazie de a vizita câteva dintre obiectivele istorice, religioase, culturale ale Dejului – însoțite fiind de doamna Livia Dăscălescu, căreia îi mulțumim pentru amabilitate. Am admirat grupul statuar din bronz, realizat de sculptorul clujean Alexandru Lupu, reprezentând trei dintre corifeii Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918: dr. Teodor Mihali (1855-1934), dr. Alexandru Vaida-Voievod (1872-1950), dr. Ștefan Cicio-Pop (1865-1934). Am aflat că monumentul a fost inaugurat la 30 noiembrie 1995, devenind unul din simbolurile heraldice ale stemei actuale a municipiului Dej.

Am vizitat și ne-am recules în atmosfera plină de liniște a bisericii reformate cu orgă, din centrul orașului, un fel de emblemă a cetății; în biserica franciscană, ne-au impresionat decorațiile în stil baroc – biserica este destul de ascunsă între clădiri, deși în centrul orașului. Am admirat „una dintre cele mai frumoase sinagogi din Transilvania", Sinagoga din Dej, unde ne-au emoționat mărturisirile ghidului Mișu Rosenberg, care ne-a vorbit din inimă, cu vădită implicare sufletească... Istorie !

Profesoara Monica Rusu din Sf. Gheorghe (Covasna), care m-a însoțit la Dej, a făcut următoarea sinceră mărturisire: „Un oraș frumos, îngrijit, oameni primitori, iar activitățile Astrei din Dej sunt de o înaltă ținută științifică și culturală... Președintele Astrei, dr. ec. Radu Gavrilă, realizează activitățile cu profesionalism, încât impactul asupra participanților, foarte numeroși, a fost deosebit ! Activitați de ținută, public avizat, mulțumim organizatorilor și... felicitări ! Totul a fost la superlativ !"

Activitatea *Despărțământului ASTRA „Dr. Teodor Mihali"* este dedicată culturii și națiunii române. Felicitări din suflet astriștilor din Dej ! Mult succes în continuare !

EUROPA PĂCII VS EUROPA RĂZBOIULUI ?

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*

Motto: *Europa este o realitate vie, dar, rece și distantă, ea nu mai inspiră dorință cetățenilor săi și, cu atît mai puțin, amanților săi... Căci, Europa de asta suferă... Europa are nevoie de cetățeni interesați să dezbată liberi asupra destinului viitor... Europa este frigidă.* (Elie Barnavi, *L'Europe frigide*, Ed. André Versailles, Paris, 2008)

În acest mod, fostul ambasador al Israelului la Paris și profesor emerit în istoria occidentului modern la Universitatea din Tel Aviv, prezenta impasul în care se găsea actuala construcție europeană în 2008, când era lovită brutal de criza economico-financiară mondială ale cărei efecte au adâncit și mai mult divergențele existente, atât în interiorul UE, cât și în relațiile Europei cu SUA și cu alți actori cu vocație regională sau planetară: China, India, Rusia, Japonia.

Criza, care a debutat în 2008, a scos în evidență fragilitatea și limitele funcționale ale instituțiilor comunitare, caracterizate de o puternică birocrație și lipsă de eficiență, ceea ce explică și valul de euroscepticism care a cuprins întregul continent și a generat ieșirea Marii Britanii din UE. Astăzi, la un deceniu de la criza economico-financiară din 2008, Europa este tot mai divizată și, în ciuda unor cosmetizări menite să salveze ce mai poate fi salvat din acest proiect grandios, demonstrează încă o dată lipsa unei viziuni și strategii clare privind modul de regândire a construcției viitoarei Europe unite.

Că ne place sau nu, UE se află într-un serios impas, iar orgoliul său de a deveni un imperiu, a evidențiat existența unor diferențe majore între țările nordice (scandinave), centrale (Franța, Germania, Italia, Austria) și periferie (țările din sud-estul Europei, foste state socialiste) care, se pot transforma în crize și revolte ce ar putea pune în pericol viitorul UE.

Sophie Bessis în lucrarea sa, *L'Occident et Les Autres* (2008), atrăgea atenția că: „De îndată ce un imperiu dorește să se extindă în mod nelimitat, atât la periferie, cât și în centru, se înmulțesc crizele și revoltele. Dacă la această regulă adăugăm impactul factorilor de dezordine, datorați amplelor transformări ale lumii actuale, vom înțelege de ce s-au înmulțit aceste revolte, încurajate pe deasupra și de ecoul formidabil furnizat de mass-media. Mutațiile actuale sunt, poate, pe cale să pună punct perioadei foarte lungi în care un actor unic a modelat destinul omenirii".

Europa zilelor noastre se află în fața a noi provocări, în goana după resurse energetice și nu numai, cât și într-o competiție nemiloasă pentru promovarea exporturilor și cucerirea de noi piețe. Europa se află între SUA care, din partener și aliat în domeniul securității, s-a transformat într-un rival în timpul administrației Trump și între o Rusie care, după realegerea președintelui Putin pentru un nou mandat, își revendică tot mai ferm rădăcinile sale europene și intenția de a fi tot mai activă în treburile continentului. De asemenea, Rusia își dorește să devină liantul între Turcia, Iran, China, Eurasia și bătrânul continent, care are mare nevoie de această deschidere spre noi oportunități comerciale.

Analizând cu obiectivitate și realism viitorul relațiilor transatlantice, vom înțelege că după întâlnirea la nivel înalt a șefilor de state și guverne ale G7, Europa și Canada sunt într-un adevărat război hibrid cu SUA. Prin pozițiile ferme exprimate de președintele Macron și premierul canadian Justin Trudeau, susținute și de Germania, s-a reușit iritarea peste măsură a orgoliosului președinte american, care a părăsit reuniunea, refuzând să semneze declarația comună și să efectueze „poza de familie". După cum este deja cunoscut ca având reacții spontane bine regizate, președintele Trump a aruncat în urma sa o bombă cu efect întârziat, cerând ca G7 să reintregreze Federația Rusă în grup, afirmând că: „Ei au aprobat expulzarea Rusiei, ei trebuie să o reintegreze pentru că noi ar trebui să avem Rusia la masa tratativelor".

Cu atât este mai surprinzătoare și cinică această poziție, cu cât în Congresul american, la insistențele sale, s-au aprobat noi sancțiuni economice contra Rusiei, inclusiv blocarea conturilor unor oameni de afaceri controversați sau politicieni ruși.

La reuniunea la nivel înalt a G7 de la Malbai, Quebec (8-9 iunie 2018), SUA, prin vocea președintelui Trump a ținut să-și reafirme hegemonia ca „stăpân al lumii", justificând impunerea de taxe vamale la importurile de aluminiu și oțel din UE, China și Canada din rațiuni de securitate națională. Această atitudine a generat o atmosferă tensionată și discuții crispate.

„America first" s-a transformat în America singură împotriva tuturor.

Atitudinea arogantă a președintelui Trump a fost prompt taxată de președintele Macron care a ținut să precizeze că: „Războiul comercial nu este bun pentru nimeni. Sunt convins că Europa va ține la unitatea sa pe durata acestui subiect". Deci, președintele francez recunoaște că Europa se află într-un război comercial cu SUA, însă are unele îndoieli privind „fermitatea" membrilor G7 de a riposta cu aceeași măsură în fața SUA. De altfel, Japonia are tot interesul să mențină o relație bună cu SUA pentru a nu fi marginalizată în negocierile viitoare cu Coreea de Nord, iar Germania simte din plin efectele represaliilor comerciale americane prin taxarea automobilelor germane ce reprezintă 60% din exporturile sale.

Într-o situație dificilă se află și noul guvern din Italia, dar și Franța, care se confruntă cu un adevărat boicot economic pe piața americană de genul celui declanșat de administrația Bush (2004-2007) ca urmare a refuzului președintelui Chiraque de a se alătura coaliției americano-britanice de invadare a Irakului și de răsturnare a regimului Sadam Husein.

Cu toate aceste ezitări, UE a depus plângere contra SUA în fața OMC și pregătește drepturi de vamă pentru importul produselor americane.

Așa cum subliniam, ne aflăm în fața unui adevărat război hibrid, când se folosesc toate pârghiile de exercitare de presiuni: economice, financiare, militare (prin solicitarea creșterilor bugetare militare la 2% în cadrul NATO pentru achiziții de armament și echipamente militare din SUA), presiuni diplomatice, atacuri în spațiul cibernetic, campanii media calomnioase etc.

Astfel, la criticile frecvente lansate de președintele Trump la adresa Bruxellului, dar și la adresa cancelarului german, Departamentul de stat, prin vocea ambasadorului american la Berlin, Richard Grenell, s-a implicat nepermis în afacerile politice germane generând reacții negative din partea autorităților care au cerut Washingtonului rechemarea diplomatului de la post. Despre ce scandal este vorba ?

Diplomatul american a afirmat într-un interviu acordat la 3 iunie 2018 site-ului american de extremă dreapta Breibat, că: „Misiunea mea din partea președintelui Trump în Germania este de a susține personalități și partide politice ale dreptei dure din Europa".

Față de această declarație, ex-președintele Parlamentului European, Martin Schulz, a cerut rechemarea lui la Washington pentru comportamentul de „vicecancelar german" și de „ofițer colonial". În acest context, Martin Schulz a arătat că „Dacă ambasadorul german la Washington ar fi spus că se află la post cu misiunea de a se întâlni și sprijini Partidul Democrat, el ar fi fost imediat rechemat de la post".

În plin scandal diplomatic, care prefigura discuțiile tensionate de la G7, purtătorul de cuvânt al Departamentului de Stat, Heather Nauert, a ținut să precizeze că: „Eu cred că ambasadorul Grenell nu a făcut decât să sublinieze că sunt partide și candidati care sunt aleși în Europa în acest moment și nimic mai mult. Ambasadorii americani au libertatea de expresie".

Pe de altă parte, senatoarea democrată Jeanne Schaheen reamintește că „Ambasadorii nu se pot amesteca în politica locală sau regională susținând partide politice, candidati sau cauze. Dacă ambasadorul Grenell nu vrea să se abțină de la declarații politice, el trebuie să fie rechemat imediat".

După acest scandal, la 4.06.2018, ambasadorul Grenell, în aroganța sa, a organizat o întâlnire cu premierul israelian Benjamin Netanyahu la câteva ore după ce acesta avusese întrevedere cu cancelarul german. Ambasadorul Grenell a fost acuzat de oficialii germani că se comportă ca un „vicecancelar", organizând întâlniri cu conducători străini de prim rang în trecere prin Germania. Angela Merkel tocmai reafirmase voința de a menține în viață acordul nuclear cu Iranul, acord respins de premierul israelian și susținut de administrația Trump.

Fără nicio jenă, ambasadorul american a organizat la 13.06.2018 o întâlnire particulară cu cancelarul austriac Sebastian Kurk pe care îl admiră ca pe o adevărată vedetă rock. Este cunoscut faptul că demnitarul austriac conduce o coaliție politică alături de extrema dreaptă și a formulat în dese rânduri critici la adresa politicii în domeniul migrației practicată de Germania, înscriindu-se pe linia promovată de președintele Trump. De asemenea, o poziție similară este exprimată de cancelarul austriac și în problema alocării de 2% din buget pentru cheltuieli de înarmare pe care Germania nu este dispusă să le facă în ciuda presiunilor și apostrofărilor regulate venite din partea președintelui Trump.

Prinsă în această menghină geopolitică, Europa încearcă să-și creeze o forță militară de intervenție rapidă, independent de structurile operaționale ale NATO, propunându-și să-și construiască propria „umbrelă de securitate" fără contribuția americană.

De altfel, atât președintele Macron cât și cancelarul german, în contextul declanșării războiului hibrid cu SUA, caută o nouă deschidere în direcția Rusiei și a Turciei care ar putea contribui la desenarea noii arhitecturi de securitate și cooperare în Europa. În acest sens, au fost remarcate semnale încurajatoare cu ocazia Forumului Economic Internațional de la Sankt Petersburg (24-25 mai 2018), unde prin contactele realizate de către cei doi demnitari cu președintele Putin s-a căzut de acord pentru crearea unui „spațiu comun" cu patru dimensiuni: **cunoaștere** (știința și cultura), **economie** (liber schimb și bune practici ale OCDE), **securitate** (lupta împotriva terorismului, crimei organizate, terorismului cibernetic etc.), **libera circulație** (a ideilor și persoanelor).

Drept urmare au fost avansate și două propuneri: punerea în aplicare a acordurilor de la Minsk prin menținerea unei forțe de pace (pe baza Rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU) la frontiera ruso-ucraineană și a doua propunere importantă care se referă la creșterea numărului studenților ruși în statele membre UE (după modelul programului ERASMUS).

Prin aceste acorduri și înțelegeri s-a transmis un mesaj clar în direcția SUA că este momentul să se respecte multilateralismul și dreptul internațional, elemente esențiale care asigură garantarea păcii și prosperității în lume.

Interesant este că la acest forum economic premierul nipon Shinzo Abe a solicitat președintelui Putin sprijin pentru a salva Parteneriatul Trans Pacific, după ieșirea SUA din acest tratat.

La forumul de la Petersburg, președintele francez a exprimat poziția Franței (întărită și de declarațiile făcute la lucrările G7) de a sprijini ancorarea Federației Ruse în Europa, precizând că: „Vreau să asigur un dialog strategic și istoric cu președintele Putin, care sunt convins că nu va lăsa Rusia să se izoleze în ea însăși, când ea are vocația de a se ancora în Europa". Cu siguranță că această atitudine l-a iritat pe orgoliosul președinte american care a avut la lucrările G7 reacția cunoscută.

Analiștii politico-militari francezi văd în atitudinea președintelui francez o revenire la politica promovată de generalul De Gaule, de deschidere și cooperare cu țările Europei de est și Rusia, în plin Război Rece și de limitare a influenței SUA în această zonă. Potrivit unor surse de încredere din mediul politico-diplomatic

(continuare în pag. 15)

(urmare din pagina 14)

european, noua dimensiune a politicii externe franceze ar putea pregăti o eventuală retragere sau o reducere a prezenței Franței în cadrul NATO, cum de altfel s-a întâmplat pe vremea președintelui De Gaule, după spectaculoasa afacere de spionaj care a avut protagonist pe generalul Mihai Caraman și rețeaua creată în cele mai sensibile departamente ale NATO, acțiune care a schimbat modul de abordare a relațiilor politice, militare și economice între Vest și Est, prevenindu-se o eventuală confruntare cu armament nuclear între cele două blocuri militare. Din acel moment s-au declanșat negocieri politice, diplomatice și militare care s-au concretizat în semnarea acordurilor de reducere a armamentului convențional și a focoaselor nucleare între SUA și URSS, reducându-se în același timp forțele armate ale celor două blocuri militare (NATO și Tratatul de la Varșovia) staționate în Europa.

Din păcate, după destrămarea URSS și răsturnarea regimurilor socialiste din Europa de est, liderii americani care s-au succedat la conducerea SUA, nu și-au respectat angajamentele luate la Malta în decembrie 1989 și au trecut la o puternică ofensivă pentru înarmarea Europei și avansarea spre Rusia prin extinderea NATO și a UE, prin integrarea în structurile euroatlantice a țărilor foste socialiste, ajungând până în Ucraina și R. Moldova, profitând de fragilitatea economiei și a unei armate ruse aflată în plin proces de modernizare.

Astăzi Federația Rusă a reușit să atragă investitori strategici europeni și asiatici astfel că economia și piața rusească a devenit tot mai competitivă, fapt reflectat și în alocarea unor sume importante din PIB pentru programele de cercetare și inovare în materie de armament inteligent, jucând în aceași ligă a „greilor" alături de SUA, China și India.

Cum arată Europa la șase ani de la primirea premiului Nobel pentru pace ?

Așa cum am descris-o mai sus. Măcinată de confruntări interne care sunt consecința firească a disfuncțiilor și opacității funcționării puzderiei de instituții suprastatale și agenții a căror existență cu greu poate fi justificată, cu o lipsă acută de oameni de stat vizionari și conștienți de importanța lor misiune de a servi cu smerenie și devotament cetățenii europeni.

De-a lungul a peste șase decenii de existență, UE s-a transformat treptat într-un adevărat Turn Babel în care se poartă dialogul surzilor, iar problemele contribuabilului european, tot mai împovărat de taxe, impozite și tot felul de constrângeri, nu se regăsesc pe agenda de lucru ale Parlamentului și Comisiei Europene. Această situație demonstrează încă odată că UE nu poate fi luată în calcul drept partener credibil și puternic al SUA, care sub administrația Trump nu scapă niciun prilej ca să ridiculizeze lipsa de viziune, coerență și coeziune în găsirea soluțiilor pentru a scoate din criză și recesiune economia europeană.

De această situație confuză se folosește Rusia care a devenit „salvatoarea" Europei prin investițiile directe în diverse domenii, dar și prin rezervorul, deocamdată inepuizabil, al resurselor energetice și nu numai, de care economiile Europei sunt tot mai dependente.

În acest context geopolitic și geoeconomic instabil și imprevizibil, la care se adaugă presiunile SUA și Chinei asupra pieților lumii, Rusia caută să-și promoveze în mod ferm și agresiv interesele geopolitice și geostrategice, întărind alianța cu Franța și Germania, negociind peste capul UE împărțirea sferelor de influență pe bătrânul continent și nu numai.

Din analizele recente efectuate de institute de cercetări politico-strategice, cât și din discuții confidențiale la nivelul unor organizații inițiatice europene și americane, rezultă clar interesul Rusiei pentru a readuce în sfera sa de influență politică și economică țările din Europa de est iar prin extinderea parteneriatelor bilaterale cu țări ale Europei Occidentale aflate în criză economică să-si asigure o prezență tot mai activă în treburile europene.

În lucrarea *Europa cu capul în stele și trupul însângerat* (2011), atrăgeam atenția că valul de neîncredere și scepticism care a cuprins țările europene vor genera apariția germenior ieșirii din UE a unor țări puternice (Marea Britanie) și de intrare în scenă a unor partide extremiste, naționaliste și xenofobe, ce vor zdruncina din temelii postamentul pe care s-au așezat de decenii la conducerea UE, a partidelor politice tradiționale (conservatoare, social-democrate, liberale, socialiste, ecologiste etc.).

De asemenea, anticipam că fenomenul migraționist generat de „primăvară arabă" va fi un factor destabilizator și de fractură în interiorul UE, situație care astăzi tensionează relațiile Franței cu Italia, iar stabilitatea guvernului german condus de cancelarul Angela Merkel este pusă sub un semn mare de întrebare.

Acesta fiind tabloul geopolitic, cred că sunt puține șanse ca România să fie capabilă în anul Centenarului Marii Uniri să viseze la un proiect de țară care să prefigureze o evoluție spre progres și prosperitate, cu atât mai mult cu cât situația politică internă indică mai degrabă o degradare accentuată, arătându-ne deja semnele evidente ale disoluției autorității instituțiilor fundamentale ale statului care generează anarhie și o fracturare și mai profundă a societății românești.

Din păcate, înaintașii noștri, care s-au jertfit de-a lungul veacurilor pentru realizarea acestui măreț ideal al reîntregirii neamului românesc, privesc spre noi nevrednicii cu tristețe și plâng cu lacrimi de sânge decăderea la care a ajuns societatea românească care a produs oameni politici și de stat lipsiți de simțul onoarei și respectului față de sacrificiile înaintașilor, care înfăptuind Marea Unire au sperat că lasă urmașilor misiunea de a desăvârși unirea tuturor românilor din Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța cu patria mamă.

Se pare că „profeția" părintelui geopoliticii și un apropiat al președintelui Putin, A. G. Dughin, se adeverește, acest proiect de reîntregire a neamulu românesc va rămâne „o utopie națională a României Mari".

Când România a aderat la NATO și UE s-a gândit că asociind forța celor două organisme ar putea face presiuni asupra Rusiei și Ucrainei pentru ca acest proiect de țară să se materializeze. Dar ghinion ! UE a arătat că are probleme mai importante pe agenda sa, iar marile puteri europene au tot interesul să conserve o relație privilegiată cu Moscova și să nu o „irite" cu asemenea abordări. Dar ipocrizia Occidentului nu se limitează doar la a avea un dublu limbaj în relația cu România în problema menționată, ci a rămas insensibil la acțiunile provocatoare iredentiste organizate de Ungaria prin reprezentanții guvernului și parlamentului de la Budapesta, sprijinite din umbră de Moscova.

Parteneriatul strategic cu SUA, semnat la Washington (11 septembrie 2011) de către președintele Traian Băsescu părea o soluție necesară și oportună pentru securizarea frontierei de est a României, ceea ce corespundea și intereselor strategice americane de a împinge un pion avansat cât mai aproape de frontierele Rusici.

Din păcate, respectarea angajamentelor a fost unilaterală, România găzduind instalarea scutului antirachetă la Deveselu și stârnind reacții negative din partea vecinului de la răsărit, situație care a tensionat și mai mult relațiile bilaterale.

De asemenea, guvernele României, indiferent de coloratura politică, au mărit bugetul pentru cheltuieli militare la 2% din PIB, la presiunea americană, alocând câteva miliarde de dolari pentru achiziționarea de avioane de luptă (la mâna a doua, dar la prețuri exagerat de mari, pe când Polonia a achiziționat avioane de luptă din noua generație, la prețuri mai mici), tancuri și echipamete militare depășite fizic și moral.

Partea americană, deși a promis rezolvarea problemei vizelor și dezvoltarea dimensiunii economice a parteneriatului strategic, nu a schițat nici un gest concret ci numai promisiuni și, în plus, prin ambasadorii acreditați la București a dus o politică de ingerință în lupta politică din România, dar și în direcționarea luptei anti-corupție împotriva politicienilor și oamenilor de afaceri români incomozi.

Noua administrație Trump a impus o nouă conduită în relațiile internaționale și anume de promovare mai întâi a intereselor americane, iar cei care se opun sunt trecuți pe lista neagră a sancțiunilor de tot felul, considerându-i inamici. Așa se întâmplă și în relațiile cu marile puteri europene care sunt rezervate în a menține colaborarea euroatlantică la cote ridicate, fiind nevoite să apeleze la soluții de avarie, făcând curte Rusiei, Chinei, Turciei, Iranului.

Din toată această harababură geopolitică euroatlantică, România a ieșit în pierdere pe toate fronturile, adică, vorba românului și urecheată de toți că nu respectă statul de drept și libertatea justiției pentru a combate corupția și cu banii luați. Pentru aceasta ar trebui să mulțumim oamenilor de stat și politicienilor care în interiorul țării își arată unii altora „mușchii" atrofiați, iar în fața instituțiilor euroatlantice se dovedesc a fi elevi ascultători care, fiind nepregătiți să-și negocieze interesele naționale stau în poziția ghiocelului.

Deci, în anul Centenar, poporului român i se servește circ și scandal de mahala în loc să ne unim toate eforturile pentru a construi o societate pregătită pentru viitor în care să prevaleze meritocrația în propulsarea la pârghiile puterii și nu impostura și analfabetismul instituțional.

Ținând cont de ipocrizia legendară cu care ne-a obișnuit Occidentul, cred că a venit momentul să ne luăm în mâini propria soartă și să regândim o nouă arhitectură instituțională valorificând potențialul imens de genialitate de care dispunem, dar care din motive binecunoscute este exploatat cum se cuvine de marile corporații și agenții aparținând statelor puternice din punct de vedere economic și informațional.

Cred că este momentul să găsim soluții proprii pentru a înfiripa un dialog pragmatic cu vecinul de la răsărit, folosind toate canalele oficiale și oficioase, pentru a reveni la o normalizare a relațiilor bilaterale, știind din experiența tragică a zbuciumatei noastre istorii că de fiecare dată când interesele celor mari au impus, ne-au folosit ca monedă de schimb, amputând teritoriul în favoarea Rusiei și dizlocarea unor mase importante de români din vatra străbună.

Trebuie să fim realiști că niciodată SUA sau UE nu se vor război cu Rusia pentru apărarea suveranității și integrității teritoriale a României, ci se vor găsi soluții de compromis, în ciuda asigurărilor formale date de către organismele euroatlantice. Administrațiile americane, indiferent de coloratura politică, au în vedere în elaborarea strategiei de securitate națională și de politică externă de studiile efectuate de prestigioșii analiști geopolitici ai Universității Stattfor care au precizat că „În timp ce Ucraina este vitală pentru supremația Rusiei, Moldova aflată între Munții Carpați și Marea Neagră reprezintă o bucată de teritoriu de care Rusia are nevoie pentru a se asigura la sud-vest. Creșterea influentei Rusiei în Moldova a fost posibilă după reîntoarcerea Ucrainei în sfera sa de influență".

Dacă Europa va fi pacifistă sau războinică, vom trăi și vom vedea. Interesant este că după 1990, marile puteri europene au visat la refacerea fostelor imperii, trezindu-se în ele dorințe belicoase concretizate în declanșarea războiului din Balcani pentru dezmembrarea Yugoslaviei și crearea unor state vasale Germaniei, Franței, Italiei.

În organizații inițiatice mondialiste se discută două scenarii care ar putea desena viitoarea arhitectura europeană:

– dacă Rusia va face tandem cu SUA ar însemna că această axă la care ar putea adera și unele țări europene (îndeosebi din estul european și din Asia Centrală și Caucaz), va domina pentru o lungă perioadă lumea, existând posibilitatea ca la un moment dat să se contopească în marele proiect de creare a Statelor Euroatlantice;

– dacă Rusia va înclina spre lumea asiatică, apare clar că alături de China, Japonia și India, la care s-ar putea să adere și țările din Asia Centrală, Caucaz, Iran și Turcia, atunci această construcție geostrategica va domina lumea.

Europa este conștientă că deja în spațiul său vital există trei comunități economice: CSI, UE, EURASIA, ceea ce impune o serioasă regândire a locului și rolului pe care îl va juca pe continent și în lume, acum când sistemul de alianțe are o geometrie variabilă și fiecare țară încearcă să -si protejeze cât mai bine interesele și pozițiile dobândite.

Sper din toată inima ca Europa să revină la epoca sa de aur, când lumina credinței și apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului erau valorile și fundamentul construcției unei comunități europene pașnice și prospere având în centrul ei respectul demnității umane.

Într-o asemenea Europă visez să se desăvârșească profesional și spiritual nepoții mei, fiindu-le călăuză omenia, buna educație și spiritul de întrajutorare, care au caracterizat de-a lungul veacurilor trăitorii acestor meleaguri și care au reușit prin unitate de cuget și simțire, să realizeze visul de aur al întregirii neamului românesc și de participare semnificativă la progresul civilizației și culturii europene.

În acest an binecuvântat al Centenarului Marii Uniri, vă îndemn dragi români la unitate și bună înțelegere, pentru a cinsti cum se cuvine sacrificiul înaintașilor noștri !

Cinstiți cum se cuvine memoria martirilor care își duc somnul de veci pe câmpurile de luptă pentru apărarea onoarei și demnității neamului românesc !

Avangarda de la „A la Z”

Punct
revistă de literatură şi artă constructivistă (I)

Florin COLONAŞ

La 15 noiembrie 1924 intră în arena avangardei internaționale o nouă revistă. Este vorba despre publicația apărută la București, care se numea *Punct*.

Până la acel moment apăruseră în sfera avangardei: în 1912, cel patru numere din *Simbolul* editat de către Marcel Iancu, Tristan Tzara și Ion Vinea; în 1915, se editau cele două numere din *Chemarea*, apărute prin grija lui Tristan Tzara și Ion Vinea.

Contimporanul lui Marcel Iancu se afla la numărul 49, în decembrie apărând acel „număr amiral” al publicației, numărul dublu 50-51, care va fi nucleul colecției respective, care va număra 102 numere.

75 H.P. își încetase apariția, rezumată la un singur număr, dar este adevărat, de referință în avangarda mondială.

Mai târziu, în martie 1925 va vedea lumina tiparului *Integral*, apoi mult mai târziu, în 1928, *unu* și *Urmuz*, apoi *Alge* mici (1930) și apoi cele mari în 1933, sau mult prea fantomaticele *Muci* (1932) și *Pulă* (1931).

Cine era directorul publicației ? Prințul Scarlat Callimachi (1896-1975), nimeni altul decât un descendent de neam de vechi răzeși moldoveni, din zona Câmpulungului, care a dat patru domnitori la tronul moldav: Grigore, Ioan, Alexandru și Scarlat, cel cu *Codul Callimachi*, tipărit la 1812, a cărui valabilitate a continuat până în 1859.

Este martor al răscoalei din 1907. Încă de tânăr va avea păreri diferite de ale anturajului.

Licențiat în drept la Paris, se înscrie ca voluntar în 1915, în armata franceză. În 1917-18 se va afla la Petrograd (articole din revistă dovedesc aceasta). Participă la luptele de la Oituz.

După război se înscrie în Partidul Național Țărănesc Democrat și începe o intensă muncă de gazetar. Înființează publicația *Punct* și gruparea de teatru modern „Insula”.

Devine o persoană cunoscută în lumea culturală datorită ideilor sale și a concepției conform căreia publicistul trebuia să fie „om de cultură și om de curaj”.

Devine din ce în ce mai preocupat de ideile de stânga, pledând pentru libertatea de opinie și cuvânt, pentru drepturile muncitorimii. Fondează la Botoșani ziarele *Glasul nostru* și *Clopotul*.

Devine membru al Partidului Comunist, apoi membru fondator al Comitetului Național Antifascist, iar la numele său se asociază porecla „Prințul roșu”.

Din 1937-1939, aflându-se în Franța colaborează la o revistă de avangardă *Clarté*, editată de Henri Barbusse, la rândul său un binecunoscut militant de stânga.

În 1939 revine în țară, unde este concentrat, apoi arestat la Miercurea Ciuc, Caracal și Târgu-Jiu, apoi din nou este trimis pe front. După 1944 îl găsim în paginile ziarului condus de N.D. Cocea, *Victoria* și apoi este numit din 1948 până în 1963 director al Muzeului Româno-Rus (care se afla în fosta clădire a Muzeului Literaturii, din prelungirea Bulevardului Dacia).

A scris și mult în domeniul poeziei, dar principala preocupare rămâne presa. După propria afirmație se considera „om de presă și apoi mânuitor de stihuri”.

Cel de-al doilea număr al *Punct*-ului apare la 30 noiembrie 1924 și are pe prima pagină desenul în peniță al lui Marcel Iancu care-l reprezintă pe directorul publicației, Scarlat Callimachi. Sub iscălitura ilustrului personaj, revista publică poezia *Neva*, scrisă în sejurul petrogrădean.

Neva începe cu versurile: „Curge ca lumina nopților polare / și privește, cu ochi limpezi, / la tăcerea sepulcrală / înegrită în a pietrelor priviri”, iar în final poetul notează: „Neva este un șir de lacrimi”.

Un anunț de mare importanță este cel din josul primei file a revistei, prin care se face cunoscut că în aceeași zi va avea loc la Sala Sindicatului Artiștilor „premier exposition Internationale de plastique moderne organisée pár la revue *Contimporanul*: toiles, gravures, sculptures”.

Este vorba despre acea manifestare expozițională din strada Corabiei, locație aflată în proximitatea Ateneului Român, unde au participat artiști români și mulți invitați străini, ceea ce a dat o mare importanță acțiunii întreprinsă de „revista soră” din cadrul mișcării românești de avangardă, care era condusă de către Marcel Iancu, cel care împreună cu Tristan Tzara se numără printre fruntașii mișcării Dada (1916) de la Zürich.

Dealtfel, internaționalismul revistei *Punct* se caracterizează și prin popularizarea, printr-un chenar de pe ultima pagină (a patra), în care cu litere cu corp mare sunt anunțate publicațiile *Contimporanul* și *75 H.P.*, care prin unicul său număr a rămas în istoria avangardei mondiale ca un reper important.

Sunt apoi semnalate alte publicații avangardiste de primă mână: *Der Sturm* (Berlin), *Merz* (Hanovra), *De Stjl* (Olanda), *Blok* (Varșovia), *MA* (Viena), *Feuilles Libres* (Paris), *G* (Berlin), *Manométre* (Lyon).

Tot pe cea de a patra pagină, directorul umple restul paginii cu două producții poetice, una în limba română, *Neguțătorul de gândiri* și alta în franceză, *Têtes*, ambele datate 1924.

Un titlu care atrage astăzi în mod deosebit: *Binomul cu exponatul de argint*, aparținând lui Mihail Cosma, comis la Barcelona la 376 mai 1928 (sic !), scris într-o alură suprarealistă, se sfârșește prin: „le crocodile mistique et téléphone PUNCT”. Un final la fel de eliptic ca și „binomul” politic românesc pe care-l trăim astăzi !

În pagina a doua găsim în afara unei compoziții semnate de V. Brauner (o gravură), textul *Constatări* aparținând lui Ilarie Voronca, tipărit pe orizontala foii.

Autorul celebrelor volume de versuri, printre care *Plante și animale*, *Ulise*, *Colomba*, atrăgea atenția asupra acelui număr unic, până atunci, din *75 H.P.*, dar rămas, din păcate, în acest stadiu până în ziua de astăzi și rolul acestuia ca deschizător de drumuri, făcând comparații în acest sens cu renumite publicații occidentale.

Într-adevăr, Voronca a scris un mare adevăr, având o excelentă intuiție, timpul confirmând valoarea acelei publicații tratată cu o ignoranță rebelă în epocă.

Numărul al treilea al publicației ne întâmpină cu un desen al lui Brauner, reprezentându-l pe Voronca.

O poezie de opt rânduri, cu titlu românesc dar scrisă în limba franceză, a lui Vinea, care se termina cu un soi de sfat/morală pentru ceea ce înseamnă arta poetică: „Art poétique: imposer au prochain son délir”. Sub aceasta, o altă producție poetică a aceluiași, veche însă de unsprezece ani (1912), într-un alt registru, intitulată *Miez de noapte*, din care reproducem primele patru versuri din cele douăsprezece: „Printre Tanagre false și țesături persane / când dormi, pe mări de-arene și umbră de alcov, / Spre trupul tău alunec, în’not ca spre-un ostrov / cu golfuri călduroase și leneșe liane.”

Pe pagina întâi îl întâlnim și pe director cu o producție în vers alb, *Insomnia* (1923) și cu o mai modernă punere în pagină a unor versuri scrise în Petrogradul fierbinte (1918) și zămislite sub forma *Cuvintelor în libertate*, așa cum se prezintă careul care circumscrie *Tăcerea*.

De remarcat grafica excepțională a numărului, semnatarii fiind Marcel Iancu cu o *Construcție* și M.H. Maxy cu a sa *Formă*, de fapt un trup feminin stilizat.

Găsim și aici *Constatările* lui Voronca, care într-un articol polemic arată deficiențele directoriale ale lui Corneliu Moldovan la Naționalul bucureștean, care de ani buni nu a dat niciun rol doamnei Dida Solomon devenită Callimachi și nici marii actrițe Aura Almăjan-Buzescu, cea care va deveni nu numai o mare tragediană, dar și o ilustră profesoară la Conservatorul Dramatic și apoi la Institutul de Teatru.

Ca o mică satisfacție, doamnei Callimachi i se dă un mic spațiu în care apare poezia *Inimă sfâșiată de fată unde te duci ?* (1924), autoarea fiind pe lângă o interesantă actriță și poetă și desenatoare de talent.

Cu inițialele S.C. (ghici ciupercă cine-i ?), citim însemnările la expoziția „Contimporanului”. Este lăudată acțiunea revistei (condusă de Marcel Iancu, n.a.) *Contimporanul*, care după „o străduință de trei ani” a vernisat această expoziție în care au participat artiști din Polonia, Germania, Belgia, Cehoslovacia, Serbia, Ungaria și România.

Contimporanul anunța pentru luna mai (1925) o expoziție la care vor participa artiști din Italia, Franța, Spania și Rusia.

Sunt analizați expozanții români: Brâncuși, Iancu, Mattis-Teutsch, M.H. Maxy, Milița Pătrașcu, Victor Brauner, Dida Solomon (cu ale sale păpuși, asemenea dadistelor Sophie Arp și Hannah Höch). Se notează în articole: Brâncuși prim „primitivist” iar mai apoi cel dintâi „abstracționist”. Printre elevii săi Lipschitz și Arhipenko.

Se subliniază rolul lui Iancu la revistele Dada și faptul că a prezentat la Universitatea din Zürich reliefuri cubiste.

La rubrica *Etuva* – pseudonimul Ubu-Roi – critici persiflante la adresa regizorului Soare Z. Soare și a marii actrițe Marioara Voiculescu. Într-un alt context polemic se recomandă „încurajări înspre tăcere” a scriitorilor Camil Petrescu, Brătescu-Voinești, Mihail Sorbul, Victor Eftimiu și lista continuă...

Din nou chenarul din precedentul număr, cuprinzând recomandările de titluri ale revistelor avangardiste europene, ocupă un binemeritat sfert din suprafața ultimei pagini din acest număr.

Luo Dongquan

Corespondență din Beijing

O istorie a Chinei, un tratat al relațiilor chino-române

Citind *Istoria Chinei şi a civilizației chineze / România şi China*

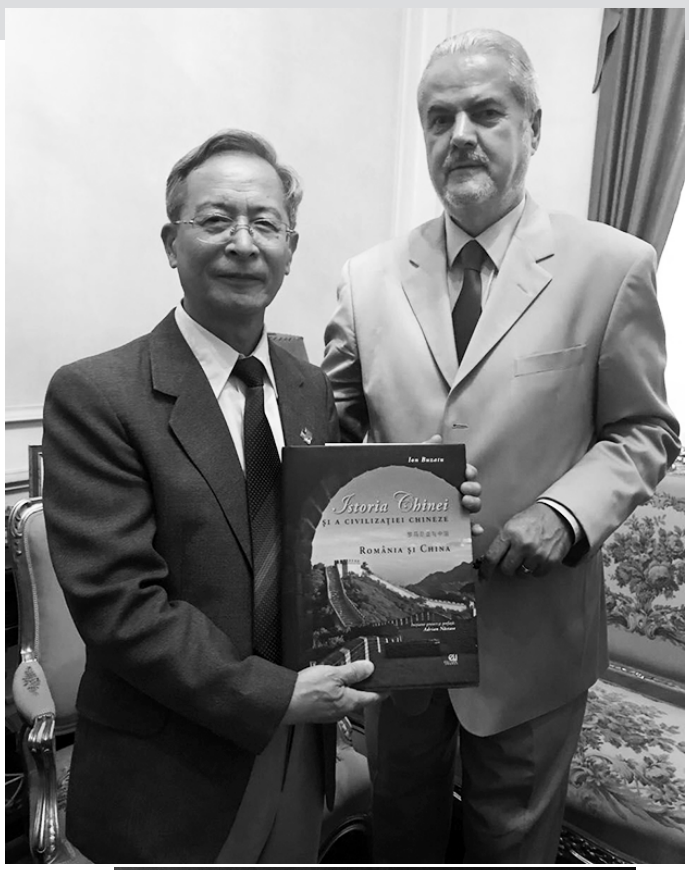
La 29 iunie 2017, dl. Adrian Năstase, președintele Fundației Europene Titulescu mi-a oferit la București volumul *Istoria Chinei și a civilizației chineze. România și China, s*emnată de dr. Ion Buzatu. Cartea a văzut lumina tiparului în 2009 sub egida Fundației Europene Titulescu, ca un dar prețios oferit în cinstea celei de-a 60-a aniversări de la proclamarea R. P. Chineze și de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre China și România.

Autorul este Ion Buzatu, doctor în istorie, sinolog, diplomat cu experiență, licențiat, a studiat în anii 60 din secolul trecut la Universitatea Beijing, specialitatea istoria Chinei. După absolvire, a lucrat la Institutul de cercetare a istoriei în România și la ambasada română de la Beijing având funcția de consilier cultural. În 2004, a scris și editat volumul *Istoria relațiilor României cu China: din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre*.

Scriind o prefață pentru carte, domnul Adrian Năstase, președintele Fundației Europene Titulescu, a subliniat printre altele: „În spatele cifrelor stă politica, iar în spatele acesteia, voința politică determinată de calitatea oamenilor și de interesul pe termen lung. Tradiția și rezultatele istorice sunt motivații în această ecuație. Restul este un instrumentar tehnic și juridic. Implementarea depinde tot de voința politică. Dacă aceasta există, cerul este virtuos, dacă nu există, cerul e vicios.

China a dovedit de-a lungul istoriei că are voință politică. A dovedit-o și acum când a ajuns o mare putere a lumii. Pentru noi, relația cu China este o mare provocare, una cu bătaie lungă. O văd așteptându-ne și, ca fire lucidă ce sunt, nu-mi rămâne decât să-mi exprim respectul pentru oamenii săi, pentru eforturile extraordinare făcute, pentru cultura și civilizația pe care au împărtășit-o cu celelalte popoare ale lumii.

România a știut să prețuiască prietenia Chinei. Sper ca, în viitor, și expresiile economice ale acestei prietenii să fie mai numeroase."

După întoarcerea mea în țară, am citit cartea de la A la Z. Este un manual de istorie și civilizație a Chinei, un tratat al relațiilor de prietenie româno-chineze. Pornind de la sursele originale, autorul prezintă istoria și civilizatia Chinei în mod obiectiv, multilateral, de la epoca preistorică, la epoca antică, feudală, modernă și contemporană, scoțând în evidență dinastiile importante și împărații care au adus contribuții majore la dezvoltarea economiei, stabilitatea și progresul social, înflorirea științei și tehnologiei, culturii și artei, la ridicarea vieții poporului, precum dinastiile Qin cu împăratul Qinshihuan, Han cu împăratul Wudi, Tang, cu împăratul Xuan Zong, Ming cu împăratul Yong Le, acordându-le aprecieri potrivite și obiective atât pozitive, cât și negative.

În dinastia Qin (221-206 î.Hr.), primul împărat Qin Shihuang (221-210 î.Hr.) a realizat unificarea țării și a luat măsuri de consolidare a statului unificat, ca reâmpărțirea administrativ teritorială a statului și impunerea troicii conducătoare pe plan local, standardizarea banilor, măsurilor de lungime și de greutate, edificarea unui sistem radial de drumuri rutiere, standardizarea scrierii chineze, a realizat construcțiile monumentale ca Marele Zid Chinezesc, Mousoleul Imperial Qing cu armata de teracotă, Palatul Afang.

În dinastia Han (206 î.Hr.- 220 d.Hr.), împăratul Wu Di (141-87 î.Hr.) a marcat Epoca de aur a dinastiei și începutul afirmării Chinei ca mare putere în Asia. În această perioadă, China a cunoscut cea mai intensă dezvoltare economică, demografică și culturală și cea mai mare expansiune teritorială. Și Confucianismul a devenit o ideologie principală a statului. Solul Zhang Qian a călătorit în Asia Centrală, vestică și sudică, deschizând Drumul Mătăsii.

În dinastia Tang (618-907), împăratul Xuan Zong (685-762), a avut o domnie lungă de aproape o jumătate de secol. A cunoscut în această perioadă dezvoltarea economiei, în special a agriculturii și meșteșugurilor, s-au înființat unele instituții de știință și cultură, perioada în care orașul Changan (Xian) a fost megalopolisul lumii, cu construcții magnifice, ca Turnul Clopotului și Tobei, Templele Dacien și Famen, Marea moschee islamică, Pagoda Cocorul Mare și Pagoda Cocorul Mic, Zidul orașului. Călugărul Xuan Zang a călătorit în țările budiste din Asia de Sud și a adus sutrele budiste din India, le-a tradus și le-a răspândit în întreaga țară. Astfel, budismul a devenit principala credință religioasă din China.

În dinastia Ming (1368-1644), împăratul Yong Le (1360-1424) a mutat capitala țării de la Nanjing la Beijing, unde a construit Palatul imperial de Iarnă, cu 9999 de încăperi și întins pe o suprafață de 400 de ha, ca și Templul Cerului și multe alte construcții imperiale. În această perioadă, marele navigator Zheng He a efectuat 7 expediții maritime conducând flote cu sute de vase mari, deschizând Drumul maritim al mătăsii.

Fiecare dinastie și fiecare împărat au avut contribuții la progresul societății chineze, la dezvoltarea economiei și culturii. Dar, după o perioadă de domnie, se îndreaptă spre eșecuri și prăbușire, datorită unei vieți de huzur, întețirii contradicțiilor din curtea imperială și a celor sociale, factori care au dus la răsculareа țăranilor și la prăbușirea dinastiei și înlocuirea cu o alta. Este o lege a dezvoltării societății chineze, o lege universală.

Autorul a subliniat creațiile și aporturile importante ale Chinei la civilizația mondială, ca cele patru invenții (hârtia, tiparul, busola și praful de pușcă), construcțiile magnifice ca Marele Zid Chinezesc, Marele Canal, Armata de Teracotă, a prezentat școlile filozofice din antichitatea chineză, precum confucianismul, daoismul și introducerea și răspândirea budismului.

În partea relațiilor româno-chineze, pornind din antichitate, a parcurs întregul proces de evoluare și dezvoltare a acestor relații.

Autorul a explorat primele cunoștințe despre China care au venit în România voievodală pe Drumul Mătăsii, prin produsul original și atrăgător solicitat în Europa – mătasea, subliniind că mătasea pătrunsese cu secole în urmă în Europa, încă din timpul imperiului roman, inclusiv în Dacia romană, fapt evidențiat de criticile din epocă ale omului de cultură Seneca, iar mai târziu, ale austerului împărat Marc Aurelius. Iar primele cunoștințe despre China sunt prezentate în țara noastră (România) de: întâiul cronicar moldovean Grigore Ureche (1583-1647), al doilea mare cronicar, Miron Costin, Cronicarul Ion Neculce (1672-1745)...

Primele contacte cu *Împărăția din mijlocul lumii* au avut loc cu ocazia soliei spătarului Nicolae Milescu (1636-1703) în a doua parte a secolului al XVII-lea (1675-1676).

Cartea a parcurs perioada de înainte și după 1 octombrie 1949, înainte și după decembrie 1989 și a redat momente importante din relațiile bilaterale, necunoscute sau puțin cunoscute. Unele sunt delicate, ca cele în anii 60 din secolul trecut când a avut loc polemica între PCUS și PCC. În final, autorul a tras concluzii, arătând că „Națiunea chineză, cu o istorie milenară și o civilizație strălucită, a adus importante contribuții umanității.", „Îndelungata istorie a Chinei și civilizația chineză inedită relevă însă, ca Împărăția din mijlocul lumii – Zhong guo – a fost, este și va fi o mare putere și civilizație a lumii" și că „Între China și România nu există conflicte de interese și probleme nerezolvate, intensificarea și dezvoltarea relațiilor româno-chineze sunt benefice ambelor părți.". „Fără relații ample și profunde cu China, România va fi lipsită de un prețios suport necesar interesului național, pe plan economic, financiar, cultural, politic și chiar strategic."

Este prima carte voluminoasă scrisă de un român, care prezintă și tratează în mod obiectiv istoria și civilizația Chinei de peste cinci milenii precum și relațiile bilaterale româno-chineze.

Cartea este tipărită într-o superbă haină de gală, cu fotografii istorice foarte clare și prețioase, înfățișând obiectele de mare valoare din patrimoniul cultural chinez, cu picturile inedite ale portretelor împăraților și personalităților proeminente din istoria Chinei, momentele importante din relațiile bilaterale.

(Luo Dongquan este profesor jurnalist, Vicepreședinte al Asociației de Prietenie China-România.)

Passionaria Stoicescu

Numele (Fișă de cadre cinstită)

Ei, da ! Mă cheamă *Passionaria.* Nu e deloc un pseudonim. E chiar numele meu bun, dar nu întreg. Mulți mă știu așa din cărți, din emisiunile de la radio sau cine știe de unde... Puțini însă îmi cunosc tot numele: *Evdochia - Passionaria*.

Aseară, într-o vizită, am fost silită să reflectez mai mult asupra lui. Bunăoară, ce foloase și ce prejudicii mi-a adus un astfel de nume, pe care l-am trunchiat cu bunăștiință, prima lui parte, Evdochia, nerecunoscând-o și nefolosind-o decât silită, în acte și documente oficiale.

– De ce ? M-a iscodit o femeie cu părul creț și gura ca un mic bot alungit. Ce nu v-a plăcut la primul nume ?

– În capul meu, în urechile mele, în sufletul meu, melodicitatea unui nume trebuie să fie în consens și cu sexul persoanei purtătoare, i-am răspuns. Grupurile consonantice se potrivesc, mai ales, unei identități masculine, îi conferă acesteia un plus de vigoare și de bărbăție.

– Cum adică ? S-a mirat un tinerel timid și plin de coșuri, care tocmai pusese pe masă o carafă cu vin. Sau poate, roșeala licorii îi împurpurase obrajii, scoțându-i în evidență coșurile.

– Bunăoară, când spui *Andrei,* mi-am continuat eu pledoaria, accentul pronunției cade pe *„ndr”*, într-un soi de mârâială puternică și prevenitoare pentru arțagul și forța purtătorului. E clar un nume masculin. Aglomerarea de consoane fără deschiderea rotundă a vocalelor te duce cu gândul la o duritate, la un soi de încăierare brutală, nespecifice genului feminin. Grupul consonantic *„vd”* din *Evdochia* sună rece, bărbătesc, aspru și se potrivește, în mintea mea, cu o femeie masculinizată, uscată, lungă, îngâmfată și afurisită. Jur că nu sunt așa și nici nu am de gând să devin !

Cei ai casei schițară un zâmbet, poate gândindu-se la devenire, poate amuzându -se de felul hotărât în care spusesem asta.

– Dar stați, să lămurim un lucru: cum sunteți în actul de botez ? A ținut să afle gazda acelei petreceri, un domn pe care îl chema Alexandru. Un soi de mândrie i se lățise pe față, din cauza *„ndr”* -ului comentat, pe care și-l aflase acum în nume.

– De fapt, în actul de botez, bietul taică-meu a cerut să fiu... *Eudochia*, ceea ce e cu totul altceva. Așa și sunt, dar doar acolo, spre nefericirea mea. Grafia cu *„v”* în loc de *„u”* a perseverat în toate actele mele de stare civilă și... mi-a „stricat” numele ! Sau numai mi l-a denaturat, de ajuns cât să mă lipsesc de el, atunci când pot. Ca scriitoare nu mă iscălesc decât cu numele de fată, alături de care *Passionaria* sună normal. Sau, cel puțin, așa simt eu ! Dar tot normal, caraghios de normal, sună și *Evdochia* lângă numele meu de doamnă, *Ivanov* ! *„V”*-âuri peste *„v”*-âuri, într-o vuire de viață vijelioasă... Ce mai, am încercat eu să închei povestea mea despre identitate, nu dați copiilor două nume ! Totdeauna unul le va plăcea mai mult decât celălalt, din varii motive. Iar dacă o să încercați să împăcați și capra, și varza, cum se spune, o să iasă o... varză !

Vai, pe ușă tocmai își făcu apariția o băbuță, care aduse pe un platou niște copane de pui într-o clădărie de varză călită.

– Tii, ce potriveală ! Le ziceți ca din carte, constată cu satisfacție domnul Alexandru.

Doamna cu părul creț se foia neliniștită în fotoliul de răchită în care se așezase. Avea un fel de nemulțumire ascunsă, dar părea foarte interesată de discuție.

– Îmi place cum vă gândiți și cum spuneți, n-am mai auzit pe nimeni să vorbească așa despre un biet nume... Continuați, mă rugă ea, și vocea ei mi se păru că aduce, nu știu cum, a behăit.

– Atenție, i-am răspuns. Nu ziceți așa despre nume, fiindcă atunci el chiar devine *„biet”* ! Am prevenit-o eu.

Aveam, mărturisesc, o stare ciudată. Parcă priveam pe dinlăuntrul meu și, într-un fel, și pe dintr-al lor. De fapt, mă bucuram să vorbesc și să aflu eu, despre mine și numele meu, lucruri pe care, până atunci le ținusem tăinuite, fiindcă nu mă provocase nimeni să reflectez la ele, dar gândurile acelea, ciudat, parcă așteptaseră să iasă la iveală.

– De cele mai multe ori, două nume înseamnă două crezuri, două opțiuni de viață, două firi, m-am trezit iar vorbind. În cazul meu, ale tatei și mamei. Evident, într-un vădit contrast, pentru că, de altfel, nici nu au rezistat alături în căsnicie. Conform preferinței lui pentru primul meu nume, tata s-a dovedit a fi fost un tradiționalist, un naționalist, un creștin bun și un om moderat. Cum s-ar zice, un *cumsecade* „*Dochia*”, „*Dacia*” sunau pentru el firesc, ceva de acasă ! Mama, o nonconformistă, o internaționalistă în ideile ei, o pătimașă, extrem de vitală și cu o dorință marcată de unicitate, s-a cam „*blestemat*” cu preferințele și ideile ei și m-a *„blestemat”* și pe mine...

– Cum asta ? Nu prea înțeleg unde bateți, interveni o tinerică ținând în brațe un prunc adormit. Ce vreți să ziceți cu... *blestemul* ?

– O treabă urâtă și de lungă durată. Toți au văzut în mama mea o comunistă și ea tot asta o fi vrut, dar n-a semănat nici pe departe cu comuniștii pe care i-am știut sau îi știm noi. Așadar, *comunistă,* despre ea, nu-i deloc bine zis ! Mai degrabă iubitoare a *ideii,* pentru că de scârbavnica practică a mai înainte menționatei idei, mama, sărmana, nu a avut parte, *„tovarășii”* de luptă excluzând-o după numai doi ani de la primirea carnetului roșu, din *„sânii”* lor. Un ideal de femeie luptătoare a avut însă, și de aceea mi-a dat, *nu numele*, fiți atenți, vă rog, că de nume vorbim, ci *porecla* luptătoarei comuniste Dolores Ibarruri, zisă *La Pasionaria*, pentru pasiunea cu care s-a avântat în această luptă.

– Și eu, care credeam că sunteți spaniolă sau evreică... interveni cu părere de rău o doamnă rotunjoară, rubedenie apropiată cu gazda.

– Mi-ar fi plăcut, am surâs prețuindu-i sinceritatea, dar sunt româncă get-beget !

Vinul era căpșunică, iar amărăciunea lui dulce îmi dezlegase limba și-mi îmbujorase obrajii.

Între timp, femeia cu părul creț și cu buzele alungite într-un fel de bot, ieși să liniștească dulăul care lătra de mama focului la poartă.

– Asta a însemnat pentru mama o viață de chin într-o lume a puterii comuniste, mi-am auzit din nou vocea. A fost exclusă de la tot ce presupunea afirmare și conducere, cu aceeași soartă blestemându-mă și pe mine, purtătoarea unui nume fălos. E adevărat, fără acel „La” din „La Pasionaria”, dar cu doi de *„s”*, ca totuși să mă diferențiez de faimoasa poreclă. Așa se face că, până la Revoluție, am fost ținută la index în lumea editorială, lucrând și la corectură, și în redacții de mâna a doua...

– Și n-ați luptat, măcar după Revoluție, ca să fiți repusă în drepturi ? Vru să știe tânărul cu fața coșoasă, roșu acum parcă de furie, compasionând cu trista mea soartă.

– O, tinere, cu cine ? Tot ei sunt și azi, cei de atunci... Sau copiii lor... Poate nu chiar dintre aceia care au hărțuit-o pe maică-mea, dar din cei care m-au chinuit pe mine, sigur... Și apoi mi-e foarte silă, și, slavă Domnului, patima am avut unde să mi-o revărs !

– Așa-i, zise un domn chelios, pe care nici nu-l remarcasem dintre ceilalți. Vă știu de la tipografie, când veneați la noi cu agende și calendare... Cu corecturile !

– Ah, cum altfel, am oftat eu, amintindu-mi de cei 15 ani de *„recluziune”* la editura Litera, deși fusesem repartizată după terminarea facultății la editura Univers (!), de alți 7 ani trudnici la editurile Ion Creangă, Centrala Editorială și Minerva, unde am fost pe rând dată afară sau *„promovată”* pe... linie moartă, pentru un dosar de cadre *„pătat”* de o mamă exclusă din P.C.R., dar care, vai, ce nume îmi dăduse, sărmana de ea !

Prin fereastra până atunci deschisă, intraseră câțiva țânțari, așa că ai casei închiseră geamul.

– Hai, mai bine să vă spun unele întâmplări ciudate, legate de... numele ăsta, care, așa cum e, îmi e drag ! Fiindcă nu tot ce îți place, se dovedește a fi și de folos...

Ca la un semnal, toți sorbiră o dușcă din căpșunica rece.

Prin 1986, la o ședință de alegeri la Uniunea Scriitorilor, cineva m-a propus pentru a fi membră în birou. Aveam două norme ca redactor, colegii scriitori cărora le lucrasem cărțile cu aplecare filologică și har, mă prețuiau... În pauza de dinainte de votare, bătrânul poet Moșandrei, zăcaș prin închisorile comuniste și apoi eliberat, neștiind cine e Passionaria Stoicescu, dar absolut intrigat că există ca nume și mai e și propusă într-o funcție de conducere, s-a apropiat de mine și, spre deliciul câtorva colegi martori, m-a îndemnat cu convingere: *„Ai grijă, nu cumva să o votezi pe aia de-o cheamă Passionaria !” „O cunoașteți ?”* l-am întrebat perplexată. *„Nici nu vreau, cu un nume ca ăsta !”*

Urmă o tăcere stânjenitoare. Gazda aduse niște gogoși mici pe o tavă și spuse, poate ca să schimbe vorba:

– Scovergile sunt calde. Acum le-a făcut maică-mea !

– Dar astea sunt gogoși, protestă cu blândețe femeia cea tânără cu pruncul. Și schimbând copilul în celălalt braț, luă una.

– Ei, vedeți, le-am spus surâzătoare de exemplul care venise chiar pe tavă, la propriu și la figurat. Numele contează și reprezintă ceva altfel știut pentru fiecare din noi.

Gazda scoase niște șervețele dintr-un dulap și le puse pe masă.

– Ziceți-le cum vreți ! Râse ea, important e să vă placă. Eu garantez că sunt bune... Din făină curată, măcinată la noi, la moară...

– Stați puțin, se băgă în vorbă și tânărul care adusese vinul. Cu numele oamenilor nu e la fel. Astea te pecetluiesc pe viață ! Bine a zis doamna... și mă privi cu admirație rușinată. Dar, continuă el, n-am înțeles eu bine, de ce vă iscăliți cu doi de *s* ? Insistă plin de curiozitate. Că eu așa am văzut pe cărți... Poate au greșit cei de la starea civilă ? Sau mama n-a știut precis cum se scrie numele, adică porecla acelei Ibarruri ?

– Sinceră să fiu, nu cunosc, dar vreau să vă explic și să-mi explic, cum simt eu...

– Ce mai, chiar sună grozav: cum vă „simțiți” numele ! Chiar îl puteți „simți” ? Interveni tânăra, al cărui prunc începu să se foiască și să scâncească ușor.

– Cei doi *„s”* din numele meu, cred că asta pot să însemne: din toată pasiunea pe care o revărs în ce fac, am și pun *suflet* dublu, în numele poeziei și artei, la modul deloc comunist, după cum ați văzut și-ați citit. Chiar mi s-a reproșat la un moment dat că nu am poezie patriotică, nici partinică !

– Vai ! Credeți că aveți suflet... dublu ? Se minună în continuare tânăra mamă al cărui prunc încetă așa, ca prin farmec, să mai plângă.

– Nu *cred,* ci *am sigur*, am răspuns eu, convinsă că nu e cazul să las loc vreunei îndoieli. Pentru că am de unde. Și de aceea, și *suferința* mea e dublă. Fiindcă are din ce se hrăni. Această *„justificare”* i-am mărturisit-o și fostului meu profesor de lingvistică din facultate, autor, printre altele, al unor tratate de onomastică și toponimie. După examenul de an, la care mi-a dat nota maximă, s-a arătat interesat cum de port numele ăsta, mai degrabă cine mi l-a pus și de ce îl grafiez cu doi de *„s”*, când *„originalul”* e cu unul singur. A râs la auzul explicației, dar în sinea lui m-o fi catalogat drept cine știe ce aiurită îngâmfată.

– Ei, nu, asta nu sunteți, zise domnul Alexandru. Doar așa, într-un fel nu știu cum... aparte... aveți ceva pe care alții nu îl au, dar nu pot să definesc ce...

Afară se înserase binișor, iar aerul verii parcă cerneluise spațiul decupat de ferestrele casei. Undeva, în spatele camerei, de data asta pe un scăunel cu trei picioare se așezase intrând neobservată, femeia cu părul creț și buzele alungite ca un bot. Mă încuraja dând din cap să continui și murmurând aprobativ: „Da, da, așa e...”

– Hai, să mai și zâmbim, le-am spus, văzându-i prea serioși și căzuți pe gânduri. Numele ascund în miezul lor o sumedenie de povești. Doar să le păstrezi, să ai darul să le spui și altora și să-i provoci să reflecteze ei înșiși la numele lor. Fiindcă asta mi-ați făcut domniile voastre acum...

După ce părinții mei s-au despărțit, iar tata a rămas în Buzău, am plecat la Râmnicu Sărat, cu mama și fratele meu, la o prietenă a ei, colegă de învățământ. Hărțuită, mutată de la o școală la alta, biată mama a fost foarte nefericită că am intrat la Liceul teoretic „Ștefan cel Mare” din oraș. Mândră de profesia ei de învățătoare, care dăduse atâtea generații de elevi buni și de faptul că dintr-o astfel de leafă, modestă dar cinstită, a putut să crească doi copii, deci n-am murit de foame, m-a *„redirecționat”* la Școala Pedagogică din Buzău, unde fusese cândva elevă, apoi învățătoare, la aplicație. Am intrat în anul II, cu examene de diferență la gramatică, anatomie, caligrafie, vioară, aritmetică, psihologie. De ce vă spun toate astea ? Ca să vedeți, cum v-am promis, și partea hazoasă a unui nume cum e al meu...

După vreo jumătate de an de stat la internatul școlii, la Buzău, casa noastră fiind pe atunci la Râmnicu Sărat, mama a venit la școală, la prima ședință cu părinții. Eram năzdrăvană, exuberantă și copilăroasă. Deja făcusem câteva drăcii. Îl sunasem pe *„cuvioșia sa”* pedagogul de la Seminar (recunoașteți ce caraghioasă apelare !, recomandându-mă *„Fecioara Maria”*), îl strigasem pe propriul nostru pedagog, cu jalnica poreclă *„Sâmburache”*, neștiind că adevăratul său nume era cu totul altul, imitasem câțiva profesori mai bătrâni, făcusem epigrame unora tineri... Ce mai, prostioare de adolescentă !

Mama venise la Buzău cu sufletul la gură. Mersul autobuzelor se tot schimba, dar numele străzilor era același: *Karl Marx, Friederik Engels, I.C. Frimu, Vasile Roaită* și alte asemenea identități de răsunet internaționalist și naționalist proletar. Urcându-se în primul autobuz care mergea în inima orașului, ea l-a întrebat pe șofer, pentru siguranță: *„Ajunge la Școala Pedagogică sau să cobor ?” „Stați acolo liniștită, că v-ați urcat numai bine ! Vă duc până la cap, la Pasionaria !”* Speriată, jignită în demnitatea ei de mamă de fată, pe care, vai, o cunosc și șoferii din oraș, s-a uitat în ochii bădăranului și i-a zis consternată: *„Pardon, dar de unde ați auzit dumneavoastră de Passionaria ?” „Asta-i bună, cucoană !”* i-a replicat omul de la volan. *„Cine dracu n-a auzit, în Buzăul ăsta de Pasionaria ? !”* și, desigur, se referise la bulevardul cu același nume, de lângă Crâng.

În anul VI de Școală pedagogică am fost trimiși în producție. Țara avea nevoie de învățători școliți, cu carte serioasă, nu de suplinitori amărâți. Prin repartiție guvernamentală am ajuns la Sihlea, o comună aproape de Râmnicu Sărat, unde puteam face naveta cu trenul. N-am să uit niciodată școala aceea nouă, poditā cu parchet de fag, cu bănci proaspăt ieșite din fabrică, în care stăteau primii mei copii școlari, câțiva pui de români și-n rest țigănuși inteligenți, muzicali, dar, din nefericire, cam păduchioși.

Cum îi stricasem planurile directorului de atunci al școlii, care, pe postul meu, crezuse că poate să-și angajeze nepoata, m-a *„pedepsit”* alcătuind catalogul clasei cu 70% tuciurii și restul albișori amărâți. *„Bogații”* rămăseseră toți la clasa paralelă.

Pentru că mama și mătușa mea cu care stăteam la Râmnic împreună erau încă în învățământ, le rugasem să facă din când în când mici chete cu lucruri și încălțăminte de la copiii din clasele lor. Plecam cu bicicleta în „țigănie”, cum i se zicea pe atunci acelei părți din comună, locuită de romi, și le duceam lucruri de îmbrăcat curate și călcate, și săpun „Cheia”. Femeile de pe la porți, ori îmi mulțumeau și-mi ascultau rugăminții privitoare la curățenie, ori puneau câinii pe mine. Mulți dintre școlăreii mei

(continuare în pag. 19)

Numele (Fișă de cadre cinstită)

(urmare din pagina 18)

erau rude între ei și aveau niște nume de minune ! *Belmondo Buligea, Făcăleț Fernandel, Brățara Cuțarida.*

Cei mai nostimi, cântăreți de soi la vioară și acordeon, erau însă doi veri, doi mici păduchioși balaoacheși: *Ibriș Lenin și Ibriș Stalin.* Îi pusesem în aceeași bancă, să nu le stric rubedenia ! Stalin era mai înalt, iar Lenin era dolofan, micuț și veșnic cu niște lumânări de muci la nas. Mă așezam în bancă lângă ei, să le iau mânuța și să-i ajut să scrie corect, să nu depășească liniatura caietului. Atunci, ca la un făcut, de sub gulerul cămășii lui Stalin apărea un păduche revoluționar, pe care cu dexteritate îl zburam cu un bobârnac pe parchetul de fag. Mă ridicam ușor și-l striveam fără milă. Nu scoteam un sunet, să nu tulbur clasa. Apoi treceam în dreptul lui Lenin. Din duzina de batiste pe care le purtam cu mine, una era rezervată mucilor lui. Mă privea recunoscător, stârmocea ușurel din bumbul lui de nas, apoi începea să se scarpine la ceafă. Și de sub gulerul lui ieșea un *musafir*, care avea aceeași soartă cu *„chiriașii”* vărului...

Când inspectorul general a vizitat școala, și-n cancelarie toți tremurau de spaima comisiei de la raion, directorul, vrând să mă ironizeze, a reușit să detensioneze brusc atmosfera, îmbiindu-l pe înaltul oaspete cam așa: *„Iar acum vă invit la o clasă unde vor răspunde Lenin și Stalin și va preda ?... Cine credeți ? Passionaria !”*

Tot în drumul meu din acel an, cu naveta, am fost surprinsă, apropo de nume, de vecinele mele de compartiment: o bunică și o nepoțică neastâmpărată foc. Din cinci în cinci minute, bunica își admonesta nepoata: *„Traviata, nu mai bate din picioare !” „Traviata nu mai plescăi așa !” „Traviata nu scoate capul pe fereastră !” „Doamnă,* am întrebat-o eu exasperată de apelativul absurd dat unei mici și nevinovate copile, *„știți ce înseamnă Traviata ?” „Vai de mine”*, s-a șocat bătrâna de o astfel de întrebare. *„Păi, cum nu ? Numele unei opere de Verdi !” „Așa e,* i-am răspuns, *dar personajul principal al operei se numește Violeta... Ce înseamnă Traviata ?”*, am mai insistat eu punând sare pe rană. *„Ei, asta zău, nu știu...” „Vai, doamnă, schimbați numele bietei copile, până nu e prea târziu...”* Și mi-am luat bagajul din plasă, în semn de despărțire. *„Și, mă rog, ce înseamnă ?”* m-a întrebat bănuitoare femeia, parcă simțind o nenorocire. Traviata se liniștise ca prin farmec. Am coborât pe peron, i-am făcut semn să se apropie de geam și am șoptit în așa fel încât să mă audă doar bătrâna: *„Desfrânata, bunico dragă !”*

Să ne întoarcem la părinții caraghioși, care vor să atragă atenția celorlalți pentru odraslele lor, dându-le nume care nu li se potrivesc, nici ca fire, nici ca *„mariaj”* cu numele de familie. Ridicolul e cumplit !

Ca învățătoare practicantă nu aveam grijă doar de copii, de clasă, adică de ordinea ei, de bogatul material didactic umplând pereții cu litere, cifre și desene vesele, ci și de cum arăt, cum mă prezint eu în fața copiilor. Colegele din cancelarie veneau de acasă mirosind a ceapă prăjită, cu ciorapii în vine și îmbrăcămintea pătată și necălcată. Nu se vorbea acolo decât despre când trebuie prășită via, cu cât se vinde kilul de vin, cum se pun gogoșarii la oțet și alte de-alde astea. Le iritam cu pălărioara mea verde la costumul maro sau albastră la cel roșu, cu poșetele mele elegant încătărămate, cu ciorapii mei colorați, în ton cu taiorul sau pălăria.

Așa se face că de multe ori, copiii din clasa mea, agățați de gardul școlii dădeau semnalul sosirii mele cu strigăte care nășteau concurența în rivalii de la alte clase. *„Vi-ne tova-rășa noa-stră, cu cio-ra-pii verzi ! Ea-i cea mai fru-moa-să !”*, *„Ba a noastră !, că are rochie cu flori !”* strigau alții care nu vroiau să se lase mai prejos.

Într-o zi, am surprins o scenă de luptă în bălăriile din poarta școlii. Un țigănuș de-al meu altoia de zor un găligan, căruia îi dăduse și sângele pe nas. M-am supărat rău și după ce i-am descleștat și i-am promis o pedeapsă pe cinste forțosului meu din prima clasă, l-am ridicat din praf pe Goliat, l-am șters de sânge și l-am întrebat cu blândețe: *„În ce clasă ești ?” „A patra !”* a scâncit amărâtul. *„Vai,* m-am minunat eu sincer, *și te-ai lăsat tu bătut de unul de-a-ntâia ?” „Nu, dar am vrut și eu s-o laud pe tovarășa noastră, că și ea e frumoasă...” „Bravo !”* i-am zis cu bucurie și gândind că voi povesti în cancelarie scena, ca să se amuze și colega mea. *„Cum te cheamă ?”* l-am mai întrebat, ca să-i pot spune aceleia numele lui. *„Napoleon !”* a răspuns dolofanul cu o voce leneșă și rostogolind *„o”* -urile, de parcă și ele ar fi fost tăvălite prin bălării. *„Ah, nu”*, am tresărit. *„Nu se poate să ai un nume de învingător și să te lași bătut de Ciocârdel, de la mine din clasă.”* Apoi l-am luat de bărbie, m-am uitat în ochii lui apoși parcă, și l-am rugat: *„Promite-mi că altădată ai să fii un luptător curajos și un învingător ca acela al cărui nume îl porți !” „Mda !”* a mormăit el moale și neconvins. *„Napoleon și mai cum ?”* am insistat eu, dorind să-i aflu și numele de familie. *„Napoleon... Cotarlă...”* mi-a răspuns încleiat. *„Cum ?”* am îngăimat eu descumpănită de aflarea unei astfel de identități ridicole. *„Ah, du-te de-aici !”* l-am gonit brusc, iar apoi, cuprinsă de furie, i-am strigat în urmă: *„Bine ți-a făcut !”*

Obosisem, dar parcă nu spusesem tot ce vroiam eu despre nume, despre numele meu, cu care începuse totul.

– Dar *Evdochia* e un nume plăcut, vechi, parcă înseamnă chiar ceva frumos ! Zise domnul care mă știa de la tipografie.

– Ei, plăcut pe naiba ! Se miră gazda, convinsă că-mi ia apărarea și-mi dă satisfacție. Ce plăcut ? ! Baba aia cu nouă cojoace ți s-o fi părut dumitale cu nume frumos ? ! Sau ea poate ? !

– Ba, năzuroasă cât cuprinde ! Să-și tot schimbe cojoacele în fiecare zi... Babă frumoasă și copil cuminte cine-a auzit ? Aveți dreptate ! Interveni și tânăra mămică legănându-și ușor pruncul, care brusc se trezi să scâncească apoi către mine, reverențios: Nu sunteți așa, nu ? Și mă privi cu îngăduință, ca și când pe figura mea ar fi trecut și s-ar fi șters umbrele închipuitelor fețe ale babei Dochia.

M-am întors iar, fără nici un chef, la primul meu nume.

– Hai, să lămurim odată ! *Evdochia* înseamnă în grecește chiar *„bun”*, *„bunăvoință”*. Scrie asta și la dicționar...

– Și nu vi se potrivește ? Își țuguie gura în chip de bot femeia cu părul creț.

– Nu, nu mi se potrivește, am decis eu foarte convinsă. Nici ca sonoritate, nici ca etimologie. *A fi bun* înseamnă a avea o comportare de mijloc, ștearsă, moale. Dacă e să fiu bună și pot, copleșesc omul cu bunătatea mea, pun pasiune în ce dărui și sunt, și mă simt *Passionaria*, nu *Evdochia* ! Acest apelativ pasional are pentru mine o forță ocultă, care mă obligă să fiu pătimașă, aprinsă în tot ce fac. Și doar simpla lui pronunțare să însemne un adevărat simbol care să mă definească pe lumea asta. Pe cealaltă... Sinceră să fiu, mi-am încheiat eu povestea în fața prietenilor care mă provocaseră și mă ascultaseră cu atenție, de fapt mi-ar fi plăcut să mă cheme... Pasiunea. Era de ajuns ! Cred că acesta ar fi fost numele care să mi se potrivească cel mai bine. Sau poate eu să mă potrivesc lui. Și pentru că simt astfel, chiar așa mă iscălesc în scrisorile către cei apropiați și dragi sau pe picturile mele în acuarelă...

– Vai, doamnă ! Se ridică brusc în picioare femeia cu părul creț și buzele ei țuguiate se lungiră dintr-o dată a plâns. Acum, că v-am ascultat și am înțeles cum e treaba asta cu numele, eu ce să mă fac ?

– Referitor la ce ? Am întrebat-o speriată și nedumerită.

– Mă cheamă... Oița Berbec !

Concursul de creație literară *„Și eu vreau să fiu scriitor”*

Desfășurat de-a lungul lunilor februarie și martie 2018, în organizarea Liceului Tehnologic „D. Bolintineanu” din Bolintin Vale, Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și revistei *Sud*, în parteneriat cu instituții și unități școlare din județele Ilfov, Giurgiu, Galați, Vâlcea, Argeș, Teleorman, Ialomița, Suceava, Dâmbovița, București, Concursul de creație literară „Și eu vreau să fiu scriitor” și-a desemnat câștigătorii. Juriul, format din scriitorii Victoria Milescu (președinte), Alexandru Cazacu și Gabriel Dragnea a acordat Premiul I la Secțiunea Poezie Liceu elevei **Lavinia Hoinoaia**, clasa a XII-a la Colegiul Național „Mircea cel Bătrân” Râmnicu Vâlcea, profesor coordonator Geanina Oprea.

MELANCOLIE...

Și câte piese de teatru am jucat…
Și ce regizor bun am avut…
Unde sunt acele momente ?
Nu mai sunt.
Nu mai sunt o păpușă,
Nu mai las timpul să se joace cu mine !
Acum mă joc eu cu el.
Cert e că nu știu să fiu regizor în locul lui...
Nu știu să jonglez cu orele,
Mă pierd numărând minutele,
Alerg să aflu zilele,
Dar ele nu au sfârșit.
Am crescut…
Trebuia să fie diferit,
Așa am crezut.
Nu pot fi regizor, dar nici nu vreau să renunț.
Vreau din nou copilăria ! Nu am fost gata !
O vreau !
Dar n-o mai pot avea…

DE DOR...

În liniștea funebră a bătrâneții
Să ascultăm cum ploaia ne lovește-n geam.
Să ascultăm cum inimile noastre
Bolnave, fără ajutor,
În liniștea funebră a bătrâneții
Încă-și mai spun cuvinte de amor.

Hai să privim în întuneric,
La sufletele noastre din trecut,
Să ascultăm la râsul tău demult isteric
Pe care l-am iubit atât de mult.
Hai să privim la ziua întâlnirii,
La ziua când ne-am dăruit iubirii
Și s-ascultăm în liniștea funebră a bătrâneții
Glasul de mult apus al tinereții.

Hai să mai fim încă o dată noi,
Acei copii cu trupuri proaspete și tot timpul vioi.
Hai să uităm că timpul nostru a expirat,
Închide ochii, dragule,
Ne vom trezi tineri din nou.
Am suspinat...

ARS POETICA...

Rostește alfabetul
Că, poate, doar așa o să-ți găsești cuvintele.
Strigă după vocale și consoane
arată-le că-ți pasă.
Desparte în silabe tristețea, compune-ți o altă fericire !

Începe să numeri
că poate doar așa o să-ți găsești o semnificație,
numără par și impar
și ai să vezi că ești nenumărat de bun,
găsește-ți infinitatea din suflet.

Uită-te pe hartă
că poate doar așa găsești o traiectorie spre visele tale.
construiește drumuri, parcurge mări !
Mângâie un pui de elefant și deschide ochii,
încearcă să te bucuri de loc și de timpul care curge mai lent,
caută capitala fiecărui suflet și încearcă să rămâi acolo...

Uită-te prin microscop
că poate doar așa o să prețuiești lucrurile mici.
orice lucru minuscul poate fi mare,
iar orice lucru mare poate fi, de fapt, minuscul !
Scapă din celula fiecărei zi,
divizează-ți emoțiile și pentru alții...

Combină apă și sare
că, poate, doar așa o să înveți să plângi și să suferi.
Chimia din fiecare persoană e diferită
așa că ai grijă să nu inhalezi prea mult !
Fii atent la otrava din ochii lor
și bucură-te că ești încă viu !

Învață o altă limbă
că poate doar așa o să-ți găsești cuvintele
Numără par și impar,
Mângâie un pui de elefant și deschide ochii,
scapă din celula fiecărei zi
și bucură-te că ești încă viu !
TRĂIEȘTE !

Cuvântare de Ziua Eroilor (1938) la Monumentul Eroilor din Bolintinul din Vale

Ion CARBARĂU

Doamnelor și Domnilor,

Ne-am adunat astăzi, în număr atât de mare, în fața acestui chip de bronz, fiind chemați de datoria sfântă ce avem de a preamări și a cinsti cum se cuvine memoria eroilor căzuți pe câmpul de luptă.

Avem azi o dublă sărbătoare.

Întâi biserica noastră pomenește despre urcarea la cer a Mântuitorului nostru Isus Hristos. Tot azi este ziua Eroilor Neamului și întreg poporul românesc vine să aducă prinosul său de recunoștință pentru toți românii care s-au jertfit pe altarul Patriei.

23 oct. 1933, Ion Carbarău absolvent al Școlii de Ofițeri în rezervă de la Bacău cu gradul de sublocotenent

Aceasta este ziua reculegerii sufletești, ziua în care cu toții avem datoria să medităm și să ne ducem cu mintea departe, către acel trecut care prin oamenii timpului său a pus temelia clipelor de față. Prin vocea trecutului, a cărui ecou răsună în sufletul nostru, noi, dacă suntem vrednici să-l pricepem, vom ști cum să clădim cetatea neamului, culegând tot ce este bun și folositor din faptele înaintașilor.

Ziua Eroilor trebuiește s-o prăznuim cu toată cinstea și azi va trebui sa vorbim numai de fapte eroice, săvârșite de părinții și frații noștri, în toată „Istoria Neamului". Să-mi permiteți deci, ca să vă povestesc, în linii sumare, câteva episoade din epopeea războiului pentru Unitatea Românilor din 1916-18.

Doamnelor și domnilor, cauzele deslănțuirei războiului mondial sunt multe. Dar una din aceste cauze și cea mai însemnată a fost ambiția Împăratului Germaniei, kaiserul Wilhelm al II-lea, de a face războiul. El, împăratul și poporul german în același timp, se socoteau aleșii lui Dumnezeu printre celelalte popoare. Această ambiție oarbă, ducea pe împărat la încrederea că va stăpâni lumea, o va cuprinde într-un timp relativ scurt și că se va înfăptui acel crez german sintetizat în expresia „Deutschland über alles".

Iată, bunăoară cuvintele prin care Împăratul îmbărbăta armata sa în vara anului 1914: „Băeți, nu vor cădea frunzele și vă veți întoarce, încununați de glorie, pe la casele voastre". Cu altă ocazie Wilhelm al II-lea rostește cuvintele cancelarului Bismark, cum că „Tratatele de pace sunt petece de hârtie" și cu încrederea lui oarbă că germanii vor câștiga războiul, Împăratul mai spunea armatei: „Vom învinge pentru că vrem să învingem".

Contra acestei ambiții care provocase războiul, se ridică atunci marile popoare civilizate din Apus, Franța și Anglia, cu credința că de partea lor este Dreptatea. Această dreptate o cereau zeci de națiuni subjugate de atâtea împărății, cum erau Austro-Ungaria, Germania, Rusia și Turcia.

Dintre cele două forțe care se găseau în luptă, Dumnezeu a făcut ca dreptatea să iasă învingătoare și să bucure pe acei cari în toată istoria lor n-au știut decât să plângă timp de secole sub alte stăpâniri.

Cu aceasta spuse, noi ne aflăm în preajma intrării în războiul din 1916-1918.

Oamenii noștri politici de atunci, mari patrioți și cărturari luminați, alături de regele Ferdinand I, au înțeles că trebuie să răspundem chemării trecutului. Și alăturându-ne de Franța, am declarat războiu puterilor centrale, pentru a libera pe frații noștri din Transilvania, Bucovina și Basarabia.

Acest vis al unității naționale constituia, pentru cei ce îl hotărau atunci, un act de justiție milenară cerut de toți românii și chezășia că vor veni vremuri mai bune pentru viitorul poporului nostru.

A expune istoricul războiului din 1916, ar fi o faptă bună pentru comemorarea de astăzi, dar nu putem face acest lucru, fiindcă povestea aceasta este prea lungă, eroii sunt prea numeroși, iar timpul nu ne îngădue.

Totuși, îmi veți da voie să vă înfățișez câteva fapte și câteva date edificatoare pentru însemnătatea evenimentelor de atunci.

România a intrat în război la 15 august 1916 contra austro-germanilor. Aveam o armată de 833.000 ostași și cu 18.000 ofițeri. Pentru luptă aveam 378 batalioane de infanterie, 299 baterii de tunuri și 104 escadroane de cavalerie. Cu această armată noi trebuia să ne apărăm granițele pe un front lung de 1400 km. Peripețiile războiului, cu toate luptele și suferințele populației au fost grele. Mulți dintre dvs. ați fost martori oculari și prin urmare vă amintiți calvarul.

Planul nostru de război se prezenta astfel: Armata I din Oltenia va înainta în Transilvania pe Valea Oltului, către Sibiu, pe Valea Jiului, catre Petroșani și pe la Turnu Severin în Banat. Armata a II-a din Muntenia cu generalul Averescu, va înainta pe Valea Prahovei, prin Predeal către Brașov, iar Armata a IV-a, cu generalul Prezan, din Moldova, înaintează pe Valea Bistriței către Sf. Gheorghe și Tg. Mureș.

Armata a II-a, cu generalul Aslan Ceaurul va păzi Dunărea și Dobrogea contra bulgarilor, care ne declarase război la 19 august 1916.

Armata română nu dispunea de armamentul și pregătirea inamicului, dar cu toate acestea în primele operațiuni avem succese în Transilvania. În august ocupam Petroșanii, Sibiul este împresurat, Brașovul este cucerit la 30 august, iar prin Moldova Armata a IV-a înaintează până în Câmpia Mureșului de Sus.

Austro-ungarii, văzând succesele militare ale românilor, au cerut ajutorul armatei germane. Împăratul Wilhelm al II-lea trimite imediat pe frontul unguresc Armata a IX-a, sub comanda generalului Falkenhein, cu misiunea de a distruge armata română în timpul cel mai scurt posibil. Ambiția împăratului nu s-a realizat și s-a văzut că dezastrul Germaniei a putut să vină în bună parte și din cauza armatei române, pentru că eroismul ostașului român a opus cea mai îndârjită rezistență de care nu se bănuia încă. Dar dușmanii erau numeroși, puternici și bine înarmați, încât orice sacrificiu am fi săvârsit tot nu puteam să-i oprim.

Și dacă e vorba să vedem icoana războiului nostru din august până în decembrie 1916, ea ni se înfățișează astfel.

În Dobrogea, bulgarii uniți cu nemții sub comanda generalului Makensen, au dispus de noi și printr-o acțiune energică, cuceresc la 24 august Turtucaia, unde pierdem 25.000 de oameni și aproape tot materialul de război, mai ales artileria. Armata română trece apoi sub conducerea generalului rus Zaiankovski, dar acesta nu avea niciun interes ca să lupte contra bulgarilor, fiindcă ofițerii ruși spuneau ofițerilor români următoarele: „Noi nu am venit ca să ne batem contra bulgarilor. Îndată ce ei (bulgarii) vor recunoaște mantaua soldaților noștri se vor arunca în brațele noastre". După cum vedem cu astfel de mentalitate războinică și cu tovarăși de așa manieră, noi nu puteam duce războiul și de aceea în noiembrie pierdem Dobrogea.

Oct. 1945, Piatra Neamț, căpitanul Ion Carbarău după retragerea trupelor române de pe frontul antifascist

Astăzi pomenim, deci, pe toți eroii care au căzut pentru patrie în vechea Dobroge a lui Mircea cel Mare.

În Transilvania am spus că românii obținuse frumoase succese, dar din cauza presiunei armatelor austro-germane am fost nevoiți ca să ne retragem până pe linia de frontieră a Carpatilor, pierzând astfel Sibiul și Brașovul.

Germanii erau hotărâți să termine repede cu noi. Și încearcă mai întâi să spargă frontul românesc de la Petroșani, dar n-au reușit. Atunci atacă viguros Armata a II-a la Brașov, silind pe români să se retragă, dar nici aici nu reușesc să treaca frontiera română.

Generalul Falkenhain acum se îndreaptă către armata generalului Prezan și ne obligă să ne retragem până la teritoriile munților Carpați. Germanii atacă extrem de puternic pe la Oituz și Cașin cu scopul de a întoarce tot frontul românesc din Carpați, dar n-au isbutit să distugă frontul, iar dacă ar fi putut face acest lucru, atunci poate că terminau cu noi mai repede. Din această pricină conducătorii armatelor germane hotărăsc să atace din nou Armata I din Oltenia și se dau în septembrie și octombrie marile bătălii de la Petroșani și Tg. Jiu, unde românii au obținut victoria, dar n-au putut-o continua. Văzându-ne în fața unui inamic puternic și fiind amenințați de la sud de către bulgari, conducerea armatei noastre hotărăște retragerea trupelor din Oltenia, încât la 8 noiembrie 1916, întreaga Oltenie se găsea în mâinile germanilor.

Ofensiva austro-germană se dezlănțuise energic și repede pe tot frontul românesc. Astfel, germanii, după ce cuceresc Brașovul, pătrund în Muntenia prin munții Făgăraș și trecătoarea Bran. Se dau mari bătălii la Rucăr, Dragoslavele și Câmpulung Muscel.

După trecerea Oltului și a Carpaților, germanii vroiau să înainteze repede și să nu lase timp armatelor noastre ca să se consolideze și dacă e posibil să ocupe Bucureștiul.

Ne găseam atunci în frigurile desnădejdiei, fiindcă nu aveam ajutoare nici materiale și nici morale. Singură Franța, aliata noastră de totdeauna, ne-a dat un real sprijin prin trimiterea generalilor Berthelot și Petin.

Armata română pregătise planul de apărare a Capitalei și generalul Berthelot îl aprobă. Nu pot să expun aci planul operațiunilor ce se aranjase atunci, dar trebuie să știți că germanii au dat o foarte mare importanță acestei lupte ce se pregătea pe lunca Argeșului, de la Pitești în jos. Amintim faptul că austro-germanii dispuneau pentru luptă de un efectiv compus din 156 batalioane de infanterie, de 72 escadroane de cavalerie, iar artilerie aveau foarte numeroasă și de bună calitate. Pe lângă aceasta, germanii sunt ajutați și de armata germano-bulgară de sub conducerea lui Makensen, care trecuse Dunărea pe la Șistov și Zimnicea, înaintând prin Alexandria către București.

Armata română se compunea pentru această bătălie numai din 118 batalioane de infanterie, 55 escadroane de cavalerie și 108 baterii de tunuri.

Inamicul era superior ca pregătire românilor, apoi o întâmplare nefericită pentru noi face ca ofițerii de stat major care duceau planul nostru de apărare la Pitești să fie prinși de către nemți și astfel aceștia să ne cunoască toată strategia de care trebuia să ne folosim ulterior. Eram în mare strâmtoare atunci. Și cu toate că ostașii noștri fac fapte de mare bravură în bătăliile de la Pitești, Târgoviște, Neajlov și pe râul Argeș, totuși ne găseam în imposibilitate de a rezista și a trebuit să se ordone retragerea trupelor.

București cade în mâna germanilor la 6 decembrie 1916. Regele Ferdinand este nevoit să părăsească orașul, mergând la Iași, iar pentru populația și armata română încep vremuri de bejenie, neînchipuit de grele. Erau în refugiu și mii de oameni – copii, femei și bătrâni, cu ochii plânși, hămesiți de foame și înspăimântați de grozăviile urgiei, care se deslănțuise salbatic, contra tuturor, cu toții pribegeau în neștire către acea în veci neînvinsă și îndepărtată Moldovă. Apoi se pare că și Dumnezeu se mâniase, văzând atâta măcel și sălbăticie între oamenii pământului său, încât ne pedepsește cu o iarnă foarte aspră în 1917.

Am încheiat domnilor prima etapă din războiul nostru și ne închinăm astăzi în fața tuturor acestor eroi cari au înfruntat cu bărbăție un inamic înverșunat, dându-și viața pe ogorul Patriei.

A doua parte a campaniei se desfășoară în 1917.

Am spus că românii au intrat în război rău înarmați, dar cu toate acestea, inamicul s-a găsit deseori în situația de a pierde lupte și a da înapoi. Ostașul român prin vitejia lui a uimit lumea atunci și fiind încurajați de aliații noștri – Franța, Anglia și Italia, regele Ferdinand și guvernul Ionel I.C. Brătianu hotărăsc refacerea armatei.

Ne rămăsese acum numai 400.000 de ostași buni pentru lupte. Franța, la stăruința generalului Berthelot, ne trimite muniție pentru primele nevoi. Astfel am primit la începutul refacerei 297 tunuri, 130 mortiere, iar aviația ni se reorganizează la 12 escadrile. Apoi fiecare regiment primește câte 24 mitraliere și 96 puști mitraliere. Și când ne gândim ca la intrarea în război abia existau 4-8 mitraliere la un regiment, ne întrebăm oare ostașii noștri nu s-au luptat mai mult cu entuziasmul lor de nedescris decât cu muniția ?

(continuare în pag. 21)

Primele o sută de zile din războiul de reîntregirea neamului: de la ofensivă şi entuziasm la catastrofă şi coşmar

Constantin Bărbuță

Motto:
Zarurile au fost aruncate.
(Iulius Cezar)

După doi ani de neutralitate, pregătiri militare și diplomație activă, în vara anului 1916 guvernul român a considerat că momentul deciziei finale a sosit, altfel spus, zarurile au fost aruncate în noaptea de 15/16 august 1916, când armata română a pătruns în Transilvania prin 18 puncte, de la Vârciorova, în Banat, până la Dorna, în Bucovina, salutată fiind cu entuziasm și speranță de populația locală, eliberând în câteva zile orașele Brașov, Miercurea Ciuc, Odorhei, Făgăraș, Petroșani, Sibiu. Însă, la scurt timp, această înaintare fulgerătoare va încetini datorită realităților din teren, în primul rând distanțele mari între unități, rezistenței inamicului și mai ales situației din Dobrogea, după ce Bulgaria a declarat război României, producând prima mare înfrângere la Tudrtucaia, un adevărat trăznet prin pierderile îngrozitoare, șase mii de soldați, morți, dispăruți sau răniți, peste 28.000 de prizonieri: „o nenorocire din toate punctele de vedere, o greșeală cumplită" (Regina Maria).

Înlocuirea generalului Aslan la comanda Armatei a III-a cu generalul Averescu și noul plan de operații, dovedit fatalmente greșit în urma episodului de la Flămânda, nu a putut opri înaintarea inamicului în Dobrogea, care va fi ocupată în câteva săptămâni, de la Constanța până la Brăila și Galați.

Aproape concomitent se declanșează contraofensiva armatei germane în Transilvania, sub comanda generalului Falkenhayn, reușind să reocupe Sibiul, astfel că, începând cu 3 septembrie armata română este obligată la o retragere dureroasă și imprevizibilă, însoțită de convoaie de refugiați, luptând zi și noapte cu inamicul în spate.

Abia acum aliații încep să înțeleagă situația grea în care se află armata română, trimițând o misiune militară, circa 1.500 de oameni în frunte cu generalul Berthelot, căruia primul ministru I.I.C. Brătianu îi adresează aceste cuvinte, pline de tâlc, la întâlnirea din gara Periș, la 16 octombrie 1916: „Salut în domnia voastră, dacă acceptați, pe Șeful Marelui Stat Major al armatei române", sau, mai diplomatic, suntem gata să aflăm și să aplicăm planurile voastre salvatoare !

Generalul Henri Mathias Berthelot (1861-1931) va avea un rol determinant în reorganizarea armatei române, în aprovizionarea cu armament și muniție, participând la ședințele Consiliului de Război alături de regele Ferdinand și ceilalți mari comandanți români, va fi decorat și va primi cetățenia de onoare, devenind un adevărat erou, foarte popular, prieten sincer al poporului român.

Retragerea armatei române pe toată lungimea frontului la numai 45 de zile de la începutul unei campanii ce părea atât de promițătoare, dincolo de amărăciune și durere, pe fondul descurajării și îngrijorării teribile, a fost dictată din rațiuni de tactică și strategie militară, în fața unui inamic experimentat și cu o dotare superioară pentru lupta în munți, având comandanți care au știut să profite de greșelile comandamentului român sau de pasivitatea aliaților, după ce corpuri întregi de armată rusești au așteptat, cu arma la picior, între Carpați și Prut sau în Dobrogea.

Astfel, trecătorile prin care soldații români au înaintat aproape fără rezistență cu puțin timp în urmă, Bran-Rucăr, Dragoslavele, Predeal, Bratocea-Buzău, Oituz-Ghimbuș, Jiu, au devenit teren pentru bătălii crâncene, purtate cu eroism și sacrificii de ostașii noștri, hotărâți să oprească inamicul din înaintarea spre Capitală, devenită obiectiv strategic primordial după străpungerea liniilor de apărare, pe Jiu și Olt, la mijlocul lunii noiembrie.

Nov. 1916, Cercul Militar din București, ceremonia înălțării drapelelor trupelor de ocupație

Cum o nenorocire nu vine niciodată singură, la 23 noiembrie o armată germană condusă de generalul Mackensen a trecut Dunărea, ocupând Zimnicea și, trei zile mai târziu, Giurgiu, amenințare gravă pentru București, pe care principalele autorități ale statului îl părăsesc, refugiindu-se la Iași.

În aceste condiții dramatice s-a decis că inima și creierul națiunii, Capitala, nu trebuie și nu poate fi ocupată fără o bătalie decisivă, de respingere și înfrângere a inamicului. Aceasta va fi celebra „bătalie pentru București", desfășurată intre 29 noiembrie și 3 decembrie (stil nou) pe Neajlov și Argeș, comanda fiind încredințată generalului Constantin Prezan,

La începutul Primului Război Mondial, Capitala României se prezenta ca o cetate, puternic fortificată, având o centură cu 18 forturi mari din beton și un număr identic de baterii cu tunuri de 150 mm și obuziere de 120-240 mm, însă cerințele războiului modern au impus în anii de espectativă trecerea la artileria mobilă.

Marea „bătălie pentru București", „singura de care depinde soarta neamului", cum suna ordinul de zi, a început pe 29 noiembrie 1916 și s-a încheiat cu înfrângerea armatei române, balanța înclinându-se în favoarea inamicului începând cu a treia zi de lupte îndârjite, când, colac peste pupăză, cum spune înțelepciunea populară, planurile de operații ale armatei române au încăput pe mâna inamicului prin imprudența și neglijența blamabile a celor doi ofițeri capturați în timpul misiunii.

La 5 decembrie Mackensen a cerut notabilităților rămase predarea orașului, iar a doua zi germanii pătrund în București pe Calea Griviței, concomitent cu coloane inamice care înaintează spre Centru dinspre Giurgiu și Alexandria, exact în ziua când se împlineau o sută de zile de la intrarea în război !

Pentru armata română, învinsă dar nu distrusă, începea o nouă retragere spre Moldova, pe frig, zăpadă, noroaie și drumuri înfundate, unde se înghesuiau coloane de refugiați, disperați la coșmarul pierderilor în bătălie (peste 50.000 de morți, 80.000 de răniți și tot atâția prizonieri), adăugându-se distrugerea, din ordin, a tot ce putea fi de folos dușmanului în urmărire: instalații petrolifere, căi ferate, poduri, fabrici, arsenale, depozite.

Catastrofale din punct de vedere politic, militar și moral, primele o sută de zile ale războiului de reîntregire constituie o lecție aspră, avertisment dur și mesaj perpetuu despre eroismul și spiritul de sacrificiu pentru Țară al soldatului român, ale cărui fapte se înscriu în cartea de aur a nației, precum Ecaterina Teodoroiu „eroina de la Jiu", împreună cu generalul Dragalina sau colonelul Naumescu și veteranul George Donici, morți în urma șarjelor legendare de la Prunaru și Robănești, ori ofițerul rezervist Lixeanu Nedelcu, originar din comuna Iazu-Ialomița, care în retargerea de la Turtucaia a întârziat inamicul cu mitraliera sa ascunsă într-un copac până ce artileria dușmană l-a doborât.

Istoria – „tribunalul lumii" – a consemnat și cazuri de lașitate blamabilă în cazul generalului C. Teodorescu, fugit cu ultima barcă peste Dunăre, al colonelului Ricman, care în fruntea a 1200 de oamnei, cu 12 tunuri și mitraliere, s-a predat la nord de Roșiori în momentul când ofițerul german, în inferioritate, hotărâse încetarea urmăririi, sau cazurile celor doi ofițeri din vina cărora planurile de apărare a Capitalei au ajuns la inamic.

De asemenea, aceste o sută de zile, umilitoare și dureroase ale războiului de reîntregire vor constitui experiențe unice de viață și în destinul unor viitoare personalități ale vieții politice și militare, prezente în miezul evenimentelor ca voluntari sau tineri ofițeri, între care Ion Mihalache, Gheorghe Brătianu, Constantin Sănătescu, Grigore Gafencu, Mihail Manoilescu, Ilie Steflea și, desigur, nu în ultimul rând, Ion Antonescu.

Intrarea României în Primul Război Mondial a fost o opțiune conformă idealului național și comparabilă cu momentul istoric. În primele o sută de zile, românii au atacat, au fost umiliți și înfrânți, au pierdut bătălia, însă nu și războiul.

Cuvântare de Ziua Eroilor...

(urmare din pagina 20)

În situația tristă în care ne aflam în iarna din 1917, mulți români nu mai credeau în zorii gloriei viitoare. Totuși, marii patrioți ai vremei, tovarăși de suferință ai regelui și ai poporului, ne încurajau prin sfaturile și cu cuvintele lor profetice.

Astfel, dl. prof. N. Iorga se adresează regelui Ferdinand în decembrie 1916, cu vorbele unui Petru Rareș, spunând: „vom fi iarăși ce am fost și mai mult decât atâta".

Refacerea armatei durează până în martie 1917. Atunci trebuiau să înceapă luptele. Frontul românesc se întindea acum pe linia Galați, Nămoloasa, Mărășești, Munții Vrancei, Mărăști, Oituz și Tg. Ocna.

Germanii credeau că la începerea ofensivei vor obține victoria finală în timpul cel mai scurt, iar regele Ferdinand hotărâse că va duce lupta până la ultimul ostaș.

Armata germană era condusă acum de Makensen, supranumit „spărgător de fronturi". Atmosfera războiului se întunecase din nou și nori negri se arătau la orizont. Așa începe a doua parte a luptelor. Ofensiva germană se deslănțuie la 1 iulie 1917, iar bătăliile care s-au dat în iulie și august între cele două armate au dat câștig armatei române.

Ne găseam la desnodământul final al tragediei noastre cu hotărârea: învingem sau pierim până la unul !

Generalul Makensen, în planul său de atac, încearcă să rupă deodată frontul românesc, printr-o puternică ofensivă pe valea Trotușului, către Tg. Ocna și Cașin și pe valea Oituzului, cu direcția Mărășești și Adjud, cu scopul că dacă s-ar rupe frontul acolo, atunci armatele noastre de la Mărășești își vor părăsi pozițiile. Dar armata generalului Averescu răspunde printr-o rezistență atât de înverșunată încât înspăimântă pe nemți.

Românii în eroismul lor au putut striga ostașilor lui Makensen: „pe aicea nu se trece".

Generalul Makensen prevede zădărnicia planului său de atac si se grăbește să atace la Mărășești în direcția podului de peste Siret, la Casmești, pentru a-și pregăti drumul către Iasi.

Se adusese la Focșani, Odobești și Panciu 12 divizii de germani. Armată foarte bună. Makensen dăduse ostașilor săi hrană pentru 12 zile de luptă. Românii aveau la Mărășești numai trei divizii sub conducerea generalilor Grigorescu și Cristescu.

Marea bătălie începe la 26 iulie și durează până la 6 august 1917. S-a petrecut atunci un adevărat dezastru pentru toți, dar mai ales pentru armata germană. În bătălia aceasta Armata I a generalului Prezan a putut răspunde nemtilor că „Nici pe aicea nu se trece".

În aceste împrejurări armata germană este învinsă și dreptatea biruitoare a triumfat în sufletul tuturor națiunilor subjugate.

Iată domnilor, pe scurt, o parte din epopeea neamului nostru, scrisă cu sângele vărsat de părinții și frații noștri căzuți pe câmpul de bătalie. Au pierit pentru războiul libertății naționale aproape 800.000 de români. Aceste fapte eroice sunt pentru noi, azi, prilej de educație patriotică și de abnegație în veci neuitată. Nu există moment mai prielnic pentru a slăvi pe eroi decât astăzi.

23 aug. 1954, prof. Ion Carbarău

Pe întinsul țării, armata, biserica, școala și întreg poporul românesc, prin cimitire și în fața unui erou necunoscut ca acesta, venim cu smerenie să aducem prinosul nostru de recunoștință eroilor țării care n-au putut să vadă zorii libertății naționale.

Și ne adresăm vouă, fii binecuvântați ai neamului, ca acolo în cer să rugați pe bunul Dumnezeu ca să inspire cu harul său ceresc pe conducătorii lumii acesteia și să nu-și mai piardă capul ca acel împărat german și să mai deslănțue din nou hora morții din trecut.

Slăviți eroi, noi astăzi vă aducem flori și frumos miros de tămâie, dar voi v-ați dat, ieri, floarea vieții pentru a înflori Unirea și libertatea tuturor românilor.

Slăvită să vă fie pomenirea iubiți eroi și nesecat izvor de viață nouă să fie pentru noi, acei ce azi ne bucurăm de măreția faptelor voastre și întreaga voastră jertfă.

(Document din Arhiva Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu.)

O înfrățire străbate veacurile: Bolintin Vale (România) – Strajița (Bulgaria)

Niculae Stoica

Nimic nu te poate surprinde mai mult decât o veste inedită, care să-ți trezească amintiri despre istorii de mult trecute. Așa mi s-a întâmplat și mie când am aflat că în cursul anului trecut, comunitatea bolintineană s-a înfrățit cu cea din Strajița (Bulgaria), gândurile zburându-mi instantaneu spre timpurile când primii bulgari se stabiliseră pe meleagurile noastre și despre care citisem câte ceva. În legătură cu acest aspect știam că pe la începutul secolului al XVII-lea în ținutul nostru și-au făcut apariția frații Ghioca și Pătru, negustori domnești în timpul domniei lui Matei Basarab, domn al Țării Românești în perioada anilor 1632-1654. Aceștia sunt întemeietorii neamului de boieri Ciorogârleanu, care, prin cumpărarea proprietăților unor moșnenii (țărani liberi), aveau să formeze și să stăpânească o întinsă moșie – cunoscută drept moșia Ciorogârlei – ce cuprindea lunca Argeșului, de o parte și de alta a râului și se întindea, pe malul stâng, de la Ciorogârla și până dincolo de Domnești (Jugureni), iar pe malul drept, puțin mai la sud de Bolintinul din Vale, stăpâneau moșiile din zona satelor Gâștești și Buturugeni până spre Mihăilești.

Dintr-un studiu al cercetătorului Gheorghe Lazăr (originar din satul Palanca, de lângă Bolintin Vale) despre familia de boieri Ciorogârleanu (*Familii de boieri munteni cu origine negustorească. I. Familia Ciorogârleanu*, în ,,Revista de Istorie Socială", XIII-XV, 2008-2010, p. 262), rezultă că „prima achiziție a celor doi negustori în hotarul moșiei Ciorogârla, de la care își vor lua numele de familie, datează din 9 aprilie 1635, când cumpărau de la Dumitru logofăt, soția acestuia Neaga și soacra lui Stana, partea din ocină pe care o aveau la Codalba [Cațichea-Domnești, n.n.]", iar ultima se producea la „9 ianuarie 1662, când recunoșteau că jupâneasa Păuna și fiul ei Bârsan le-au dat 50 de stânjeni de ocină în Jigoranii/Juguranii de Jos [Domnești, n.n.] și o jumătate de roată de moară pe Sabar în schimbul unei datorii mai vechi, de 30 de ughi".

Dispunând de însemnate resurse financiare cei doi frați Ciorogârleanu, cât și urmașii lor, au reușit să cumpere și să stăpânească timp de aproape două secole moșii în județele Dolj, Teleorman, Vlașca sau Ilfov.

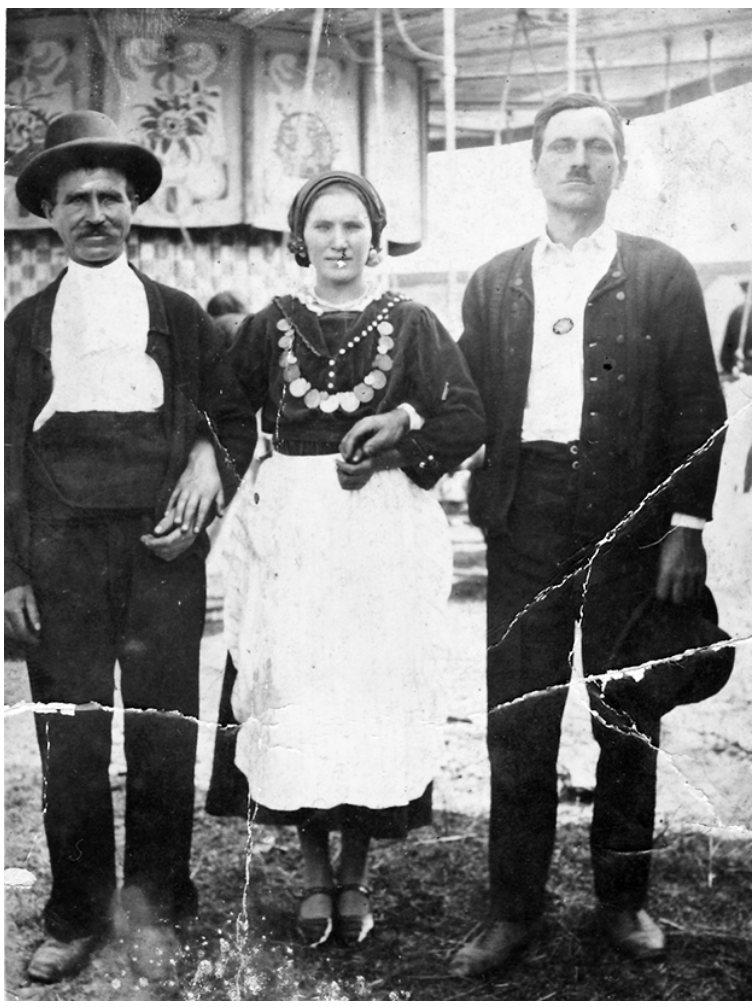
La Domnești, în județul Ilfov, la aproape 15 km față de Bolintinul din Vale, pe malul Sabarului, Matei Ciorogârleanu avea să-și construiască conacul și o biserică cu hramul ,,Sfânta Parascheva", biserică ce dăinuie și astăzi.

De unde veneau și cine erau acești negustori ajunși în slujba marelui voievod, sunt întrebări la care vom încerca să răspundem.

Din studiul menționat, rezultă că cei doi frați aveau origine sud-dunăreană, sens în care autorul citează unele prevederi ale testamentului lui Pătru (Ciorogârleanu) întocmit cu puțin timp înainte de moartea sa, precizând că: „Pentru mântuirea sufletului și pomenire, Pătru hotăra ca din agoniseala sa să se asigure banii necesari pentru acoperirea *de tot* a bisericii *de dincolo* (*decindea*), de la Oreahovița".

Este posibil ca Pătru să se refere la localitatea Gorno Oreahovița de astăzi, aflată lângă Velico Târnovo din Bulgaria, în apropierea căreia se află și Strajița, urbea care astăzi este înfrățită cu orașul Bolintinul din Vale.

Mai târziu, din această regiune a Bulgariei, vor veni grădinarii care s-au așezat în satele Ciorogârla și Dârvari din vecinătatea Bolintinului, ba chiar și la Bolintin Vale (ex. familia Zlate/Zlatef/Zlatev), unde au contribuit la diversificarea structurii producției agricole locale, prin înființarea de plantații legumicole, mai ales că aceste localități se aflau în apropierea Bucureștiului și piața acestui oraș era avidă de legume și zarzavaturi în a căror producere bulgarii erau foarte pricepuți.

Săteni de origină bulgară din Ciorogârla-Sârbi la bâlciul anual de Sf. Dumitru (26 octombrie) din Bolintinul din Vale. În stânga imaginii este Adam Anghel, care în anul 1919 era reprezentantul Obștei Ciorogârla în Comisia de expropriere a moșiilor boierești.

Din conținutul unor documente de arhivă cercetate, a rezultat că acești grădinari bulgari au ajuns în aceste locuri din localități aflate la nord-est și sud-est față de orașul Târnovo, respectiv Gorno Oreahovița, Elena și Iacovți.

Dar, pe lângă activitățile comerciale desfășurate, cei din familia Ciorogârleanu au deținut și importante dregătorii domnești în timpul domniilor lui Matei Basarab și Constantin Brâncoveanu, cum au fost cele de mare șetrar, postelnic, mare clucer, mare căpitan de dorobanți, mare sluger și altele.

Cum au ajuns acești negustori în slujba marilor domnitori nu știm exact, cert este un lucru, că Matei Basarab avea strânse legături cu populația din ținuturile sud dunărene, ridicând chiar și două biserici pe malul drept al Dunării, una la Vidin, în nord vestul Bulgariei, iar alta la Șvištov, vis a vis de orașul românesc Zimnicea, știut fiind faptul că voievodul român a fost un fervent susținător al ortodoxiei.

Poate că înfrățirea de astăzi dintre cele două localități amintite, este o încununare a bunelor relații ce au existat din timpuri străvechi între comunitatea română și cea bulgară, cu precizarea că în prezent ne aflăm în fața unui proiect de cooperare transfrontalieră ce se desfășoară pe anumite paliere, în condițiile reglementărilor europene.

Scopul acestui proiect este acela de întărire a capacității administrației locale a celor două municipalități și de îmbunătățire a calității serviciilor oferite cetățenilor.

Conform www.interregrobg, proiectul își propune:

„– să creeze o platformă online, care să contribuie la dezvoltarea capacității administrative a celor două municipalități partenere, și care să faciliteze o mai bună cooperare transdunăreană;

– să ofere personalului celor două primării implicate în proiect, oportunitatea învățării și dezvoltării de noi abilități în domeniul administrației publice și fondurilor europene, cu scopul de a contribui la eficientizarea și simplificarea actului administrativ;

– să dezvolte capacitatea administrativă a celor două municipalități prin dotarea acestora cu echipamentele necesare desfășurării în condiții optime a serviciilor publice de care sunt responsabile (30 de calculatoare, un server și un software util pentru managementul activităților din primărie).

Reușita acestui proiect va contribui la:

– realizarea unui sistem administrativ mai facil și mai eficient la nivelul celor două comunități;

– o comunicare mai bună între cetățeni și administrația publică locală, în contextul transfrontalier;

– o platformă online funcțională;

– realizarea unui parteneriat transdunărean de succes."

Dacă în urmă cu peste 350 de ani cooperarea dintre cele două comunități dunărene la nivelul relațiilor socio-economice de atunci a fost benefică pentru ambele părți, cu atât mai mult astăzi proiectul transfrontalier de colaborare prin înfrățirea celor două localități, din România și Bulgaria, nu poate fi decât unul de succes și suntem convinși că va fi încă un pas făcut spre modernitate, spre civilizație. Prin urmare nu putem decât să încheiem urând edililor din cele două urbe o colaborare fructuoasă.

Lansare de carte

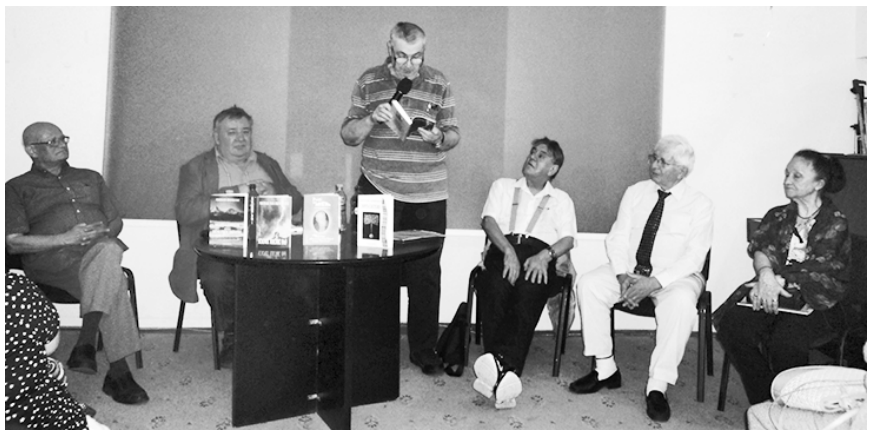
La Casa de cultură Fr. Schiller din Capitală a avut loc recent o manifestare desfășurată sub semnul lansărilor de carte. Deschisă și prezidată de directorul editurii Betta, domnul Nicolae Roșu, ședătoarea literară a avut în centrul atenției doi autori îndrăgiți: Nicolae Dan Fruntelată și Nicolae Georgescu și cele mai recente din operele lor: *Scaunul electric (trei)*, respectiv, *Ispita lecturii*, ambele trimise către cititori de prestigioasa editură.

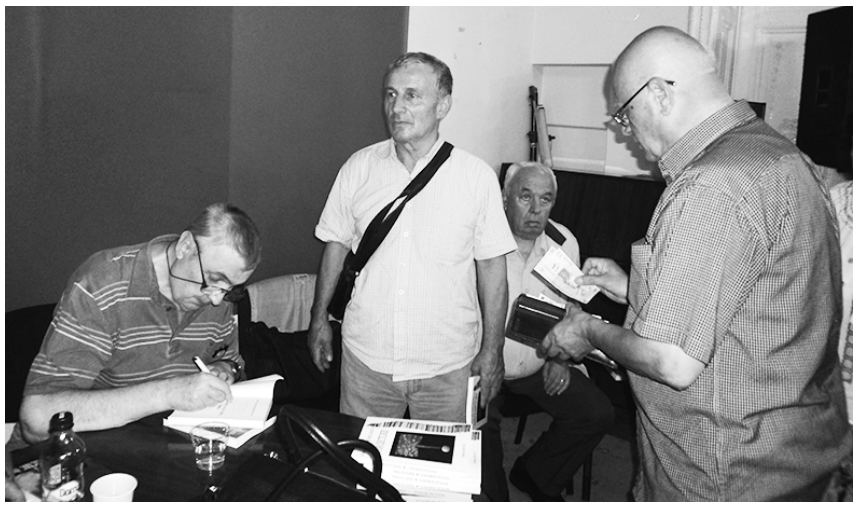
Considerațiile prilejuite de lectura celor două volume au convins pe cei din audiență de calități care provoacă interes și ademenesc la lectură.

Scrisul lui N.D. Fruntelată continuă să floteze în lumea cărților scrise de alții, despre care se exprimă cu plăcere și cu pertinente observații. Cum explică el însuși, scaunul electric este fotoliul din odaia de lucru unde așează în succesiunea lor volume ieșite de sub tipar, în așteptarea lecturii (și, eventual, recenzării). S-a acreditat pe parcursul seratei și o variantă probabilă: domnul Fruntelată scrie, prin proprie opțiune, așezat pe un scaun incomod, preocupat să ducă până la capăt judecăți de valoare netulburate de comodități de moment...

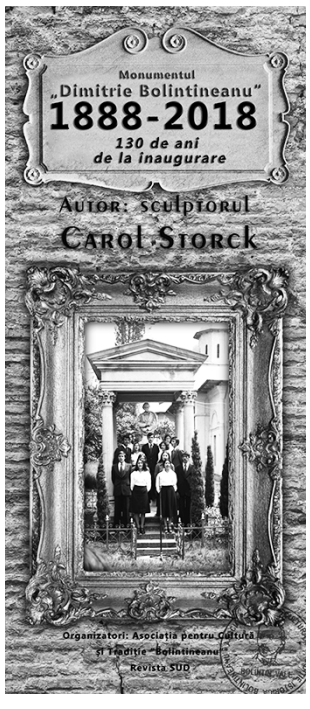
Despre domnul N. Georgescu, unul din vorbitori constata că de acum, la capătul anilor îndelungați consacrați creației lui Mihai Eminescu, criticul literar (din perspectivă hermeneutică) S-A ELIBERAT și poate galopa în voie pe câmpiile cultivate de alții.

Au glosat pe marginea celor două volume doamna Margareta Labiș, domnii Aureliu Goci, Florentin Popescu, Neagu Udroiu.

Monumentul „Dimitrie Bolintineanu” 1888-2018
130 de ani de la inaugurare

Pe data de 1 iunie 2018, la sediul Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu din Bolintin Vale, strada Republicii, a fost vernisată expoziția dedicată aniversării a 130 de ani de la inaugurarea monumentului dedicat celui mai de seamă fiu al localității, marele poet Dimitrie Bolintineanu.

Ea este constituită din prezentarea unor fotografii ale Monumentului original, instantanee cu personaje și manifestări culturale legate de acesta, volume și publicații aparținând poetului sau despre opera lui, fotocopii ale unor documente olografe aparținând lui Bolintineanu.

Ei i se va adăuga o expoziție în aer liber cu fragmente ale copertinei și coloanelor monumentului original provenite din Colecția Gheorghe Iacob, ce va fi amplasată în curtea Liceului Tehnologic „D. Bolintineanu”.

Organizatori sunt Asociația Bolintineanu și revista Sud, cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale, în parteneriat cu Liceul Tehnologic „D. Bolintineanu”.

Expozițiile vor fi deschise în perioada iunie – octombrie 2018.

Prezentăm în continuare un scurt istoric al Monumentului aniversat prin aceste manifestări:

1877 iulie – peste mormântul lui Dimitrie Bolintineanu din curtea bisericii din Bolintin Vale se așează o lespede din marmură (Portretarul) și o cruce, creații ale sculptorului Karl Storck;

1888 octombrie 23 – în curtea bisericii, în prezența unor mari personalități ale momentului, are loc dezvelirea Monumentului dedicat poetului Dimitrie Bolintineanu, creație a sculptorului Carol Storck;

1899 – restaurare a Monumentului executată sub îndrumarea sculptorului Carol Storck;

1909 – au loc ample lucrări de restaurare și mărire a bisericii; sub Monument sunt înhumate osemintele Poetului; Portretarul este ridicat și încastrat în fațada bisericii; Crucea este amplasată la interior, la cripta familiei Bolintineanu;

1977 martie 4 – Monumentul este avariat la cutremur, copertina din piatră se prăbușește, iar bustul Poetului este avariat;

1977 vara – copertina din piatră și coloanele din marmură sunt expediate în camioane pentru a fi aruncate în Argeș; sunt salvate prin intervenția sculptorului Gheorghe Iacob, care le cumpără și le păstrează în colecția sa; capitelurile și alte fragmente ajung în posesia unui activist comunist local;

1979 aprilie 2 – se inaugurează noul Monument, în forma de azi, ce conține o copie în bronz a bustului original; copertina nu mai este refăcută; bustul original dispare fără urmă;

1990 – ansamblul este declarat Monument Istoric Clasa A (de importanță națională).

Concursul de creație literară „Și eu vreau să fiu scriitor”

Desfășurat de-a lungul lunilor februarie și martie 2018, în organizarea Liceului Tehnologic „D. Bolintineanu” din Bolintin Vale, Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și revistei *Sud*, în parteneriat cu instituții și unități școlare din județele Ilfov, Giurgiu, Galați, Vâlcea, Argeș, Teleorman, Ialomița, Suceava, Dâmbovița, București, Concursul de creație literară „Și eu vreau să fiu scriitor” și-a premiat câștigătorii miercuri, 6 iunie 2018, într-o atmosferă festivă asigurată de liceul bolintinean.

Au participat profesorii și elevii implicați în acest proiect, precum și membrii juriului și reprezentantul revistei *Sud* și Asociației Bolintineanu.

Deschiderea a aparținut directorului adjunct al Liceului Tehnologic „D. Bolintineanu”, prof. Mădălina Dionysatos, care a urat bun venit oaspeților și l-a introdus pe redactorul șef al revistei *Sud*, Vasile Grigore, pentru a prezenta pe scriitorii Victoria Milescu (președinte), Alexandru Cazacu și Gabriel Dragnea, cei care au asigurat jurizarea concursului.

Domnia sa, după ce a salutat buna colaborare pe care am avut-o cu Liceul Tehnologic „D. Bolintineanu” și a mulțumit doamnei director Mihaela Enache și doamnei director adjunct Mădălina Dionysatos, a scos în evidență faptul că acest Concurs a fost onorat de o jurizare mai mult decât competentă, prin contribuția unor scriitori de valoare, respectați și apreciați în breaslă, cu o activitate prodigioasă, cu multe volume și articole la activ, semnăturile dumnealor putând fi întâlnite în mai toate revistele de cultură ale țării.

După acest preambul, cei trei membri ai juriului și-au exprimat opiniile în privința Concursului și a scrierilor participanților, dându-le sfaturi prețioase și îndemnându-i la lectură și aprofundarea fenomenului literar românesc.

Festivitatea de premiere, în cadrul căreia s-au acordat diplome și cărți ale unor reprezentativi scriitori români contemporani, a fost urmată de o vizită la expoziția organizată de revista *Sud* și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, menită să aniverseze împlinirea a 130 de ani de la dezvelirea în localitate a monumentului dedicat marelui poet Dimitrie Bolintineanu.

O SĂRBĂTOARE A CULTURII ROMÂNE

Medicul scriitor Romulus Dinu, revista *Sud* și orașul Bolintin Vale omagiați la Muzeul Național al Literaturii Române

În prim-plan acad. Constantin Bălăceanu Stolnici și scriitoarea Romanița-Maria Ștențel; în plan secund: Victoria Milescu, Florentin Popescu, Vasile Răvescu, Dan Gîju, George Apostoiu, Monica și Mihai Dinu, Vasile Constantin, Niculae Stoica, Raluca Tudor...

Într-o zi cu vreme schimbătoare, obișnuită aceastei veri capricioase, în atmosfera elevată și primitoare a Muzeului Național al Literaturii Române din București, a avut loc un eveniment cu totul special, ce a adunat personalități culturale de mare anvergură ale României contemporane.

Sărbătorit, înainte de toate, a fost Bolintinul, această veche localitate valahă, care a „scos în față", încă odată, o personalitate dintre multele care i-au edificat binemeritatul prestigiu de care se bucură. A fost omagiat medicului scriitor Romulus Dinu și ale sale creații literare, prin cea mai reprezentativă dintre ele, volumul memorialistic *Paznic la pepeni*, ambientat în interbelicul acestei localități. De fapt, este vorba despre o reeditare, ce deschide seria *Cronicari Bolintineni*, îmbogățită cu imagini, note de subsol și informații prin efortul îngrijitorilor ei: Vasile Grigore, Ștefan Crudu și Ciprian Necșuțu. Coperta a fost semnată de Vasile Szolga, iar prefața de publicistul Neagu Udroiu, editor fiind Raluca Tudor și Editura RawexComs.

Evenimentul a fost onorat de participarea academicienilor Maya Simionescu și Constantin Bălăceanu Stolnici, alături de care s-au aflat profesori universitari, scriitori, publiciști, prieteni și colaboratori ai revistei *Sud*, membri ai Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, elevi ai Școlii Gimnaziale Palanca, bolintineni și bucureșteni laolaltă: Michaela Tomnița Florescu (fiica autorului), Luminița Constantin, Raluca Tudor, Ioan Adam, Dan Gîju, Florentin Popescu, Mihai Dinu, Monica Dinu, Ștefania Dinu, Nicolae Dan Fruntelată, Doina Fruntelată, Ioana Fruntelată, Florin Colonaș, Nicolae Scurtu, Romanița Ștențel, George Apostoiu, Alexandru Cazacu, Vasile Răvescu, George Theodor Popescu, Gheorghe Dragomir, Mioara Georgescu, Nicolae Constantin, Victoria Milescu, Rodica Lăzărescu, Ninel Popescu, Mariana Popescu, Tatiana Stapie, Vili Pârvănescu, Teodor Danciu, Costel Tudose, Mariana Stanciu, Victor Dobrișan, Ioana Dobrișan, Erasmina Porojan, Constantina Chiva, Constantin Bărbuță, Elena Bărbuță, Ștefan Crudu, Mirela Crudu, Mariana Stanciu, Nicu Crudu, Constanța Crudu, Vlad Crudu, Marian Grigore, Andreea Grigore, Dinu Grigore, Oana Dobrin, Valerian Crețu-Taulescu, Vasile Constantin, Mioara Mănescu, Nicolae Ciubuc, Niculae Stoica, Alexandra Man, Ciprian Necșuțu, Gianina Mehedințu, Vasile Grigore etc.

O contribuție determinantă la reușita evenimentului, la buna sa desfășurare, a avut-o scriitorul Nicolae Dan Fruntelată, din calitatea de moderator al discuțiilor și prezentator al celor care au luat cuvântul.

Deschiderea acestei manifestări a aparținut domnului Ioan Cristescu, directorul Muzeului Național al Literaturii Române, care a urat bun venit participanților, din postura de gazdă și om de litere, bun cunoscător al fenomenului cultural românesc.

A urmat vizionarea filmului documentar *Lumea lui Romulus – O poveste bolintineană*, conținând imagini cu locuri și personaje evocate în cartea *Paznic la pepeni*. Documentarul, care s-a bucurat de un real succes și a primit elogii din partea celor prezenți, este un produs al Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și revistei *Sud*, realizat de Ciprian Necșuțu și Vasile Grigore.

În continuare, amfitrionul evenimentului, domnul Nicolae Dan Fruntelată a dat cuvântul mai multor personalități, care s-au exprimat în privința autorului, a cărții, a revistei *Sud*, a fenomenului cultural românesc și bolintinean. Din intervențiile dumnealor am extras câteva pasaje semnificative.

Florin Colonaș, scriitor, specialist și critic de artă, colaborator al revistei *Sud*: «Eu cred că Romulus Dinu a fost un doctor foarte bun. Este imposibil la cultura care o avea să nu fi fost un om de treabă și apropiat de pacienți. Plus că avea o Facultate cu niște profesori remarcabili, precum academicienii Nicolae Gh. Lupu și Parhon... Este regretabil că un scriitor de valoarea doctorului Dinu nu figurează în *Dicționarul Literaturii Române* și promit să mă ocup de această chestiune, mai ales că un alt medic scriitor, Constantin Colonaș, tatăl meu, nu apare nici el în această lucrare... Ceea ce doream să spun de la început, este că revista *Sud* este o revistă care merită să fie luată în considerație. Oamenilor nu le vine să creadă că această revistă supraviețuiește și, mai mult decât atât, apare cu o anumită regularitate, iar treaba pe care au făcut-o acum, sub titlul *Cronicari Bolintineni*, este nemaipomenită... Aici există un lucru pe care nu îl au multe reviste de la noi și unele reviste unde sunt o serie de oameni mari ai literaturii române, sau care se cred că sunt foarte mari, și care sunt foarte închistate. Aici, la *Sud*, există un spirit extraordinar de a publica și de a introduce noul [...], care caută să demonstreze că atunci când există dorință, există acel entuziasm care este indispensabil în cadrul unei asociații și în cadrul unei publicații și cred că „acumulatorii" în cazul acestei reviste sunt într-o stare excepțională și din ce în ce mai puternici.»

În prezentarea scriitorului Florentin Popescu, unul din „prietenii grupării *Sud*", dl Fruntelată a reamintit contribuția acestuia, alături de publicistul Constantin Carbarău, la nașterea și consacrarea revistei *Sud*.

Florentin Popescu: «Revista *Sud* își are deja statutul ei și m-am bucurat foarte mult când, după moartea prematură, neașteptată, a prietenului meu Constantin Carbarău, s-au găsit niște oameni inimoși care au constituit această Asociație pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu. Înainte exista Fundația „D. Bolintineanu" care era canalizată cumva pe un caracter strict literar. Acum, iată, orizontul preocupărilor, evantaiul tematic s-a lărgit și asta este foarte bine. Repet și eu banalitatea care se spune în multe împrejurări: *Cine nu-și cunoaște Istoria, riscă să o repete !* Dumneavoastră, acolo, la Bolintin, unde mi-ați făcut onoarea să mă treceți și în Colegiul de Redacție și să mă invitați la toate manifestările, dumneavoastră, acolo faceți niște lucruri extraordinare. Sigur, lucruri extraordinare se fac în multe locuri, dar nu cu atâta greutate, cu atâta aplomb și atâta importanță. Ce faceți dumneavoastră sunt lucruri de referință. [...] Dacă, Doamne ferește !, peste zece, douăzeci de ani, se produce un cataclism și dispărem cu toții, dacă ne lovește din Cosmos ceva, sau vreun nebun declanșează bomba atomică, cărțile dumneavoastră rămân, rămân în biblioteci și generațiile viitoare se vor bucura de ele și se vor găsi niște oameni care nu numai să le studieze, dar să le și continue.»

Istoricul literar, prof. Nicolae Scurtu: «Este o reală plăcere să discutăm astăzi despre o carte cu totul și cu totul atipică. Este vorba despre cartea *Paznic la pepeni*, scrisă de Romulus Dinu, o carte care aparține de fapt nu literaturii, ci paraliteraturii, sau literaturii de frontieră. Aici, în câteva sute de pagini, autorul narează momente semnificative din biografia sa. Importantă devine ediția aceasta prin faptul că grupul de cercetători de la Bolintin au identificat, cum era și firesc, personaje, momente, secvențe și alte fapte biografice și astfel cartea, pe lângă textul narativ, pe lângă arta dialogului și monologului, pe lângă puterea de ipostaziere a unor personaje, devine un excelent instrument de lucru prin cele 97 de fotografii introduse în textul scriitorului și prin foarte multele și documentatele note de istorie literară, de istorie culturală, de istorie socială și de istorie politică. Cartea se înscrie în rândul cărților rare, de referință și care eternizează un moment și o biografie, o biografie cu totul și cu totul specială, a unui intelectual distins, foarte distins, doctorul Romulus Dinu, care și-a construit aici o biografie în care posteritatea constată ce timpuri au trecut, ce profesori existau și, mai ales, ce deschidere extraordinară spre cultură aveau generațiile din trecut. O dovadă: fiica domniei sale a ajuns o mare arhitectă a României și o distinsă profesoară universitară. Domnilor, nu-i lucru obișnuit acesta, ca să pleci din lumea satului, să dobori toate obstacolele de la oraș, toate mentalitățile și să ajungi doctor, profesor universitar, este o chestiune de educație, de tenacitate și mai ales de o educație cu totul specială, pornită dintr-o familie sănătoasă, cum erau de fapt odinioară toate familiile de țărani de la noi, sănătoși la minte, la trup și la suflet. Cartea aduce în prim plan profilul unui intelectual care s-a detașat prin temeinicie, seriozitate și printr-o extraordinară capacitate de a se depăși. Era un om foarte viu în tot ceea ce întreprindea, dovadă că a rămas în conștiința posterității.

Cartea aceasta, care este prima dintr-o serie mai amplă numită *Cronicari Bolintineni*, urmează a doua, a profesorului Ion Carbarău, a treia a lui Constantin Șt. Bolintineanu, contribuie la imaginea culturală a orașului Bolintin, la a cunoaște oamenii aceia năpraznici, oamenii aceia învățați cu greutățile și cu munca excesivă. Domnul Vasile Grigorescu are merite deosebite. De fapt, trebuie să o spunem, așa, deschis, dumnealui i se datorează totul, pentru că d-lui a creat acolo un colectiv temeinic, un colectiv de oameni entuziaști, cum spunea dl Colonaș, de oameni pătimași, de pasionați. Îi interesează istoria sub multiplele ei aspecte, ori, astăzi, când e greu să mai căutăm identități naționale, la Bolintin s-a ivit o „școală", o „școală" de istorie culturală, de istorie literară și o „școală" a oamenilor deschiși și foarte receptivi la tot ceea ce înseamnă semn cultural.

Prim-plan cu acad. Constantin Bălăceanu Stolnici și Ciprian Necșuțu

Cartea aceasta, fascinantă prin limbaj, prin secvențe narative, prin arta dialogului, prin monolog și prin multe altele, se va impune și va deveni o carte de referință a paraliteraturii române și faptul că a fost atât de întregită și așa de temeinic gândită, cu explicarea, cu identificarea și cu decriptarea unor nume, unor scene, unor evenimente, sporește farmecul și interesul pentru lectură...

Revista *Sud* și cartea aceasta reprezintă momente esențiale în viața culturală a României contemporane.»

Publicistul și scriitorul George Apostoiu, născut și locuind multă vreme în Malu Spart, sat aparținător orașului Bolintin Vale: «Ați auzit în intervențiile de dinainte vorbindu-se despre

(continuare în pag. 25)

(urmare din pagina 1)

Bolintin și ați văzut filmul; este un film care ne emoționează, cel puțin pe mine, care sunt așa și așa bolintinean, pentru că eu sunt de dincolo de Argeș. Este un sat care prin hărnicia locuitorilor lui și prin isprăvile intelectualilor care s-au născut odată cu negustorimea din Bolintin a ajuns sediu de plasă. N-aș vrea să vă vorbesc despre Bolintin, pentru că ați văzut cam cum arăta

Raluca Tudor, editorul cărții alături de Nicolae Dan Fruntelată, Ștefan Crudu, Tomnița Florescu

Bolintinul. Pentru mine cartea este extrem de satisfăcătoare pentru că face imaginea Bolintinului pe care eu îl iubesc. Și anume, cu Școala Veche, cu conacul lui Băbeanu, cu grădina din jurul conacului. Ele constituiau centrul istoric, cultural și administrativ al unui oraș care avea să devină și care ar fi trebuit să arate altfel.

Aș vorbi despre *Sud* și despre strădaniile, truda aș zice, a noii echipe care scoate această revistă, probează ceea ce se numește energia provinciei... Revista *Sud* este o revistă nu neutră, pentru că nu se poate vorbi despre așa ceva într-un act de creație, este o revistă independentă ca orientare, ca direcție, dacă vrem să ne întoarcem până la Titu Maiorescu...

Îmi permit să cred că Romulus Dinu a scris această carte dintr-o dublă datorie. Una față de sat, pe care văd că îl iubește foarte mult și cu multă sensibilitate și o altă datorie față de copilărie.»

Generalul de brigadă (r) Gheorghe Dragomir, colaborator al revistei *Sud*, originar din Bolintin Vale: «Este o onoare și o bucurie pentru mine să particip la acest eveniment care ne duce, cu multă plăcere, în perioada copilăriei și este bine să nu pierdem nicio clipă această copilărie, care la Bolintin este, poate, unică. Este unică pentru că Bolintinul este plasat într-o zonă energetică deosebită, între Sabar și Argeș și poate că de aceea autorul a fost atât de inspirat și a reușit să fascineze prin evenimentele narate, care s-au petrecut în perioada interbelică la Bolintin Vale, care era atunci un centru cultural și comercial renumit, fapt pentru care noi, care ne-am născut după al Doilea Război Mondial, am mai trăit, ca să spunem așa, fascinația vremurilor trecute, având posibilitatea să ne bucurăm de un Cămin Cultural, unde în fiecare săptămână se organizau activități culturale, evenimente sportive, lansări de carte, proiecții de filme, deci, era o viață culturală care s-a prelungit până prin anii '60...

Cartea aceasta, prin truda celor care au contribuit la redactarea noii ediții – Vasile Grigore, Ștefan Crudu și Ciprian Necșuțu – merită citită și dată moștenire nepoților...

Despre revista *Sud* vreau să vă spun că este o revistă care este cunoscută în străinătate. Prin relațiile pe care le mai am ca pensionar, am transmis-o la mai multe comunități românești, începând din Australia, Canada, SUA, în Europa în toate comunitățile mari românești...

În spatele educației de la Bolintin stau anumite repere morale, anumite principii și valori care ne-au folosit în viață. Este un îndemn și pentru copiii de la Palanca prezenți aici, însoțiți de doamna profesoară Gianina Mehedințu, cea care, de fiecare dată când au fost activități organizate de Asociația Bolintineanu și de revista *Sud* a venit cu copiii și asta ne-a bucurat pentru că înseamnă o predare a ștafetei și o menținere a frumuseței copilăriei și o nostalgie pentru noi, cei care am trecut de o anumită vârstă.»

Ștefania Dinu, nepoată de văr a lui Romulus Dinu, muzeograf, doctor în istorie, director adjunct al Muzeului Național Cotroceni: «În primul rând vreau să salut pe domnul academician Bălăceanu-Stolnici, pe doamna academician Simionescu, pe verișoara mea, profesor universitar doctor Tomnița Florescu, să mulțumesc colegului meu de școală generală și de clasă Vasile Grigore; nu știam atunci când eram în clasa întâi că vom ajunge să derulăm astfel de activități și că el se va ocupa de familia mea și va readuce în atenție personalitatea vărului primar al tatălui meu, doctorul Romulus Dinu...

Unchiul Romică, cum îi spuneam, era foarte vesel, ne făcea să râdem din orice și așa a rămas până la sfârșit. Era un doctor excepțional, ca și sora lui, tanti Lia, medic pediatru, cred că cea mai bună doctoriță din lume și cea mai bună femeie din lume... Celălalt frate, unchiul Mărgărit era un boem, un visător, un neurochirurg de excepție și-mi aduc și acum aminte de revoluția din 1989, când se făceau la televizor apeluri către toți medicii să vină la spital, printre care și la medicul neurochirurg Dinu Mărgărit.

Îmi aduc aminte, cu foarte mare plăcere, de tatăl doctorului Romulus Dinu, unchiul Nicu cum îi spuneam noi, care stătea vara câteva săptămâni la Bolintin și, ceea ce ne înspăimânta cel mai tare, era că ne lua la meditații. Cei din familie spun că l-am moștenit pentru că mi-a plăcut istoria și am terminat Facultatea de Istorie și pentru asta vreau să-i mulțumesc și domnului profesor Constantin Bărbuță, care a văzut în mine un istoric în devenire și m-a sprijinit foarte mult.»

Profesor universitar dr. arhitect Michaela Tomniță Florescu, fiica lui Romulus Dinu, în prezent viceprimar al municipiului București: «Eu Bolintinul l-am cunoscut demult, vă spun sincer, sunt vreo șaizeci și cinci de ani de la primele amintiri, toate personajele le-am cunoscut. Am căutat să-i urmăm modelul și uneori chiar am reușit, spre disperarea lui Romică, pentru că modelul era așa precum în carte. Trebuie să vă spun că așa a rămas toată viața, un tip fabulos, plin de umor și sunt multe persoane aici care l-au cunoscut și știu despre ce vorbesc...

În încheiere, vreau să mulțumesc enorm pentru că a fost posibilă această carte.»

Academicianul Constantin Bălăceanu Stolnici: «Mă bucur că există încă astfel de preocupări culturale... Anul ăsta se împlinesc șaptezeci de ani de când l-am cunoscut pe Romică, când, mergeam într-un tren de la București undeva în Bărăgan. Pentru ce ? Ca să despăduchem oamenii de acolo pentru că izbucnise o epidemie enormă de tifos exantematic. Așa l-am cunoscut pe Romică Dinu, în compartiment – era cu un an mai mare – și am rămas prieteni până când destinul ne-a despărțit.

Nu l-am cunoscut în calitatea sa de scriitor. De povestitor, da. Povestea și avea darul acesta de a vorbi care te captiva. Crea o atmosferă plăcută în jurul lui. La un moment dat am fost la Cernica, unde avea el o casă și era înconjurat de vreo cinci-șase copii din

Prof. Nicolae Scurtu, Nicolae Dan Fruntelată, Ștefan Crudu, Tomnița Florescu

familia lui complicată, cu foarte multe probleme. Toți copiii îl adorau și stăteau cu gura căscată să-l asculte cum povestește.

Și, de partea cealaltă a personalității, a fost un medic bun, a fost un neurolog distins, un neurolog care a făcut Școala de la Colentina și unde a fost elevul a două personalități foarte mari, Ionescu-Sisești și Nicolau, de la care a învățat enorm. În afară de aspectul acesta medical, a avut și o latură de cercetare științifică...

Împrejurările de atunci erau destul de complicate, trebuia făcut loc pentru alții și atunci pe el l-au dat afară de la Institut, pe mine m-au dat afară de la clinică și ne-am trezit tot medici primari, șefi de policlinică neurologică de raion, cum se spunea. Eu la Sectorul 2 și Romică la Sectorul 1 și am făcut medicină dintr-aceasta practică.

Am mai avut o relație interesantă. Pe vremea aceea se practica foarte mult electrașocul și ne-am gândit să ne facem un aparat electronic. Am planificat, am făcut și am recurs la un mecanic de la Institutul de Astronomie și am făcut un electrașoc și cu chestia aceasta ne-am dus, îngrijeam bolnavii, ne duceam la ei acasă, le făceam electrașoc, ceea ce ne-a permis să avem o clientelă, să avem o calitate a vieții ceva mai bună.

Așa că, trebuie subliniat, în afară de calitățile sale de scriitor, de medic, a fost interesat de cercetare și dacă destinul nu ar fi fost împotriva lui, probabil că ar fi ajuns astăzi în Academia noastră, pentru că a fost un doctor bun, care a îngrijit populația unui sector întreg din București într-o vreme foarte dificilă.

A fost și un iubitor de copii. Copiii îl iubeau și el iubea copiii. Iubea femeile și femeile îl iubeau. A avut niște „succese”

Florentin Popescu, Nicolae Dan Fruntelată, Ștefan Crudu, Tomnița Florescu

extraordinare, așa că Bolintinul ar putea să se laude cu el și din punctul ăsta de vedere.

Să știți că el povestea întotdeauna cu nostalgie de Bolintin. Eu am copilărit la Stolnici și copilăria mea s-a petrecut în mediul rural. Am scris o carte, un volum întreg despre viața la țară și, ce-i drept, la mine la Stolnici nu s-a făcut un cerc cultural cum s-a făcut la dumneavoastră la Bolintin. Au rămas oameni pragmatici, au scos și ei un volum comemorativ, unde au scris și despre familia mea care era acolo de câteva sute de ani, dar nu au avut această flacără culturală pe care o văd că arde și acuma la Bolintin, pe care-l știam, prin neamurile mele, Bălenii, care sunt de acolo, acolo era necropola lor, pe Samurcășești, erau Bolintinenii, boierii de la Florești. E un spațiu destul de interesant din punct de vedere al istoriei noastre.

Îmi pare bine că ați evocat aici pe Romică Dinu, care a mai făcut ceva. A descoperit un medicament. Se numea RODILEMID. De la Romică, Dinu, Ileana. Era un medicament care conținea o substanță chimică pe care o inventase Ileana, soția lui și împreună au meșterit acolo la acest medicament care a avut un mare succes pe vremea aceea...

Romică a avut o viață de familie foarte grea. Desigur, din motive politice și nu din alte motive. Familia știe acest lucru, noi, prietenii, știm acest lucru și îl iubim și pentru că a fost un om care a trecut prin viață zâmbind, deși cu sufletul încărcat cu foarte multă suferință.»

Ștefan Crudu, secretar general de redacție al revistei *Sud*: «Vom continua aceste proiecte ale noastre, cu puterile pe care le avem și nu pot să închei fără să spun că suntem foarte onorați de prezența dumneavoastră, de prezența domnilor academicieni, de prezența prietenilor revistei *Sud*, de prezența prietenilor medicului Romulus Dinu și vă mulțumesc din tot sufletul. De asemenea, trebuie să mulțumesc în mod special doamnei Mioara Georgescu, care ne-a ajutat enorm cu memoria ei formidabilă, tot așa cum trebuie să mulțumim autorităților locale, care, cel puțin din punct de vedere financiar, ne sprijină.»

Prof. Gianina Mehedințu și elevii de la Școala Palanca, în dreapta doi membri ai Asociației - Niculae Stoica și Nicu Ciubuc

Finalul manifestării a fost marcat de emoționantele cuvinte rostite de marele prieten al *Sud*-ului, scriitorul Nicolae Dan Fruntelată: „Această carte nu este o carte de recitire, este o carte de iubire.”

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

27.05.2018: *Și totuși nu plouă !*

E duminica Rusaliilor, sărbătoarea în care creștinii își îndreaptă gândurile și privirea spre Cel de Sus care este în continuare neînduplecat și nu ne aduce ploaia mult prea mult așteptată. Pentru alții mumă, pentru noi ciumă. Vom îndura și ne vom chinui să udăm măcar grădina căci câmpul este aproape în totalitate compromis. Securitatea alimentară – irigațiile – nu preocupă deloc guvernanții. (Vezi anul 1968, primăvara, măsurile luate la nivel central, luna mai.) Doar târgul s-a primenit nițel în săptămâna trecută. Urmare constatărilor reprezentanților Primăriei și Consiliului Local, s-a trecut la acoperirea (empirică totuși) aleilor cu rosătură de asfalt, locarea tuturor vânzătorilor în incintă și montarea unui chioșc (fost de presă !) la una din intrări pe care scrie „Casierie”. Pe străzile laterale, lângă garduri, pe domeniul public, se parchează mașinile cumpărătorilor. Tot e bine, înseamnă că se poate face ceva, cât de cât. Căci până acum se arunca refuz de ciur cu mâl și nu gratuit. De vină la toate ar fi fost mortul. Anatemă neonorantă pentru cei care se ocupă (? !) de starea proastă a târgului. Mă rog să vină ploaia să văd cum se va prezenta, dar și de mila mea că sunt nevoit să ud zilnic. Deci, înghesuială mare, mașină lângă mașină în interior, derută pentru noi care știam unde sunt păcălitorii (cei care ne vând mărfuri de proastă calitate și scumpe). Azi, mai multe roșii într-adevăr românești dar mici și neatrăgătoare (5-8 lei/kg), castraveți (3 lei/kg), ultimele mere de Voinești (4 lei/kg), căpșuni (6 lei/kg), cireșe pietroase (12 lei/kg), morcovi mici, de import, 5 lei/kg. În rest multe răsaduri (încă), derutante. Nu poți fi sigur de soiul real, ca și vânzătorii, pentru că semințele se procură, nu se mai produc. Eu fiind primul păcălit: castraveții cumpărați cu 2 lei firul în ghiveci s-au dovedit rebuturi, mici și cu coaja tare, din sămânța cea mai proastă, mi-au spus specialiștii din târg cărora le-am arătat mostre din solar. Deci nimeni nu-i imun la înșelătoria răsadurilor, afacerea cea mai profitabilă a primăverii. Vrejul are foarte multe flori sterile care confirmă faptul că sămânța-i din soi hibrid, înmulțirea a doua, rateu garantat. Încă una din fețele ascunse ale târgului. Printre mașini, pui și găini. La negustorii de fiare, patine cu botine. Las’ că încă-i bine, frățicule.

3.06.2018: *Nașule, vezi că moare viu !*

Încă se mai omoară șerpi (la Calafat, pe 31 mai, conform unui post TV). O imagine rară: la marginea unui teren de fotbal cu iarba necosită, o pereche de șerpi cuplată, cu gâturile încolăcite – imagine rară, de premiat la Nat. Geografic – a fost ucisă cu un „ciumeg” de nașul unei cumetre deloc emoționată care nu știu ce căuta pe acolo, nemaiavând vacă de păscut. Iată de ce nu mai plouă, că s-a-nrăit lumea și nu mai respectă frumusețea naturii. Se întâmplă însă grozăvii de neînțeles: se taie păduri întregi la ras/defrișare distrugându-se habitatul vietăților sălbatice. Ne îndepărtăm de origini, uităm că fără șarpe nu am fi fost pe pământ și am fi trăit în rai pe veci, ca frații, într-o continuă plictiseală. Lipsa ploilor și în săptămâna trecută plus un vânt uscat („traistă goală”) și temperaturi tropicale, ca de vară, ziua și noaptea, au influențat în mod evident prezența și prețul legumelor și fructelor de sezon. Au și lipsit cu desăvârșire unele – mazărea păstăi de exemplu. Cireșe de mai 12 lei/kg ce par prea mari ca să fie românești. Încă căpșuni cu 6 lei/kg, zise de Ogrezeni. Trufandalele întârziate încă se vând la prețuri prea mari pentru că sunt puține. Noua organizare a târgului, respectiv mutarea tuturor vânzătorilor în incintă pare că a fost acceptată și oamenii s-au adaptat. De ce atât de târziu însă, rămâne o întrebare fără răspuns. S-auzim de bine în continuare.

10.06.2018: *Scremere fără temere*

Într-o culegere de *Proverbele românilor* de Iuliu A. Zanne citim: „s-a scremut un munte și-a ieșit un șoarece”. Înțelepciunea populară ne spune concis un adevăr universal valabil, regăsit destul de des atât în lumea de ieri cât mai ales în cea de azi. Promisiuni mărețe dar realizări minuscule. Ce legătură are acest preambul cu târgul ? Are, și încă cum. Am mai amintit că, inițial, târgul din Bolintin Vale a avut ca loc de desfășurare terenul din centru unde este acum clădirea Petrom, între stradă și gardul cimitirului. Mulțimea de oameni veniți trebuia să-și facă nevoile și folosea zonele laterale de bălării. Acum cca. o sută de ani, medicul de plasă a avut o lungă polemică scrisă cu primarul de atunci, C. Șt. Bolintineanu, legată de construirea unei private publice, fără a se ajunge la un rezultat întrucât lipsea rețeaua de apă și canal. Situația a rămas nerezolvată sau improvizată necorespunzător până în luna aceasta. Construit încă de anul trecut, pișoarul public central a fost inaugurat discret pe 6 iunie 2018. Nu se știe cine i-a făcut safteaua (este cu plată) sau dacă și cine a tăiat „pamblica”. Este o realizare, cam mică dar necesară. Acest moment amintește de celebra carte din 1936 (Premiul Academiei Franceze) a lui Gabriel Chevallier, *Clochemerle*, care descrie tocmai inaugurarea unui pișoar public într-un orășel ca al nostru. Minunile continuă însă în târg unde a apărut un duplex de eco-toaletă conectată la apă și canal. S-a rezolvat o problemă urât mirositoare și s-a dovedit că se poate. Ușurați-vă cu încredere, fără temere. Este și izolată fonic, pentru situații extreme.

17.06.2018: *Ieftinire previzibilă*

Apariția producătorilor a condus la ieftinirea unor legume importante. Cartofii noi s-au vândut cu 1,5 lei/kg, scădere la jumătate ca acum o săptămână. La fel la roșiile de solar etalate la întrecere pe mai toate tarabele. Inițiativa A.D.P.-ului privind restrângerea vânzătorilor numai în incintă s-a dovedit salutară și chiar necesară, ca și casieria. Era destul loc pentru toți, evitându-se zona străzii și rezolvându-se corespunzător parcarea atâtor mașini personale. Prezența consilierilor și a șefului A.D.P. a mai rezolvat o problemă care trena de prea mult timp. În plus, se zice că a condus și la creșterea spectaculoasă a încasărilor. La mai bine și mai multe inițiative de acest fel. Dar atenție: fără derogări de la noul regulament !

24.06.2018: *Spre sfârșit, cam toate s-au ieftinit !*

O răpăială scurtă luni, alta și mai scurtă joi. Atâta doar pentru voi, ar fi spus Mai Marele. La alții prea mult, cât nu a mai încăput (c-a intrat și-n beciuri), la noi pământul este supt. Trebuie să luăm exemplu de la politicieni și să constatăm cât suntem de dezbinați și de aceea lucrurile sunt cu totul anapoda. În plină vară au loc crime ecologice. La ieșirea spre Bolintin Deal, ultimele exemplare de copaci mari care străjuiau DN601 din 1965 s-au tăiat aproape în întregime. Și foarte grav, în vegetație ! Generațiile viitoare nu se vor putea bucura de grandoarea unui plop bătrân, ca noi. Se taie tot, în dușmănie și prostie (dar nu fără interes) chiar și craca de sub picioare. Nix păduri, ioc ploi și la noi. Doamne, în ce hal de haos s-a ajuns. Târgul însă rezistă. Cum era normal (deși mai târziu cu o lună decât anul trecut) acum producătorii fac prețurile. Există supraproducție de sezon la câteva legume. Cartofii noi 0,7-1 leu/kg, pe alese. Roșiile 1-2 lei/kg, idem. Ardei gras 2,5-3 lei/kg. Orice pe alese. Doar morcovii 5 lei/kg, ca la Mega-magazine. Evident că din import că la noi nu se prea mai cultivă. Încă se mai găsesc răsaduri pentru solarii, recolta a doua sau pentru completări. Fructe puține: vișine (7 lei/kg) și cireșe pietroase, mari și cărnoase de Voinești cu 4 sau 6 lei/kg. În schimb pepeni foarte mulți, verzi (1,2 lei/kg) cam prea mari și galbeni, 2 lei/kg. Varza tot relativ scumpă: 2,5 lei/kg. În rest cum le știți. Mai treceți pe aici și veți fi mulțumiți.

1.07.2018: *Ploaie rotată*

Așteptarea a luat sfârșit. A plouat cam toată săptămâna câte puțin. Ieri, pe înserat, când nu ne-am fi așteptat, niște nori negri s-au tot sucit până când s-au deschis cerurile și a curs ploaia mult așteptată, săturând pământul și umplând șanțurile. Curată și bogată cantitativ. Peste 12 ore, în târg era liniște. Lumea circula cu pași ușori vrând parcă să nu strice somnul celor care au petrecut până dimineață la nunți. Marfă destulă cu prețuri variate, după cerere, oricum oleacă mai mari decât acum o săptămână. Varza scumpă (3,5 lei/kg), cartofii 1,20 lei/kg, roșiile 2-2,5 lei/kg, ardeii grași 3 lei/kg, ceapa la fel. Deci cu cca 0,5 lei/kg mai mult. Pepenii verzi (altoiți pe dovlecel, pe bune !) foarte mari, peste 10 kg bucata, 1 leu/kg. Cei galbeni 2 lei/kg. Încă răsaduri diverse pentru a doua plantare în solarii. Ceva morcovi (1 leu/legătura), iar cei din import 5 lei/kg. Cerealele s-au scumpit mult (40 lei săcoteiul de cca 2 duble adevărate), oricare sortiment. Se vor menține, că nu sunt perisabile. Acestea-s urmările secetei prelungite de până acum care va dijmui recolta de cereale în special. Pentru grădinari, ultimele ploi au fost îndestulătoare. În târg, de când aleile s-au acoperit cu rosătură de asfalt, s-a circulat bine. Am ieșit cu încălțările curate. Deci, se poate. Și mai este încă loc destul pentru mai bine.

8.07.2018: *Udeală și fereală*

O burniță mărunță ca de toamnă cade de ieri cu intensificări din când în când. După o săptămână întreagă cu ploi de vară binevenite pentru solul uscat (de care au profitat imediat buruienile), nu și pentru recoltatul grâului ajuns la coacere deplină, mă așteptam la o scădere a prețurilor care nu erau pe măsura momentului de vârf al producției. Apoi, s-ar fi adăugat și starea vremii în această dimineață care a diminuat afluența cumpărătorilor. Dar nu a fost așa. Producătorii țin la preț. Au costuri mari, îndeosebi la tratamente (de două ori pe săptămână !). Câte otrăvuri cumpărăm fără să știm. Sigur, cererea, îndeosebi la prima oră influențează prețurile la legume în special. Dar iată câteva repere: varza 2-2,5 lei/kg, pepeni roșii 1 leu/kg iar galbeni 2 lei/kg. Ardei grași 2-2,5 lei/kg, capia 4-8 lei/kg (3 lei calitatea a III-a, adică ciobiți, striviți), mere de vară 2-2,5 lei/kg, vișine 3-6 lei/kg funcție de calitate, vinete 3 lei/kg. De asemenea pui și păsări vii, ceva brânză și lapte la vedere, doar la cei cu acte în regulă pentru că a fost control începând cu ora opt, jandarmi și DSV de la Giurgiu. Pe lângă aceștia dl. viceprimar cu echipa de consilieri controla situația încasărilor.

Secvența zilei: la sectorul carne am fost întrebat de câțiva vechi „măcelari” dacă doresc ceva. Pentru că am răspuns afirmativ, unul m-a condus în curtea A.D.P.-ului și am obținut astfel ce căutam. Altul sta de șase și-i urmărea pe jandarmii aflați cu „organele” în control. Deci, oamenii se adaptează din mers ori au unele înțelegeri precum Chircă și Turcu.

Cartofi de vară 1-1,5 lei/kg (după soi și culoare). Verdețuri proaspete, morcovi din import 4 lei/kg iar autohtoni 2 lei/legătura cu frunze, răsaduri de praz și de varză de toamnă. Voi cumpăra că nu se știe ce prețuri vor fi la toamnă iar sarmale mănâncă și cei vii dar și cei morți (! ?) fiind cele mai prezente în meniu la parastase.

Noi, adică eu și voi, cei care citiți această rubrică, vom fi prezenți la toate praznicele, vă asigur.

Profesori și... profesorași

Dina DANCIU

Într-un interviu prezentat de televiziuni, regretata actriță Stela Popescu susținea că un actor n-ar trebui să urmeze de la început cursurile UNATC, ci să-și încerce norocul mai întâi ca amator și numai DACĂ este apreciat de public, să se desăvârșească profesional prin studii superioare în domeniu, căci altfel riscă să aibă diplomă, dar să rămână un actor de mâna a doua, adică un actoraș.

Diminutivul în cauză are sens peiorativ, depreciativ, încartiruindu-i pe cei care nu vor fi niciodată mari artiști, mulțumindu-se să aibă roluri frustrante, precum acela de a duce tava.

La fel stau lucrurile și în sistemul de învățământ, populat într-un procent îngrijorător de *profesorași*, de neaveniți, de indivizi care consideră că școala e un loc călduț de muncă, unde nu trebuie să ai chemare, dar poți să risipești timpul și să-ți iei ușor leafa. În aceste condiții, nu mai e loc pentru adevăratul PROFESOR, care are cunoștințe și conștiință, are har și dăruire, s-a născut pentru a fi ctitor de oameni, posedând arta de a atrage spre aspirații înalte sufletele ce le-au fost date spre plămădire. Ei sunt în special cei ce se-ndreaptă vertiginos spre vârsta de pensionare (aproximativ 30% din sistem) și pentru care școala ce le-a fost casă devine un spațiu ostil. Și cine mai are nevoie de ei ? Cei care se cațără, cu arivism, spre grade și funcțiile de conducere ? Nu ! Ei îi abandonează pe drum, căci haita de lingăi ce „duce tava” celor ajunși sus nu-i iartă. Ei nu au nevoie de profesorii consacrați, care creează adevărata imagine a instituției, întrucât nu au nevoie de un etalon deranjant într-o comparație. Dacă scapă de ei, rămân toți o apă și-un pământ. Ei, profesorașii, care n-au habar de nimic altceva decât să facă să decadă învățământul și odată cu el societatea unui viitor apropiat și astfel să se înfigă tot mai bine în sistem, să-l croiască după chipul și asemănarea lor.

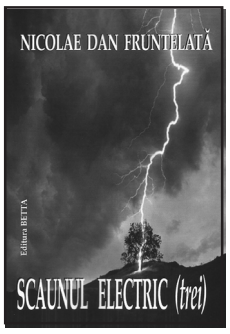
Aceștia îi urăsc pe profesorii cu vocație, umilindu-i, îndepărtându-i, determinându-i să se retragă chiar atunci când este încă nevoie de ei și mai au multe de spus. Ei n-au decât o diplomă, ei sunt maeștri, pe când epigonii au un car de diplome de licență și masterate, sunt aspiranți la doctorate (la care acced cu atâta ușurință, chiar dacă n-au nimic nou, original, de spus), ca să-și completeze panoplia. Iar dascălul curat, solitar, fără soclu, simte că nu se poate adapta, că pierde cu fiecare zi legătura cu această realitate dureroasă, că părinți și elevi, care ar trebui să-l venereze, îl atacă vehement fiindcă are principii, fiindcă nu dă notele pe degeaba, că nu se trage de brăcinare cu învățăceii, că nu le permite să-și facă de cap la orele lui, că le cere atenție și respect, lovindu-se de o iremediabilă opoziție.

Oare ne vom trezi mai repede cu gândul nobil de a-i aprecia la adevărata valoare pe marii profesori și a-i pune la colț pe deja incomozii profesorași ?

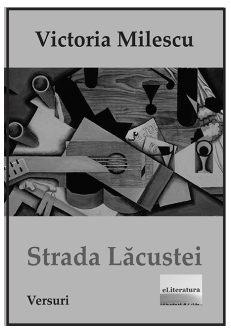
Să ne mobilizăm ! Să nu lăsăm totul pe mâna profesorașilor din cauza cărora școala agonizează, care l-au îmbrățișat la unison pe NU: nu metodică, nu psihopedagogie, nu dorință, nu voință, nu căință. La urma urmei, aceasta este o profesie vocațională. Să oprim „așadar” exodul/exilul marilor dascăli, să-i păstrăm pe cei care merită titulatura de profesor și să renunțăm la oportuniști, pentru a reda învățământului aura sacrosanctă fără de care ne-am scufunda într-o eternă mediocritate !

Și o informație de ultimă oră, care poate ține loc de concluzie: „Școala a devenit o instituție SF”, în sensul că aici TOTUL este posibil.

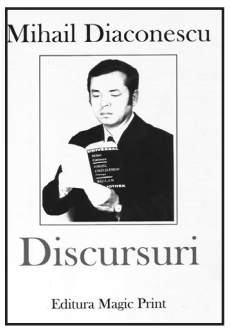
Biblioteca SUD-ului

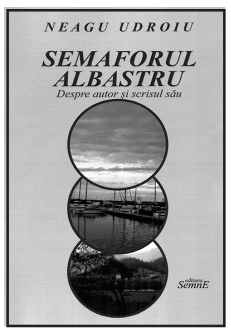
Nicolae Dan Fruntelată, ***Scaunul electric (trei)***, Editura Betta, București, 2018. *Dacă vă plac poveștile, citiți-le și pe acestea. Dacă nu, fugiți în lumea voastră, corectă din punct de vedere politic, profitabilă din punct de vedere material, fredonați manele îndrăgite și visați vedete tabloide. Noi, ceilalți, vom rămâne în lumea noastră, cu poezia, cu proza, etern păguboși, dar îndrăgostiți de anotimpuri și de cuvinte de legătură.*

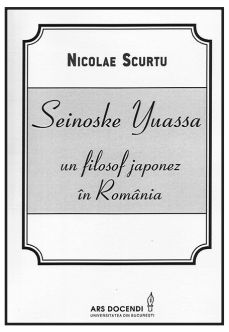
Victoria Milescu, ***Strada Lăcustei***, *Editura eLiteratura, București. „Ca puțini alții, Victoria Milescu știe să prefacă derizoriul în poezie, fără a marșa pe stridențe grotești, pe ostentația denunțului lumii maculate ce-o înconjoară. Lirismul său e stenic, e plin de căldură chiar și atunci când contemplă realități apăsătoare, punând candoare și grație în imagini evocatoare ale faptului de viață comun (…). E în poezia Victoriei Milescu* o mitologie citadină*, cum se exprima Gabriel Dimisianu într-un comentariu la volumul Sub steaua câinelui, o mitologie în centrul căreia se impune poetul, cel care simte și trăiește totul plenar, cu o năvalnică iubire de viață, cu o anume religiozitate în denunțarea credinței sale depline în puritatea și inocența sentimentelor capabile a ilumina lumea în toate fațetele sale.” (Constantin Cubleșan)*

Mihail Diaconescu, ***Discursuri***, *Editura Magic Print, Onești, 2018. „Este șansa unor natiuni dacă spirite analitice lucide produc prezentări care se dovedesc a nufi doar corecte dar și benefice pentru o cultură și, astfel, pentru conștiința de sine a unei natiuni. Consider că prin opera sa, Mihail Diaconescu realizează o astfel de performanță; construcțiile sale epice sunt contribuții constructive la ceea ce eu numesc devenirea conștiinței de sine a unei națiuni.” (General r. Lucian Culda)*

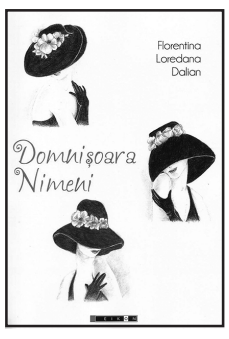
Neagu Udroiu, ***Semaforul albastru***, Editura Semne, București, 2018. *Bolintinul, târg croit cu ambiții de oraș, a reprezentat poteca ce se aștepta bătătorită de schimbările dinspre sat spre mai departe. Nu am reușit, și dacă aș fi încercat, să percep mare lucru din comunitatea momentului. Raionul Crevedia își avea sediul aici, cu autoritățile fixate în sediul de altădată al Plășii ori în casa colegului nostru de clasă Manolache, a cărui familie fusese evacuată de acolo pentru a face loc organului de partid. Câteva adrese săreau în ochi: Bidirici, proprietarul hanului, Stegărescu, proprietarul vilei unde se fixase autogara, cele două mori, pe dreapta cum veneai dinspre Argeș.*

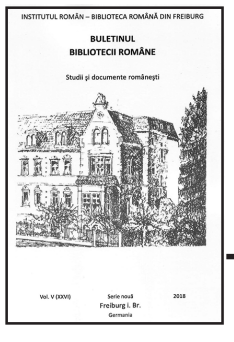
Nicolae Scurtu, ***Seinoske Yuassa: un filozof japonez în România***, Editura Ars Docendi, București, 2018. *Cartea aceasta readuce în actualitate câteva aspecte din biografia filosofului japonez Seinoske Yuassa (1905-1970), care în timpul studiilor de la Universitatea din Freiburg l-a cunoscut pe Constantin Floru, discipol al profesorului Nae Ionescu. Tânărul Constantin Floru frecventa cursuri și seminarii în vederea pregătirii unui doctorat în filosofie, condus de Edmund Husserl, o personalitate deosebit de cunoscută și apreciată. Epistolele trimise de Seinoske Yuassa colegului și prietenului său din România evocă atmosfera culturală, intelectuală, dar, mai ales, filosofică din Germania interbelică.*

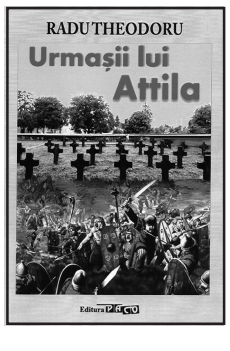
Ion Andreiță, ***Amprenta unui gând***, Editura UZP, București, 2018. *Scrisul, s-a spus, i-a fost hărăzit omului ca să se apere de multe: de dureri, de urât, de suferințe, dar mai ales de uitare. Mai ales, de uitare. Transcriind aceste pagini, pentru a le da chipul și viața „unui nume adunat pe-o carte”, m-am gândit cu emoție dacă nu cumva oamenii aceștia despre care am scris eu cândva își vor fi uitat ei înșiși propriile fapte, propriile gânduri, propriile întâmplări. Și le-am transcris atunci mai febril, mai pătimaș, tocmai pentru a-i feri și pe ei, ca și pe mine, de pâcla uitării. Pentru că, daca ziaristul este cu adevărat un istoric al clipei, el nu trebuie sa uite niciodată că acaestă clipă, această istorie, aparține tot oamenilor, cărora el, cel dintâi, trebuie să le-o întoarcă întru totul.*

Florentina Loredana Dalian, ***Domnișoara Nimeni***, Editura Eikon, București, 2017. *Mai știi ? / Seara-și făcea de cap prin oraș, / noi – doi străini căutându-se prin cearșafuri. / Eram a ta, dar viața te striga prin fereastră / spre alte poeme nescrise. / Ai luat câteva cadre, fotografii de pus la rană / în ceasul singurătății.*

Institutul Român – Biblioteca Română din Freiburg, ***Buletinul Bibliotecii Române din Freiburg***, serie nouă, nr. V (XXVI), 2018.

Radu Theodoru, ***Urmașii lui Attila***, Ediția a II-a, Editura Paco, București, 2018. *S-a umplut țara cu comentatori politici, cu futurologi. Cu specialiști de specialitate, specialiști totali. Care-și dau cu presupusul, fac fețe academice, macina vorbe despre vorbe tot timpul, ascultându-i ai impresia că se tem de ceva. De cineva. Iar când e vorba de hungariștii de la UDMR se transformă într-un fel de demoazele de pension, sfioase, scoase la bal pentru întâia oară. Până și istoricii, unii reputați, în loc să le aducă autonimiștilor argumentele-forță în legătură cu obsesia hungaristă, Trianonul, se țin pe tușă, rabdând obrăznicia nemerească care, deocamdată, își face mendrele, papițoiala politicianistă dâmbovițeană crăpând de orgolii, nereușind să închege o majoritate românească menită sa pună în banca lui traseismul oportunist al UDMR-ului.*

Concurs pentru volum de debut

Revista *Sud*, dând curs propunerii d-nei Victoria Milescu, care i-a argumentat într-un mod extrem de convingător utilitatea, lansează un concurs pentru debut editorial în cadrul căruia se va acorda ***Premiul revistei Sud***.

Volumele se vor expedia pe adresa Redacției, până la data de 1 septembrie 2018, având pe plic mențiunea „Pentru Concurs”, iar în interior datele de contact și o scurtă prezentare a autorului.

La această ediție pot participa volume de debut publicate în anii 2017 și 2018.

Vor fi trei premii, câte unul pentru fiecare secțiune: 1. poezie; 2. proză; 3. critică și istorie literară.

Volumele câștigătoare vor fi anunțate până la sfârșitul lunii septembrie 2018.

Toate volumele participante la concurs vor fi menționate în ultimul număr pe 2018 al revistei *Sud*.

Premiul poate fi acordat numai dacă la o secțiune participă cel puțin trei volume. Dacă această cerință nu este îndeplinită, volumele primite vor participa, în mod automat, la ediția de anul viitor a concursului.

Volumele trimise pentru concurs nu vor putea fi returnate.

Premiul revistei Sud va fi înmânat cu ocazia Festivalului Toamna Culturală Bolintineană ce va avea loc în luna octombrie 2018, iar cărțile premiate vor beneficia de cel puțin o cronică/recenzie semnată de un colaborator prestigios al revistei organizatoare, ce va fi publicată în *Sud* până la sfârșitul anului în curs. De asemenea, volumele premiate vor fi prezentate la Târgul de Carte „Gaudeamus” 2018 în cadrul unui eveniment la care vor participa colaboratorii și cititorii revistei *Sud*.

Pentru ediția din acest an jurizarea va fi făcută de scriitoarea Victoria Milescu.

Adresa Redacției: Revista *Sud*, str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu; mail – revistasud@yahoo.com; telefon 0720350555.

Reviste primite la redacție

Litere, anul XIX, nr. 5 (218), mai 2018, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Bucureștiul literar și artistic, anul VIII, nr. 7 (82), iulie 2018. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Pro Saeculum, anul XVII, nr. 3-4 (127-128), 15 aprilie – 1 iunie 2018, revistă de cultură, literatură și artă editată de Centrul Cultural Vrancea. Director executiv Nina Deșliu; Redactor șef Rodica Lăzărescu.

Bucovina literară, anul XXIX, nr. 1-2 (323-324), ianuarie – februarie 2018; nr. 3-4 (325-326), martie – aprilie 2018, revistă editată de Societatea Scriitorilor Bucovineni. Director Carmen-Veronica Steiciuc; Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Cronica Timpului, anul IV, nr. 38, martie 2018, publicație de cultură, atitudine și performanță editată de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România. Director general Doru Dinu Glăvan; Redactor șef Rodica Subțirelu.

Călugărenii lui Mihai Viteazul, nr. 5 (20), aprilie 2018, revistă de cultură și educație patriotică. Redactor șef Adrian Popa.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor

Telefon editură: 0720 773209

Consilier editorial: Vasile Grigorescu

Telefon revista “SUD”: 0786 455702

Alte convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (IV)

„Cultura şi limba română sunt cei mai de seamă grăniceri ai neamului şi ai spaţiului nostru românesc.”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, într-o conferință, pe care ați ținut-o de curând la Filiala Timișoara a Academiei Române, ați îndemnat oamenii de cultură ai neamului nostru să fie uniți și să vegheze la hotarele țării și ale culturii românești. Vă rog să dezvoltați această temă, chiar dacă ne depărtăm puțin de ceea ce înseamnă pur duhovnicesc.

Îps. Ioan: La biserică ne împărtășim, din Sfântul potir, cu trupul și sângele lui Hristos iar la o conferința de la Academia Română ne-am împărtășit din Cuvânt, care și el are o încărcătură deosebită de har. Acolo, la Academie, am fost pus într-o situație puțin, puțin delicată – a fost prima dată în viața mea când am vorbit în fața unui președinte al Academiei Române (se afla de față acad. Ioan Aurel Pop, n.n.). Deși am mai stat așa de grai unul cu altul, dar atunci m-am simțit ca și când eu aș fi fost un student care trebuie să susțină câteva idei în fața unei asistențe atât de înalte, chiar și în fața unui președinte al Academiei.

L. C.: După cum am aflat, Înaltpreasfinția Voastră nu prea ați fost de acord cu titlul temei simpozionului și ați propus schimbarea titlului.

Îps. Ioan: Pentru că domnul acad. Otiman (Păun Ion Otiman, președintele Filialei Timișoara a Academiei Române, n.n.) și domnul director vorbeau de spargerea unor tipare foarte, foarte învechite, eu am pus domnului președinte al Academiei Române o întrebare. Tot uitându-mă la imaginea mare afișată în sală și văzând titlul cu tema: „Unitatea limbii și a culturii române”, le-am dat o temă de cercetare: dacă acolo am scrie „Unitatea graiului și a culturii române” ? Aceasta pentru că limba, pe care o considerăm noi ca și concept, vine de la un organ anatomic al omului și atunci nu știu dacă s-ar potrivi conceptul acesta de limbă, pentru că și la alte popoare apare expresia de limbă. Poate că totuși noi nu scoatem... limba afară când vorbim, ci scoatem graiul. De aceea, Dumnezeu știe dacă nu ne-am putea mișca cumva și în acest spațiu al conceptului de limbă și dulce grai românesc.

L. C.: Vă rog, Înaltpreasfințite părinte, să reveniți la tema atât de frumoasă a simpozionului propus de Filiala Timișoara a Academiei Române care s-a desfășurat într-o zi de 15 iunie, când comemorăm pe marele nostru poet Mihai Eminescu.

Îps. Ioan: Comunicarea este o unitate prin cultură și credință. În momentul când am scris materialul acela, nu mi-am dat seama că va fi citit chiar într-o zi a lui Eminescu, pentru că pomenesc și de Eminescu acolo. Dacă domnul academician președinte a vorbit despre dimensiunea ca istoric a lui Eminescu, veți vedea că am putea vorbi și de dimensiunea, de calitatea de diplomat a lui Mihai Eminescu.

Prima cifră pe care am învățat-o la aritmetică a fost cifra 1. Concretizată printr-o liniuță verticală și printr-un bețișor de salcie. Acesta a fost primul meu calculator, un bețișor de salcie. Am învățat apoi celelalte cifre care se compuneau dintr-un mănunchi de bețișoare. Unu era cel mai sărac, era singur, dar și cel mai mic. Voi înțelege mai târziu că iubirea transcede aritmetica, iar unul, una sunt mai profunde decât cele ce urmează în cartea de aritmetică. Unul unește și iubește; doi, trei împart și dezbină. Unul, una le-am putea considera noi, românii, numere sacre, așa cum în alte culturi numărul șapte este socotit număr sacru.

Hristos s-a rugat ca toți să fie una. Hristos binecuvintează unitatea și îi dă numeralului unu o conotație majoră, în care iubirea transcede cifra.

L. C.: Foarte interesantă această raportare la cifre. Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, să continuați ideea privind unitatea limbii și a culturii române.

Îps. Ioan: Realizarea unității unui popor nu este doar rezultatul unor acțiuni politice, militare și diplomatice, ci este și rodul rugăciunii lui Hristos și a fiilor unui neam. În acest context vedem implicați în procesul de unire a românilor și pe cei mai înalți fii ai Bisericii.

Cine dă substanță unirii unui neam ? Întâi, spațiul geografic, apoi fiii acelui neam.

La baza unității unui neam stă însă și iubirea, cultura, limba-graiul - toate acestea generând conștiința unității ca valoare de ordin divino-uman.

Unitatea este o dorință sfântă izvorâtă din rugăciunea lui Iisus. Unitatea nu este o funcție matematică relativă, ci ea se află într-o dinamică permanentă. Să vedem câteva componente ale unității românești. Întâi amintim spațiul geografic ce este unul cu diferite forme, dar care include nu numai geo-pământul, ci și o parte din albastrul cerului.

Delimitarea spațiului românesc, ca una Românie s-a făcut în timp. În acest ogor românesc unic s-a semănat cultură și așa se face că acolo, unde a rodit cultura românească, se conturează spațiul pe care Dumnezeu l-a hărăzit românilor. Românii n-au semănat niciodată sânge în alte ogoare vecine, pentru a-și extinde spațiul existenței lor. Cultura nu seamănă sânge, ci iubire, trudă, credință și grai.

În timp, spațiul nostru românesc a fost frânt de străini, căci era dulce, așa cum spunea Eminescu în Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie ! Au fost trasate granițe prin inima țării, pe crestele Carpaților și acestea au rămas așa multe secole. Dar străinii n-au putut trage granița în spiritul nostru românesc și nici prin inima românilor.

În urmă cu o sută de ani, ajunseserăm toți acasă, sub același cer albastru, binecuvântat de Dumnezeu. Marile puteri au împlinit, prin jertfa feciorilor români, ruga lui Hristos, ca toți românii să fie una. Iată că Hristos s-a rugat, după Cina cea de Taină, și pentru noi, românii.

Am fost și vom rămâne una, dulce Românie, chiar dacă și azi unii se mai îndulcesc dintr-o brazdă românească. Doamne, mai dă-i putere Domnului Eminescu să strige din mormânt că România-i „de la Nistru pân la Tisa”, să audă și cei care încă mai țin departe de pieptul maicii sale România pe sora noastră Basarabia. Rostirea lui Eminescu despre hotarele României va rămâne peste veacuri unul dintre cele mai importante documente prin care se vor apăra urmașii noștri în fața celor care doresc această dulce Românie. Aceste rostiri transcend orice tratate de delimitare a spațiului nostru românesc, chiar și tratatul sârmei ghimpate de pe Prut. Fără Eminescu, nicio delegație românească la înaltele porți nu are nicio șansă la reîntregirea țării.

L. C.: Cât de extraordinar ați numit aceste mari adevăruri istorice, Înaltpreasfințite Părinte ! Iar granițele trasate de Mihai Eminescu sunt o minunată dovadă a unității spațiului românesc. Vă rugăm să ne vorbiți, în continuare, despre spațiul cultural.

Îps. Ioan: Dacă spațiul geografic românesc a suferit modificări în istorie, spațiul cultural al spiritului românesc nu a putut fi modificat, ci el a rămas același. Cultura consfințește spațiul geografic, căci prin cultură nu se pot trage frontiere. Ne naștem într-un spațiu geografic, într-un topos anume, dar ne naștem și într-o cultură și într-o limbă.

Cultura și limba română sunt cei mai de seamă grăniceri ai neamului și ai spațiului nostru românesc. Cultura română a fost în istorie mai înaltă decât Carpații și ea a vegheat spiritul neamului nostru în toate provinciile românești.

Acea una cultură, acea una limbă au generat o Românie Mare. Graiul nostru românesc este unica mantie care stă pe umerii României. Cultura și limba română dau substanță ființei neamului nostru românesc să dăinuiască și dincolo de hotarele ei. Limba este vasul sacru al românilor și cu acesta se îndreaptă ei să-și astâmpere setea la izvoarele culturii și la izvoarele harului lui Dumnezeu.

Prin grai, omul comunică nu doar cu semenii săi, ci și cu însuși Creatorul său. Dumnezeu a binecuvântat graiul maicilor noastre în biserica neamului nostru. Graiul românesc a fost și el botezat în cristelniță bisericii. Să nu întinăm ce-a binecuvântat Dumnezeu: țara și graiul nostru românesc !

Glie, grai și credință - acestea reprezintă zestrea pe care-am moștenit-o de la părinți. O mai avem ? Și... mai este a noastră ?

A consemnat Luminița Cornea

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
(tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar general de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Alexandru Cazacu, Ciprian Necșuțu, Gianina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 7 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.